

การหยุดนับอายุความ : ศึกษากรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี

**Tolling and Interrupting limitation of in Criminal Law : Case study on
fugitive offender**

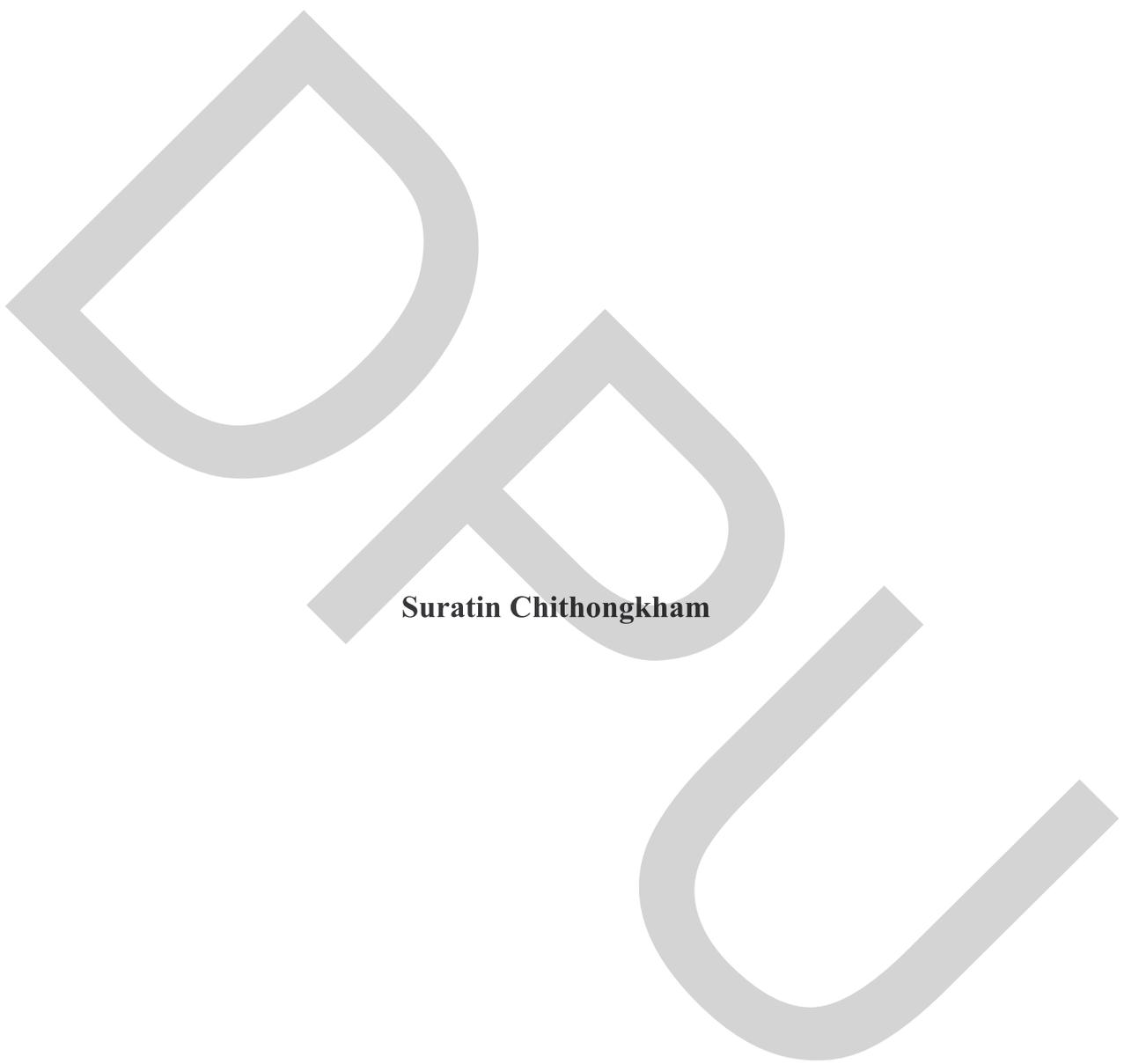

สุระทิน ชัยทองคำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2552

**Tolling and Interrupting limitation of in Criminal Law : Case study on
fugitive offender**

Suratin Chithongkham

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2009

กิตติกรรมประกาศ

การกระทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่าน รองศาสตราจารย์ ประธาน วัฒนวานิชย์ อาจารย์ที่ปรึกษา และรองศาสตราจารย์ ดร. อุดม รัฐอมฤต อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าที่คอยให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือตลอดจนการแก้ไข วิทยานิพนธ์จนสำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านศาสตราจารย์ ดร. คณิต ฌ นคร ประธานกรรมการ และรองศาสตราจารย์ ดร. สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ ร้อยเอกหญิง ปิยะนันท์ พรหมสูงวงษ์ คุณเบญจพร สันติเวส คุณอุ๋นเรือน จุลกะเศียร และบรรดาเพื่อนๆที่ไม่ได้ระบุนาม ไว้ ณ ที่นี้ ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำ วิทยานิพนธ์จนทำให้ประสบความสำเร็จในครั้งนี้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจประสบความสำเร็จได้ หากผู้เขียนไม่ได้รับความปรารถนาดี และกำลังใจจากบิดา มารดา พี่สาว และน้องชาย จนทำให้มีกำลังใจและความมุ่งมั่นในการทำ วิทยานิพนธ์จนประสบความสำเร็จผ่านพ้นด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ หากวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงวิชาการ ส่วนดีและคุณค่าของวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ หากมี ผู้เขียนขอมอบแด่พระคุณ ของบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ที่ให้ความรู้ หากมีข้อบกพร่องใดๆผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว

สุระทิน ชัยทองคำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2. แนวความคิดและการกำหนดอายุความในคดีอาญา.....	5
2.1 การกำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา.....	5
2.1.1 ลักษณะของกฎหมายอาญา.....	7
2.1.2 ความหมายของกฎหมายอาญา.....	7
2.1.3 ความหมายของอายุความฟ้องคดีอาญา.....	8
2.2 แนวความคิดและหลักการกำหนดอายุความในคดีอาญา.....	10
2.2.1 ระบบประมวลกฎหมาย.....	10
2.2.1.1 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี.....	11
2.2.1.2 ประเทศฝรั่งเศส.....	12
2.2.2 ระบบกฎหมายจารีตประเพณี.....	14
2.2.2.1 ประเทศอังกฤษ.....	14
2.2.2.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	16
2.3 หลักเกณฑ์ทั่วไปในการกำหนดอายุความฟ้องคดีอาญา.....	18
2.3.1 การนับอายุความฟ้องคดีอาญาตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127..	19
2.3.2 การนับอายุความฟ้องคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา.....	20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.2.1 ความผิดที่กระทำสำเร็จในครั้งเดียว.....	25
2.3.2.2 กรณีความผิดต่อเนื่อง.....	25
2.3.2.3 ความผิดที่มีผลต่างจากการกระทำ.....	25
2.3.2.4 ความผิดที่พิจารณาได้ความ.....	26
2.4 คดีขาดอายุความมีผลต่อกระบวนการยุติธรรม.....	27
2.4.1 ในชั้นศาล.....	28
2.4.2 ในชั้นพนักงานอัยการ.....	30
2.4.3 ในชั้นพนักงานสอบสวน.....	31
2.4.4 ในการกระทำความผิด.....	31
2.5 แนวคิดการหยุดนับอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีจาก กระบวนการยุติธรรม.....	33
3. การหยุดนับอายุความในต่างประเทศ.....	36
3.1 การหยุดนับอายุความในประเทศระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law).....	36
3.1.1 ประเทศฝรั่งเศส.....	37
3.1.2 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี.....	38
3.2 การหยุดนับอายุความในประเทศระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law).....	42
3.2.1 ประเทศอังกฤษ.....	42
3.2.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	43
3.3 กฎหมายระหว่างประเทศ.....	47
3.3.1 ธรรมนูญแห่งกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ (Rome Statute of the International Criminal Court).....	47
3.3.2 เขตอำนาจศาลที่เป็นสากลว่าด้วยการไม่นับอายุความ.....	48
3.3.3 อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (United Nations Convention Against Transnational Organized Crime).....	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3.4 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการคอร์รัปชัน (United Nations Convention against Corruption).....	51
4. วิเคราะห์การนำบทบัญญัติเรื่องการหยุดนับอายุความในคดีอาญามาใช้ใน ประเทศไทย.....	55
4.1 การกำหนดอายุความตามกฎหมายไทยก่อนบังคับใช้กฎหมายอาญา.....	55
4.1.1 กฎหมายตราสามดวง.....	56
4.1.2 กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127.....	57
4.2 เปรียบเทียบหลักเกณฑ์การกำหนดให้หยุดนับอายุความกับ การกำหนดให้ไม่มีอายุความ.....	58
4.3 เปรียบเทียบหลักเกณฑ์การกำหนดให้หยุดนับอายุความกับการขยาย อายุความ.....	60
4.4 วิเคราะห์การหยุดนับอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดหรือ จำเลยหลบหนี.....	62
4.4.1 กรณีที่หลบหนีในชั้นก่อนฟ้อง.....	63
4.4.2 กรณีหลบหนีในระหว่างพิจารณา.....	65
4.5 วิเคราะห์หลักเกณฑ์การหยุดนับอายุความ.....	67
4.5.1 วิเคราะห์หลักเกณฑ์การหยุดนับอายุความในชั้น พนักงานสอบสวน.....	68
4.5.2 วิเคราะห์หลักเกณฑ์การหยุดนับอายุความในชั้นพนักงานอัยการ....	70
4.5.3 วิเคราะห์การนำหลักเกณฑ์การหยุดนับอายุความมาใช้ในประมวล กฎหมายอาญา.....	71
4.6 วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบในการกำหนดให้หยุดนับอายุความใน คดีอาญา.....	72
4.6.1 ผลกระทบต่อพยานหลักฐาน.....	73
4.6.1.1 การสืบพยานบุคคลก่อนฟ้องคดี.....	77
4.6.1.2 การสืบพยานบุคคลหลังฟ้องคดี.....	77

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	79
5.1 บทสรุป.....	79
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	88
ภาคผนวก ก.	89
ภาคผนวก ข.	95
ภาคผนวก ค.	96
ประวัติผู้เขียน.....	97

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การหยุคนับอายุความ : ศึกษากรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี
ชื่อผู้เขียน	สุระทิน ชัยทองคำ
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ประธาน วัฒนวาณิชย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. อุดม รัฐอมฤต
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2551

บทคัดย่อ

หลักทั่วไปในเรื่องอายุความฟ้องคดีอาญาซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 การที่กฎหมายกำหนดให้มีการฟ้องร้องผู้กระทำความผิดภายในกำหนดอายุความ เหตุผลที่สำคัญก็คือ การปล่อยให้เวลาผ่านไปนานเท่าใดความทรงจำของพยานบุคคลอาจลืมเลือนไปได้ อีกทั้งพยานเอกสาร และพยานวัตถุอาจจะสูญหายไปตามกาลเวลา เรียกว่า “กฎแห่งการลืม” นอกจากนี้ยังเป็นการเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมต้องรีบดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด โดยการรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดอายุความ

จากการศึกษาพบว่าประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์เรื่องการหยุคนับอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีจากการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม ทำให้ผู้กระทำความผิดร้ายแรงหลบหนีไปจนคดีขาดอายุความทำให้รัฐและสังคมได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ความสงบเรียบร้อยของสังคม และความมั่นคงของชาติ

เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดและเป็นการนำตัวผู้กระทำความผิดที่มีแรงจูงใจกระทำความผิดแล้วหลบหนี จึง ควรกำหนดหลักเกณฑ์การหยุคนับอายุความในประมวลกฎหมายอาญาในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี การสอบสวน การฟ้องร้อง การพิจารณาคดีในชั้นศาล ซึ่งทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถใช้ช่องว่างของกฎหมายดังกล่าวหลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดีอาญาได้

Thesis Title	Tolling and Interrupting limitation of in Criminal Law : Case study on fugitive offender
Author	Suratin Chaithongkham
Thesis Advisor	Associate Professor Prathan Watanawanit.
Co-Thesis Advisor	Associate Professor Dr.Udom Ratammarit
Department	Law
Academic Year	2008

ABSTRACT

In general criminal case must be prosecuted within the prescribed period of criminal law prescribed in the Penal Code,Section 95. The reason that the offender shall be prosecuted within the prescription period, is important under the "Rule of forgetability" The longer time has lapsed, the witness's memory can be no longer reliable or blurred, besides the document and evidences may be lost as time lapsed by. Furthermore, this measure armed to govern state authorities to speedy trial that the prosecution must be undertaken by the criminal process within the prescribed period.

From the study, it was found that the Penal Code does not prescribe the criteria on the prescription period may be held up or stopped in case the offender escapes from the criminal process as in some countries, this opens the chance for the serious offender to escape until the prescription is lapsed that may be detrimental to the state and society, especially the case that causes great impact to the economic system, social order and the national security.

In order to enhance the efficiency in prevention and suppression of the offenders and to remove the motive of the offenders to escape, the criteria for tolling of the prescription should be written in the Penal Code in case the offender shall escape the inquiry, prosecution and trial in court so that the offender cannot exploit such loophole from legal prosecution.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาไม่มีบทบัญญัติเรื่องการหยุดนับอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี ดังนั้น ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีและกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถนำตัวมาดำเนินคดีได้จนคดีขาดอายุความนั้น รัฐและสังคมย่อมได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรงหรือก่อความเสียหายอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจและความสงบเรียบร้อยของสังคม¹ จึงสมควรที่จะต้องมีการศึกษาและทบทวนหลักเกณฑ์เรื่องอายุความในคดีอาญาในกฎหมายไทยที่ใช้บังคับในช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันนี้ยังเหมาะสมอยู่หรือไม่ อย่างไร และสมควรที่มีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไรที่ทำให้เกิดทั้งประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในคดีอาญา ทั้งนี้เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การที่กฎหมายไทยไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการหยุดนับอายุความในคดีอาญาไว้นั้น ส่งผลโดยปริยายที่ผู้กระทำความผิดร้ายแรงเลือกที่จะหลบหนีไปจนกว่าคดีขาดอายุความแทนการต่อสู้คดีตามกระบวนการยุติธรรมหรือยอมรับการบังคับโทษตามคำพิพากษา การศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์เรื่องการหยุดนับอายุความตามกฎหมายต่างประเทศดังกล่าว จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพื่อเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายไทยในเรื่องอายุความในคดีอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำหนดให้มีหลักเกณฑ์เรื่องการหยุดนับอายุความในประมวลกฎหมายอาญา

สำหรับประเทศไทยนั้น อายุความทั่วไปของกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 เจตนารมณ์ของกฎหมายเรื่องอายุความมีอยู่ 2 ประการ² คือ

1. เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำความผิดมิให้ต้องเสี่ยงอันตรายต่อการถูกดำเนินคดีอาญาไปตลอดชีวิต จึงต้องกำหนดระยะเวลาสำหรับการฟ้องและดำเนินคดีในศาลไว้ด้วยระดับโทษทางอาญาที่กำหนดไว้ตั้งแต่ระดับต่ำสุดจนถึงระดับสูงสุด เพราะการที่บุคคลนั้นต้อง

---

¹ ฉัฐวา จักรไพฑูรย์. (2549). อายุความสะดุดหยุดอยู่ในคดีอาญา(รายงานวิจัย). สถาบันกฎหมายอาญาสำนักงานอัยการสูงสุด. หน้า 67.

² กุลพล พลวัน. (2549, สิงหาคม). “การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี.” *ข่าวเนติบัณฑิตยสภา*, 19, 205. หน้า 1.

หลบหนีจากครอบครัวและสังคมใช้ชีวิตด้วยความหวาดวิตกตลอดเวลา ถือว่าได้ใช้ชีวิตที่มีความผิดที่ได้
ก่อขึ้นมากพอสมควรแล้ว

2. เพื่อเร่งรัดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ต้องรีบดำเนินการจับกุมและเพื่อนำ
ตัวมาฟ้องหรือพิจารณาพิพากษาคดีให้ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด เพราะหากเนิ่นนานไป
พยานหลักฐานอาจสูญหาย ไม่สามารถนำมาพิสูจน์ความผิดในศาลได้

ประเทศไทยได้มีการเคลื่อนไหวที่จะขอแก้ไขกฎหมายในเรื่องอายุความคดีอาญาอยู่ 2
ประการ³ คือ

1. เนื่องจากประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรม
ข้ามชาติของสหประชาชาติ (United Nation Convention Against Transnational Organized Crime –
UNTOC) ซึ่งอนุสัญญาดังกล่าว ข้อ 11.5 เรียกร้องให้รัฐภาคีปรับปรุงกฎหมายภายใน โดยกำหนด
ระยะเวลาของอายุความให้เหมาะสมกับสภาพความผิดเมื่อเริ่มการพิจารณาคดี และกรณีที่ผู้กระทำ
ผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม และ

2. เนื่องจากปัจจุบันนี้ผู้กระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้น และหลาย
คดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำผิดของผู้บริหารธนาคารและสถาบันการเงินตามกฎหมายได้
ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติเป็นส่วนรวม ทำให้รัฐต้อง
นำเงินภาษีของราษฎรที่ใช้ในการทะนุบำรุงประเทศชาติมาแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น
เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศฟื้นตัวได้เช่นเดิม ซึ่งมูลค่าความเสียหายนอกจากจะคิดเป็น
จำนวนเงินที่สูงมากแล้วยังทำให้รัฐเสียโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อแข่งขันกับนานาชาติเพื่อ
หารายได้มาทำนุบำรุงประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า อันเป็นความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นตัว
เงินได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในปัจจุบันมีการกระทำความผิดที่รุนแรงขึ้นและก่อให้เกิดความ
เสียหายต่อสังคมมากขึ้น ทั้งสภาพโลกไร้พรมแดนที่เกิดขึ้นในขณะนี้ทำให้บุคคลสามารถเดินทาง
ไปในประเทศต่างๆ ได้สะดวกขึ้น อันเกิดการกระทำความผิดจากบุคคลที่อยู่นอกประเทศ ตลอดจน
มีผู้กระทำความผิดหลบหนีออกไปใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในต่างประเทศได้สะดวกยิ่งขึ้น จึงทำให้
บทบัญญัติเรื่องอายุความที่เคยกำหนดไว้เหมือนจะสั้นลง ทั้งไม่ควรตั้งเงื่อนไขขึ้นมาเพื่อให้รางวัล
แก่ผู้ที่สามารถหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม อันจะทำให้กฎหมายอาญาที่ใช้ยังไม่น่าเชื่อถือและ
ควรมีการปฏิบัติตามกันอย่างจริงจัง แม้เมื่อพิจารณาถึงสภาพผู้กระทำความผิดที่หลบหนีว่าอาจไม่
สามารถใช้ชีวิตได้อย่างคนปกติเพราะมีคดีและถูกติดตามจับกุมอันอาจก่อให้เกิดความทุกข์แก่บุคคล

³ แหล่งเดิม. หน้า 2.

ดังกล่าวอยู่แล้ว คำว่า “ให้อภัย” ที่มักหยิบยกมาใช้กันน่าจะมีน้ำหนักน้อยลง เมื่อเทียบกับสภาพความเป็นจริงของสังคมในปัจจุบันที่มีการกระทำความผิดร้ายแรงขึ้น เกิดความเสียหายที่มีผลกระทบต่อคนจำนวนมากขึ้น และสภาพโลกไร้พรมแดนที่อาชญากรสามารถหลบหนีไปในประเทศต่างๆ ในโลกได้กว้างขวางขึ้น ทำให้ควรมีการหันมาเอาจริงเอาจังกับผู้กระทำความผิดแล้วหลบหนี ซึ่งถือเป็นสัญญาณสำคัญที่จะกระตุ้นเตือนไม่ให้คนในสังคมเลือกที่จะไปกระทำความผิดที่ไม่พึงประสงค์

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และความเป็นมาในการกำหนดอายุความในคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา

1.2.2 เพื่อศึกษาหลักกฎหมายการหยุดนับอายุความในคดีอาญาของต่างประเทศในระหว่างที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี

1.2.3 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบกับกฎหมายอาญาในการหยุดนับอายุความโดยศึกษาและเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

1.2.4 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาให้เหมาะสมในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดที่หลบหนี

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาเรื่องอายุความ จะมีความสำคัญในแง่ที่จะเป็นการวางกรอบในการดำเนินคดีอาญาโดยเคร่งครัด ให้มีการดำเนินการภายในกำหนดระยะเวลาอันสมควร เพื่อรักษาความยุติธรรมอันเกิดขึ้นจากการที่ประจักษ์พยานได้ลืมเลือนเหตุการณ์ที่พบเห็น หรือพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ ได้เสื่อมสลายหรือสูญหายไปตามกาลเวลา ทั้งจะเป็นการลดภาระของทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐในการติดตามพยานหลักฐาน มาดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด แต่เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 บัญญัติว่า ในคดีอาญาถ้ามิได้ฟ้อง แล้วได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดอายุความ ตั้งแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ และกรณีที่ได้ฟ้อง และได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีจนเกินกำหนดดังกล่าวแล้ว นับแต่วันที่หลบหนีก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน ซึ่งมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกอย่างต่ำห้าปี ที่หลบหนีจากการสอบสวน การฟ้อง และการพิจารณาคดี จนเกินกำหนดอายุความหลุดพ้นจากการลงโทษตามกฎหมาย อันมีผลกระทบต่อ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่ก่อความเสียหายแก่ความสงบสุขของ

ประชาชน ความมั่นคงของชาติ และระบบเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง ดังนั้น การกำหนดให้หยุดนับอายุ ความในระหว่างที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี เพื่อให้รัฐสามารถเข้ามาดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่สามารถใช้ช่องว่างของกฎหมายในการหลบหนี เพื่อให้ตนพ้นจากความรับผิดชอบได้

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งเน้นการศึกษาถึงแนวคิดในการกำหนดอายุความในคดีอาญา และหลักกฎหมายในการหยุดนับอายุความในระหว่างหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมของต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาญาในความผิดที่ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ห้าปี ซึ่งเป็นความผิดร้ายแรง

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

ศึกษาค้นคว้าหนังสือ คำบรรยายกฎหมาย เอกสาร บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุมทางวิชาการ รวมทั้งคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เพื่อพิจารณามาตรการต่างๆ ที่ควรจะนำมาใช้ เช่น การหยุดนับอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบแนวความคิด ทฤษฎี และความเป็นมา ในการกำหนดอายุความในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา

1.6.2 ทำให้ทราบหลักกฎหมาย การหยุดนับอายุความในคดีอาญาของต่างประเทศในระหว่างที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี

1.6.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาและผลกระทบในการกำหนดให้หยุดนับอายุความในคดีอาญาในระหว่างที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี

1.6.4 ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาในการหยุดนับอายุความในระหว่างที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี

บทที่ 2

แนวความคิดและการกำหนดอายุความในคดีอาญา

การฟ้องร้องหรือการลงโทษผู้กระทำความผิดต้องกระทำภายในกำหนดอายุความ เหตุผลสำคัญ คือ การปล่อยเวลาให้เนิ่นนานออกไปย่อมยากแก่การพิสูจน์ความผิด ทั้งพยานวัตถุ พยานบุคคล และพยานเอกสารทำให้อาจมีการผิดพลาดคลาดเคลื่อนได้¹ เหตุผลในเรื่องอายุความนี้ กฎหมายอาญาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความผิดอาญาเป็นความผิดที่กระทบกระเทือนรัฐและสังคมส่วนรวมในบางประเทศ การฟ้องร้องคดีอาญาอาจจะกระทำได้แม้เวลาผ่านไปแล้ว 20-30 ปี² เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเจ้าพนักงานของรัฐจะมีหน้าที่ในการจับกุมดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ระยะเวลาติดตามเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษต้องกระทำโดยเร็ว มิฉะนั้นจะก่อให้เกิดความยุ่งยากลำบากในการรวบรวมพยานหลักฐานมายืนยันผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด³ จึงเป็นที่มาของแนวความคิดเกี่ยวกับการกำหนดให้มีอายุความฟ้องในคดีอาญา

2.1 การกำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา

อายุความกฎหมายอาญาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความผิดอาญาเป็นความผิดที่กระทบกระเทือนรัฐและสังคมส่วนรวม การฟ้องร้องคดีอาญาจึงอาจจะกระทำได้แม้เวลาผ่านไปแล้ว 20-30 ปี แต่มาในระยะหลังนี้มีความคิดไปว่าการปล่อยให้ระยะเวลาล่วงเลยไป อาจมีผลเสียในหลายๆ ด้าน ทั้งในด้านวิธีพิจารณาความอาญาและการลงโทษผู้กระทำความผิด กล่าวคือ ยิ่งปล่อยให้เวลาเนิ่นนานไปความทรงจำของพยานหรือการหาพยานหลักฐานอื่นๆ ย่อมยากขึ้น การพิสูจน์ความผิดย่อมมีโอกาสผิดพลาดได้มากและเมื่อเหตุการณ์ผ่านไปนานๆจนไม่เป็นที่สนใจอีกต่อไปแล้ว การลงโทษผู้กระทำผิดก็ไม่น่าจะเป็นประโยชน์ และเห็นว่าเสียผลในวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพราะผู้กระทำความผิดได้รับโทษทางอ้อมจากการที่ต้องหลบหนีอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่งและต้องหลบหนีอยู่ด้วยความสงบ โดยไม่กระทำความผิดให้เป็นที่สนใจเพื่อมิให้ต้องถูกจับมาดำเนินคดี

¹ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ ก. (2549). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. หน้า 132.

² Kenny. *Criminal Law no.639*. p.547. อ้างถึงใน ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ ก. เล่มเดิม. หน้า 251.

³ อรุณี อนันตชัยศิลป์. (2542). อายุความในคดีอาญา. หน้า 5.

เป็นการแสดงว่าได้พยายามทำตนเป็นคนดี ก็ควรจะยุติเรื่องที่ผ่านมาแล้วได้ เป็นการสอดคล้องกับนโยบายทางอาญาที่ให้คนกลับตนเป็นคนดีได้อย่างหนึ่ง⁴

ประมวลกฎหมายอาญา หมวด 9 ว่าด้วยอายุความ มีบทบัญญัติเรื่องกำหนดเวลาฟ้องคดีอาญา กำหนดเวลาฟ้องคดีก็กักกัน กำหนดเวลาล่วงเลยการลงโทษ และล่วงเลยการบังคับค่าปรับ การกักกัน และทัณฑ์บนไว้ในหมวดเดียวกัน แต่ในทางวิชาการเป็นกรณีอายุความฟ้องคดีอาญาส่วนหนึ่งรวมทั้งวิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วย⁵

ความเป็นมาและเหตุผลของกฎหมายเรื่องอายุความ คือ ในทางแพ่งเป็นที่ถือกันมาตั้งแต่เดิมว่า ถ้าไม่มาเรียกร้องเสียหายในเวลาอันสมควร จะมาฟ้องไม่ได้ แต่ในทางอาญา กฎหมายอังกฤษตาม Common Law ไม่ยอมรับว่ามีอายุความในคดีอาญา เพราะจะอ้างอายุความต่อรัฐไม่ได้ จึงได้มีพระราชบัญญัติออกมากำหนดเวลาฟ้องคดีอาญาในบางเรื่อง กฎหมายเก่าของไทยมีกำหนดเวลาฟ้องร้องไว้ซึ่งในบางเรื่องนั้นก็สั้นมาก เช่น 15 วัน เป็นต้นไป ปราบฎในพระอัยการลักษณะ รับฟ้องบทที่ 11 และบทอื่นๆ ในกฎหมายตราสามดวง เหตุผลที่มีบทบัญญัติเรื่องอายุความฟ้องร้องคดีและกำหนดเวลาล่วงเลยการลงโทษนั้น คือ⁶

1. กฎแห่งการลืม (la loi de l'oubli) ซึ่งเวลาล่วงเลยไปยิ่งนานเท่าใด ความทรงจำก็ยิ่งน้อยลงเท่านั้น ความแม่นยำในเหตุการณ์ที่ผ่านไปก็ลดลง ความยากในการพิสูจน์ทั้งทางฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลยยิ่งเพิ่มขึ้น โอกาสผิดพลาดก็ยิ่งมากขึ้น อีกประการหนึ่งเมื่อเวลาล่วงเลยไปจนไม่มีใครสนใจจำเหตุการณ์ที่เป็นความผิดนั้นแล้ว ก็ย่อมไม่มีประโยชน์อย่างใดที่จะรื้อฟื้นฟ้องร้องพิพากษาลงโทษกันอีก เป็นการก่อความวุ่นวายแก่ประชาชนขึ้นใหม่โดยใช่เหตุ

2. การที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องโทษหลบหนีอยู่นานพอจนพ้นเวลาที่กำหนดไว้ ย่อมเป็นการทรมาณผู้นั้นพอสมควร เป็นการลงโทษอยู่ทางหนึ่งแล้ว ไม่ควรลงโทษซ้ำอีก

3. การที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องโทษหลบหนีอยู่ได้ด้วยความสะดวก จนพ้นกำหนดเวลานั้น ไม่ทำความผิดให้เป็นที่สนใจของประชาชนจนถูกจับอีก เป็นการแสดงว่าเขาได้ระมัดระวังประพฤติตนจนไม่ควรลงโทษอีกแล้ว อายุความและกำหนดเวลาล่วงเลยการลงโทษจึงเป็นเครื่องดลบันดาลให้ผู้นั้นต้องระมัดระวังไม่กระทำความผิดหรือการใดๆ ที่จะก่อความสนใจของประชาชนในตัวเขาขึ้น เป็นนโยบายทางอาญาที่มีผลในทางป้องกันความผิดอาญาทางหนึ่ง อย่างไรก็ตาม เหตุผลเหล่านี้ในบางกรณีก็ไม่น่าจะถูกต้องเสียทีเดียวที่จะปล่อยให้ผู้กระทำความผิดหลุดพ้นไปด้วยระยะเวลา ถ้าเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัยเมื่อไม่มีใครสนใจติดตามลงโทษอาจได้

⁴ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ ข. (2549). กฎหมายอาญา หลักและปัญหา. หน้า 423.

⁵ จิตติ ดิงศักดิ์. (2546). กฎหมายอาญา ภาค 1. หน้า 1270-1271.

⁶ แหล่งเดิม.

ใจและกระทำความผิดขึ้นอีกได้ หรือพยานหลักฐานสมัยใหม่ใช้พิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งมีความแน่นอนน่าเชื่อถือและไม่มีกรณีเหมือนบุคคล ทำให้มีแนวคิดว่าในความผิดบางอย่าง น่าจะขยายอายุความออกไปได้ ดังนั้น ในการกำหนดอายุความจึงต้องคำนึงถึงลักษณะความผิด และความร้ายแรงของฐานความผิดเพื่อให้โอกาสในการค้นหาตัวผู้กระทำความผิดและพยานหลักฐาน⁷

2.1.1 ลักษณะของกฎหมายอาญา

กฎหมายอาญาถือว่าเป็นกฎหมายมหาชนว่าด้วยความผิดและโทษอาญา เป็นบทบัญญัติถึงความเกี่ยวพันระหว่างเอกชนกับรัฐ การกระทำใดจะถือเป็นความผิดอาญาต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรโดยชัดแจ้ง ไม่มีผลย้อนหลังไปลงโทษการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนที่จะมีกฎหมายบัญญัติความผิดนั้นขึ้น และโดยปกติรัฐจะเข้าดำเนินคดีก็แต่การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในเขตของรัฐเท่านั้น นอกจากกรณีที่มีเหตุพิเศษบางอย่างซึ่งแม้ได้กระทำนอกเขตรัฐก็ถือว่าเป็นกระทำความผิดถึงความมั่นคงหรือความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ ดังนั้นรัฐจึงมีสิทธิดำเนินคดีได้⁸

ดังนั้น จึงสรุปลักษณะของกฎหมายอาญา คือ

1. เป็นกฎหมายมหาชน
2. ว่าด้วยความผิดและโทษอาญา
3. ตามปกติบังคับเฉพาะการกระทำในรัฐ
4. บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร
5. ไม่มีผลย้อนหลังในการลงโทษบุคคลหรือให้รับโทษหนักขึ้น

2.1.2 ความหมายของกฎหมายอาญา

ในการให้ความหมายของกฎหมายอาญานั้นได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ ให้ความหมายไว้ว่า กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายมหาชนที่ว่าด้วยความผิดและโทษทางอาญา⁹

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงความผิดและโทษอาญา ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้¹⁰

⁷ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ก. (2550). เล่มเดิม. หน้า 251-252.

⁸ จิตติ ดิงศภัทย์. (2546). เล่มเดิม. หน้า 2-3.

⁹ แหล่งเดิม. หน้า 2.

¹⁰ หยุด แสงอุทัย ก. (2545). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. หน้า 199.

1. การบัญญัติความผิดนั้น หมายถึง การบัญญัติว่าการกระทำและการงดเว้นการกระทำ
 ใดเป็นความผิดอาญา

2. การบัญญัติโทษนั้น หมายความว่า เมื่อได้บัญญัติไว้ว่าการกระทำหรือการงดเว้นการ
 กระทำใดเป็นความผิดแล้ว ก็ต้องบัญญัติโทษไว้ด้วย

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร ให้ความหมายไว้ว่า กฎหมายอาญา คือ บรรดากฎหมาย
 ทั้งหมดที่ระบุถึงความผิดอาญา โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัย และมาตรการบังคับทางอาญาอื่น
 และเป็นกฎหมายที่กำหนดให้ความผิดอาญาเป็นเงื่อนไขของการใช้โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัย
 และมาตรการบังคับทางอาญาอื่นนั้น¹¹ และยังได้ให้ความหมายของกฎหมายอาญาอย่างกว้าง
 หมายถึง กฎหมายสามลักษณะ คือ กฎหมายอาญาสารบัญญัติ กฎหมายอาญาวิธีสบัญญัติ หรือ
 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษ¹²

รองศาสตราจารย์ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ให้ความหมายไว้ว่า กฎหมายอาญา หมายถึง
 “กฎหมายที่บัญญัติถึงความผิดและโทษ” การกำหนดความผิดอาญาจึงเป็นข้อสำคัญโดยทั่วไปมี
 ความเข้าใจกันว่าความผิดอาญาส่วนใหญ่มีลักษณะที่มาจากศีลธรรม หรือเป็นความผิดในตัวเอง
 (mala in se) แต่ก็มีกฎหมายที่บัญญัติไว้บางประเภทที่ไม่เกี่ยวกับศีลธรรมเลย เช่นการขับรถต้องมี
 ใบอนุญาตขับขี่ หรือกฎหมายภาษีอากร เป็นต้น¹³

ดังนั้น เมื่อพิจารณาความหมายของกฎหมายอาญาดังกล่าวแล้ว กฎหมายอาญา หมายถึง
 กฎหมายทั้งหลายที่บัญญัติถึงการกระทำหรือไม่กระทำ ซึ่งเป็นความผิดอาญาและกำหนดโทษทาง
 อาญาไว้ หากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งมีโทษตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 18 แห่งประมวล
 กฎหมายอาญา¹⁴

2.1.3 ความหมายของอายุความฟ้องคดีอาญา

ในการให้ความหมายของอายุความได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้
 ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้ให้ความหมายไว้ว่าอายุความในทางกฎหมายอาญาแบ่ง
 ออกเป็น¹⁵

1. อายุความฟ้องร้อง

¹¹ คณิต ณ นคร. (2547). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. หน้า 30.

¹² แหล่งเดิม. หน้า 37.

¹³ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ก. (2550). เล่มเดิม. หน้า 14.

¹⁴ คูประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18

¹⁵ หยุด แสงอุทัย ข. (2540). กฎหมายอาญา ภาค 1. หน้า 224-225.

2. อายุความฟ้องขอให้กักกัน
3. อายุความล่วงเลยการลงโทษ
4. อายุความล่วงเลยการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือการกักขังแทนค่าปรับ
5. อายุความล่วงเลยการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฌ นคร ให้ความหมายไว้ว่า “อายุความฟ้องร้อง” คือ กำหนดเวลาที่จะฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาล และในคดีอาญา มีอายุความหลักอยู่ 2 ชนิด คือ¹⁶

1. อายุความฟ้องร้อง
2. อายุความล่วงเลยการลงโทษ

อาจารย์พิพัฒน์ จักรางกูร และอาจารย์ภัทรพร จักรางกูร ได้ให้ความหมายอายุความไว้ว่า เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น ประมวลกฎหมายอาญาประสงค์จะให้มีการฟ้องร้องและนำตัวผู้กระทำความผิดสู่ศาล โดยสำเร็จ เพราะถ้าฟ้องเข้าไปพยานอาจลืมข้อเท็จจริงที่ประสพ ความทรงจำยิ่งน้อยลง ความแม่นยำในเหตุการณ์ที่ผ่านไปเสื่อมลง ทั้งเมื่อเวลาล่วงเลยไปไม่มีใครสนใจ ย่อมไม่มีประโยชน์ที่จะรื้อฟื้นฟ้องกันอีก และเหตุการณ์ที่ผู้กระทำความผิดต้องหลบหนีไปเป็นเวลานานย่อมเป็นความทุกข์ทรมานเพียงพออยู่แล้ว ฉะนั้น เมื่อกำหนดเวลาระยะหนึ่งล่วงไปแล้ว ก็เป็นการสมควร ที่จะห้ามมิให้ฟ้องร้อง กำหนดเวลาดังกล่าว เรียกว่า “อายุความ”¹⁷

อาจารย์สมพร พรหมพิตร ได้ให้ความหมายอายุความไว้ว่า อายุความอาญาต่างกับอายุความแพ่งตรงที่ว่า อายุความอาญาต้องถือจำกัดครั้งเคร่งกว่าอายุความแพ่ง เพราะคดีอาญาเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของบุคคล กฎหมายจึงไม่เปิดโอกาสให้มีการกระทำให้อายุความอาญาสะดุดหยุดลงได้เหมือนคดีแพ่ง แต่ในขณะเดียวกันถ้าหากผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดซึ่งได้ตัวมาฟ้องศาลแล้วหลบหนีไประหว่างการพิจารณาของศาล กฎหมายได้ยึดอายุความออกไปได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรค สอง บัญญัติว่า ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิด มาขังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต ศาลสั่งงดการพิจารณาไว้เกินกำหนดดังกล่าวแล้ว นับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน¹⁸

กล่าวเฉพาะกรณีหลบหนีระหว่างพิจารณาคดีของศาล กฎหมายให้นับอายุความใหม่ตามกำหนดในมาตรา 95 (1) หรือ (2) หรือ (3) หรือ (4) หรือ (5) แล้วแต่กรณีของความผิดที่ถูกฟ้องศาล โดยให้นับแต่วันที่หลบหนีอันเป็นการลงโทษในตัวเอง เช่น จำเลยถูกฟ้องข้อหาลักทรัพย์ตามประมวล

¹⁶ คณิต ฌ นคร. (2547). เล่มเดิม. หน้า 443.

¹⁷ พิพัฒน์ จักรางกูร และ ภัทรพร จักรางกูร. (2527). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1. หน้า 575.

¹⁸ สมพร พรหมพิตร. (2546). อายุความแพ่ง-อาญาและคดีแพ่งเกี่ยวกับคดีอาญา. หน้า 168.

กฎหมายอาญา มาตรา 334 ซึ่งมีอายุความสิบปีตามมาตรา 95 (3) ถ้าจำเลยกระทำผิดแล้วหลบหนีไป จนถูกจับฟ้องศาลในปีที่เกินนับแต่วันกระทำผิดอายุความเดิมเป็นอันจบสิ้นลง และการที่จำเลยหลบหนีในระหว่างพิจารณาของศาล มาตรา 95 วรรคสอง ให้เริ่มนับอายุความใหม่อีกสิบปีนับแต่วันที่หลบหนีไปนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นการลงโทษจำเลยโดยปริยาย เพราะต้องอยู่อย่างหลบๆ ซ่อนๆ ต่อไปอีกถึงสิบปี จึงจะหลุดพ้นเพราะคดีขาดอายุความช่วงหลัง¹⁹

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 มีความหมายชัดเจนว่าจะนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในการพิจารณาคดีอาญาได้ เฉพาะกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับวิธีพิจารณาข้อนั้น และให้นำมาใช้บังคับเพียงเท่าที่บังคับได้ บทบัญญัติมาตรา 4 วรรคสอง และมาตรา 193/17 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ใช่บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งจึงนำมาใช้บังคับแก่คดีอาญาไม่ได้ ทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังได้บัญญัติในมาตรา 185 วรรคหนึ่ง ว่าถ้าศาลเห็นว่าคดีขาดอายุความแล้ว ให้ศาลยกฟ้อง จึงเป็นกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติวิธีพิจารณาเกี่ยวกับอายุความไว้โดยเฉพาะ และไม่ใช้กรณีที่ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ²⁰

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า “อายุความ” หมายถึง ระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ใช้สิทธิเรียกร้อง ฟ้องคดี หรือดำเนินคดี ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ถ้าไม่ดำเนินการภายในกำหนดถือว่าคดีขาดอายุความ

2.2 แนวความคิดและหลักการกำหนดอายุความในคดีอาญา

ระบบกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) กับประมวลกฎหมาย (Civil Law) แนวคิดในส่วนที่เกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาของทั้งสองระบบมีแนวความคิดที่แตกต่างกันในรายละเอียดดังต่อไปนี้²¹

2.2.1 ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law)

แนวความคิดเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาในประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) จะเน้นให้มีอายุความในการฟ้องคดีอาญาซึ่งจะใช้หลักเรื่อง “กฎแห่งการลืม” (La loi de l’oubli) เป็นหลักในการกำหนดอายุความในคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งมีแนวคิดว่าการนำ

¹⁹ แหล่งเดิม.

²⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 1305/2547. เล่ม 6. หน้า 14.

²¹ อัครวัฒน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (ม.ป.ป.). อายุความในคดีอาญา. หน้า 3.

พยานหลักฐานต่างๆ ในที่เกิดเหตุมาพิสูจน์ความผิดแก่ผู้กระทำความผิดจะต้องกระทำให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว และการที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษในทันที และผู้กระทำความผิดได้หลบหนีไปจนพ้นกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดย่อมเป็นการทรมาณผู้นั้นพอสมควร ซึ่งถือได้ว่าเป็นการลงโทษอยู่แล้วไม่ควรลงโทษผู้นั้นอีกจนพ้นกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ย่อมแสดงว่าผู้นั้นได้ระมัดระวังความประพฤติของตนที่จะไม่ไปกระทำความผิดขึ้นอีก ถือได้ว่าเป็นนโยบายทางอาญาในการป้องกันความผิดอาญา²²

2.2.1.1 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ในการดำเนินคดีอาญาของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นการดำเนินคดีในรูปแบบการดำเนินคดีโดยรัฐ (Public prosecution) ถือว่าการดำเนินคดีอาญาเป็นหน้าที่ของรัฐและรัฐเป็นผู้เสียหาย โดยมีพนักงานอัยการเป็นผู้ทำหน้าที่ฟ้องคดี²³ โดยพนักงานอัยการต้องฟ้องคดีภายในอายุความที่กฎหมายกำหนด ซึ่งถือว่าการที่คดีขาดอายุความนั้น เป็นผลทำให้คดีไม่สมบูรณ์ต้องยุติคดี พนักงานอัยการไม่อาจฟ้องคดีนั้นได้²⁴

อายุความฟ้องร้องตามมาตรา 78 a ประมวลกฎหมายประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Criminal Code (Strafgesetzbuch, StGB)) บัญญัติไว้มีใจความดังนี้ “อายุความให้เริ่มต้นนับแต่เมื่อการกระทำความผิดอาญาได้สิ้นสุดลงในกรณีที่ผลที่เป็นองค์ประกอบความผิดได้เกิดขึ้นในภายหลังให้อายุความเริ่มนับจากเวลาที่ผลที่เป็นองค์ประกอบความผิด” ซึ่งมาตรานี้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเริ่มต้นนับอายุความไว้ในประโยคที่หนึ่ง อายุความโดยหลักแล้วจะเริ่มต้นนับเมื่อการกระทำความผิดได้สิ้นสุดลง และประโยคที่สองบัญญัติไว้ชัดเจนว่าอายุความไม่เริ่มนับก่อนที่ผลของกระทำที่เป็นองค์ประกอบความผิดจะเกิดขึ้น²⁵

²² อรุณี อนันตชัยศิลป์. เล่มเดิม. หน้า 6.

²³ คณิต ฌ นคร. (2533). “อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีอาญาของอัยการเยอรมันก่อนฟ้อง.” อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา รวมบทความเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญานานประเทศ. หน้า 77.

²⁴ ปวีณา วิโรจน์ธนะชัย. (2551). อายุความในฐานะเงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดี : ศึกษาเฉพาะขั้นตอนนำคดีขึ้นสู่ศาล. หน้า 16.

²⁵ สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. (2550). หมายเหตุท้ายคำพิพากษาที่ 920/2550. บริการส่งเสริมตุลาการ เล่ม 5 หน้า 22.

ในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ส่วนที่ 5 เรื่องอายุความ²⁶ ได้กำหนดอายุความในการฟ้องคดีไว้ใน มาตรา 78 ซึ่งกำหนดไว้ว่า

- (1) การฟ้องคดีจะต้องกระทำภายในกำหนดอายุความ
- (2) เว้นแต่ในความผิดร้ายแรงตามมาตรา 220 เอ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (genocide) และมาตรา 211 ฆ่าผู้อื่น (murder) ไม่ให้อยู่ในบังคับของเรื่องอายุความ
- (3) ได้กำหนดความแตกต่างกันไปตามความร้ายแรงของการกระทำความผิด
  1. อายุความ 30 ปี ในคดีที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต
  2. อายุความ 20 ปี ในคดีที่มีโทษจำคุก 10 ปีขึ้นไป
  3. อายุความ 10 ปี ในคดีที่มีโทษจำคุก 5 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 10 ปี
  4. อายุความ 5 ปี ในคดีที่มีโทษจำคุก 1 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 5 ปี
  5. อายุความ 3 ปี ในกรณีอื่นๆ

จะเห็นได้ว่าการฟ้องคดีอาญาของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ขั้นต่ำคือ 3 ปี และสูงสุด คือ 30 ปี เว้นแต่ในความผิดฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (มาตรา 220 เอ) และฐานฆ่าผู้อื่น (มาตรา 211) ซึ่งถือว่าเป็นความผิดอาญาร้ายแรงจึงไม่มีการกำหนดอายุความฟ้องร้องไว้ ซึ่งรูปแบบและหลักเกณฑ์ในการกำหนดอายุความฟ้องคดีอาญาของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้น ได้พิจารณาถึงความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด ซึ่งสัมพันธ์กับอัตราโทษ

สำหรับการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยนั้น ใช้หลักการดำเนินคดีโดยรัฐ (Public Prosecution) เพราะมีพนักงานอัยการเป็นตัวแทนของรัฐทำหน้าที่ฟ้องคดี และยังมีอำนาจเข้าไปควบคุมการดำเนินคดีของผู้เสียหายได้ เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 31 และ 32 แต่ก็ยังให้สิทธิแก่ผู้เสียหายในการฟ้องคดีเอาไว้อย่างกว้างขวาง โดยมีสิทธิเท่าเทียมกับพนักงานอัยการ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28²⁷ แต่อย่างไรก็ตามถ้าปรากฏว่าคดีขาดอายุความ ทั้งพนักงานอัยการและผู้เสียหายก็ไม่สามารถฟ้องคดีได้

2.2.1.2 ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสถือเป็นตัวอย่างที่ใช้ประมวลกฎหมายและมีการกำหนดอายุความไว้ ไม่ว่าจะคดีอาญาอุกฉกรรจ์หรือคดีอาญาธรรมดา โดยทั่วไปจะใช้กฎแห่งการลืม (la loi de

²⁶ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 11. (2550).เอกสารประกอบการพิจารณากฎหมายต่างประเทศ.

²⁷ ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28.

l'oubli) เป็นหลักในการกำหนดอายุความ²⁸ และอัยการแต่เพียงผู้เดียวมีอำนาจฟ้องคดีอาญา ราษฎร จะฟ้องคดีอาญาด้วยตนเองไม่ได้ แต่ราษฎรมีทางฟ้องได้โดยทางอ้อม โดยขอเข้าเป็นคู่ความฝ่าย แพ่งในคดีอาญาเรื่องนั้นซึ่งจะเป็นผลให้อัยการต้องฟ้องคดีอาญาเช่นกัน²⁹ ประเทศฝรั่งเศสเป็น ประเทศที่ถือหลักการดำเนินคดีโดยรัฐ (Public Prosecution) การฟ้องคดีอาญาจึงเป็นหน้าที่ของรัฐ แต่ผู้เดียว³⁰ โดยปกติแล้วพนักงานอัยการจะสั่งฟ้องคดีก็ต่อเมื่อเห็นสมควรและสั่งไม่ฟ้องเมื่อเห็นว่า เป็นความผิดเล็กน้อย หรือการฟ้องคดีนั้นไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับสังคม หรือผู้ต้องหาได้กระทำ ความผิดไปโดยมิเหตุอันสมควร ซึ่งการฟ้องร้องอาจทำให้เกิดผลเสียหายต่อสาธารณะมากกว่า ได้รับประโยชน์³¹ และในการฟ้องคดีของพนักงานอัยการนั้นต้องกระทำภายในอายุความที่ กฎหมายกำหนดด้วย เพราะกฎหมายฝรั่งเศสกำหนดว่า ถ้าคดีขาดอายุความจะดำเนินคดีแก่ผู้ถูก กล่าวหาไม่ได้และรัฐต้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดภายในเวลาที่กฎหมายบัญญัติ³²

ประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดอายุความ (la prescription) ในประมวลกฎหมาย อาญาใหม่ (le code pénal nouveau) ดังนี้³³

1. ความผิดอุกฉกรรจ์ (Crime) ได้แก่ความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จนถึงจำคุกตลอดชีวิต มีอายุความ 20 ปี³⁴
2. ความผิดที่มีโทษปานกลาง (délit) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษปรับเกินกว่า 2,000 ฟรังก์ขึ้นไป (3,000 ยูโร) หรือจำคุกตั้งแต่ 2 เดือน ถึง 5 ปี มีอายุความ 5 ปี³⁵
3. ความผิดลหุโทษ (Contravention) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษปรับไม่เกิน 2,000 ฟรังก์ (3,000 ยูโร) จำคุกตั้งแต่ 1 วัน ถึง 2 เดือน มีกำหนดอายุความ 3 ปี³⁶

²⁸ อัครวัฒน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (ม.ป.ป.). อายุความในคดีอาญา. หน้า 4.

²⁹ โกเมน ภัทรภิรมย์. (2513). “การฟ้องคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส.” อัยการนิเทศ, 165, 2, 32. หน้า 165.

³⁰ อมร จันทรสมนูรณ์. (2516, ธันวาคม). “อำนาจสืบสวน สอบสวน ฟ้องร้อง ในกระบวนการยุติธรรม ทางอาญาของไทย.” บทบัณฑิตย์, 30, 4. หน้า 625.

³¹ กรกัญญา เอี่ยมโอภาส. (2542). การดำเนินคดีอาญาโดยองค์กรเอกชน. หน้า 13.

³² วรินทร์ แต่ประยูร. (2545). สิทธิฟ้องคดีอาญาโดยผู้เสียหายในศาลทหาร. หน้า 53.

³³ อัครวัฒน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (ม.ป.ป.). อายุความในคดีอาญา. หน้า 5.

³⁴ CODE PENAL (ARTICLE 133-2) Subject to the provisions of article 213-5 the penalties imposed for a felony are barred by limitation after twenty years have passed from the date when the conviction became final.

³⁵ CODE PENAL (ARTICLE 133-3) A sentence imposed for a misdemeanour is barred by limitation after five years have passed from the date from the date when the conviction became final.

กล่าวโดยสรุปประเทศฝรั่งเศสจะใช้กฎหมายแห่งการลืม (la loi de l'oubli) เป็นหลักในการกำหนดอายุความความในคดีอาญา ซึ่งมีขั้นต่ำ 3 ปี ในความผิดลหุโทษ และขั้นสูง 20 ปี ในความผิดอุกฉกรรจ์ (crime) ซึ่งในการกำหนดอายุความนั้นจะพิจารณาฐานความผิดอันสัมพันธ์กับอัตราโทษเป็นสำคัญ

2.2.2 ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law)

ในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) มีแนวความคิดเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญา โดยถือว่าการฟ้องคดีอาญาซึ่งเป็นความผิดที่ถือว่ารบกวนความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม ซึ่งรัฐ (กษัตริย์) เป็นผู้ดูแลการฟ้องคดีอาญาจึงเป็นการทำแทนกษัตริย์ ประกอบกับในระบบกฎหมายจารีตประเพณีมีแนวความคิดที่ว่า กษัตริย์สามารถกระทำได้โดยปราศจากความผิด (The King can do no wrong) จึงมีผลว่าแม้กษัตริย์จะปล่อยให้คดีขาดอายุความก็ยังสามารถฟ้องคดีได้ ดังนั้น จึงเกิดหลักเรื่อง “nullum tempus occurit regi”³⁷ หรืออายุความไม่ใช้กับกษัตริย์ (time does not run against the King) ขึ้น กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นรัฐสามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้เสมอไม่ว่าระยะเวลาจะล่วงเลยไปนานเท่าใดก็ตาม³⁸

2.2.2.1 ประเทศอังกฤษ

ในการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายอังกฤษ การฟ้องคดีสามารถทำได้เสมอไม่ว่าในเวลาใดก็ได้ภายหลังที่เกิดการกระทำผิด เรื่องนี้เป็นไปตามหลัก Common Law ที่ว่า “nullum tempus occurit regi” หรือ “time does not run against the King” ซึ่งเป็นหลักสืบเนื่องจากหลักใหญ่ที่ว่า The King can do no wrong³⁹ ซึ่งแตกต่างจากระบบประมวลกฎหมายของภาคพื้นยุโรปที่รับเอาหลักเกณฑ์เรื่องอายุความของกฎหมายโรมันมาใช้⁴⁰ กฎหมายอังกฤษตามกฎหมายจารีตประเพณีนั้น ไม่ยอมรับว่ามีอายุความในคดีอาญา เพราะจะอ้างอายุความต่อรัฐไม่ได้⁴¹ เนื่องจากกระบวนการ

³⁶ CODE PENAL (ARTICLE 133-4) The penalties imposed for a petty offence are barred by limitation after three years have passed from the date when the conviction became final.

³⁷ Kenny's. (1966). *Outlines of Criminal Law*. p.54 . (อ้างถึงใน อรุณี อนันตชัยศิลป์, 2542 : 11)

³⁸ อัครวัฒน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. เล่มเดิม. หน้า 6.

³⁹ อรุณี อนันตชัยศิลป์. เล่มเดิม. หน้า 14.

⁴⁰ ญัฐวสา นัทรไพบูลย์. (2549). *อายุความสะดุดหยุดอยู่ในคดีอาญา* (รายงานวิจัย). สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด. หน้า 28.

⁴¹ จิตติ ดิงศภัทย์. เล่มเดิม. หน้า 1271.

ดำเนินคดีอาญาในประเทศอังกฤษนั้น ถือหลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน (Popular Prosecution) ตามแนวความคิดนี้ถือว่าประชาชนทุกคนเป็นผู้เสียหายและมีสิทธิหรืออำนาจฟ้องคดีอาญาได้ โดยไม่คำนึงว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้เสียหายที่แท้จริงหรือไม่⁴² เพราะการฟ้องคดีของประชาชนก็คือการฟ้องคดีในนามของพระมหากษัตริย์นั่นเอง⁴³

ต่อมาแนวความคิดในเรื่องอายุความได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ หลักเรื่องที่ว่า “nullum tempus occurit regi” จะไม่ใช้กับความผิดบางฐานความผิด เช่น

(1) ความผิดฐานกบฏตาม Treason Act, 1695 ยกเว้นความผิดฐานประทุษร้ายต่อองค์พระมหากษัตริย์ จะต้องฟ้องคดีภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น

(2) ความผิดฐานจลาจลตาม Riot Act, 1714 จะต้องฟ้องคดีภายในสิบสองเดือนนับแต่ความผิดเกิดขึ้น

(3) ความผิดตาม Night Poaching Act, 1828 จะต้องฟ้องคดีภายในสิบสองเดือนนับแต่ความผิดเกิดขึ้น

(4) ความผิดทางเพศที่กระทำต่อเด็กหญิงอายุสิบสามปีถึงสิบหกปี จะต้องฟ้องคดีภายในสิบสองเดือนนับแต่ความผิดเกิดขึ้น

(5) ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (corrupt or illegal practice at election) จะต้องฟ้องคดีภายในหนึ่งปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น

(6) ความผิดตาม Customs Acts จะต้องฟ้องภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น

(7) ความผิดตาม Perjury Act, 1911 ในกรณีเกี่ยวกับการปลอมแปลงสูติบัตรและมรณบัตร จะต้องฟ้องคดีภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น

(8) ความผิดตาม Merchandise Marks Act, 1887 จะต้องฟ้องคดีภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น หรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายทราบการกระทำผิด

⁴² Elliott and Quinn. (2000). **English Legal System**. P. 260. (อ้างถึงใน ปรีญา วิโรจน์ธนะชัย, 2551 : 11).

⁴³ Delvin. (n.d). **The Criminal Prosecution in England**. P. 16 .(อ้างถึงใน อรรถพล ใหญ่สว่าง , 2524 : 48)

(9) บรรดาคดีที่มีโทษสถานเบาจะต้องฟ้องคดีภายในหกเดือนนับแต่ความผิดเกิดขึ้น⁴⁴

กล่าวโดยสรุปประเทศอังกฤษ แม้คดีอาญาส่วนใหญ่จะใช้หลักเรื่อง “nullum tempus occurrit regi” ในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิด โดยสามารถจะฟ้องคดีอาญาได้โดยไม่มีกำหนดอายุความก็ตาม แต่ก็มีการพัฒนาความผิดบางฐานใหม่โดยกำหนดให้มีอายุความในการฟ้องคดีขึ้นเพื่อให้การพิสูจน์พยานหลักฐานและการพิจารณาคดีเสร็จสิ้นโดยเร็ว เนื่องจากลักษณะความผิดบางฐานหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะไม่มีใครจดจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งจะทำให้เกิดความยุ่งยากในการพิสูจน์ทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลย⁴⁵

2.2.2.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบ Common Law แนวความคิดเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาจะเหมือนกับประเทศอังกฤษ แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วยมลรัฐหลายมลรัฐ แต่ละมลรัฐบังคับใช้กฎหมายของตนเอง⁴⁶ กฎหมายเรื่องอายุความสำหรับการกระทำความผิดอาญาของสหพันธรัฐจะมีกำหนดตั้งแต่สามปีในกรณีของการกระทำความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร จนถึงไม่มีกำหนดระยะเวลาในกรณีของการกระทำความผิดซึ่งมีโทษประหารชีวิต เช่น ฆ่าผู้อื่นและการก่อการร้าย กฎหมายอาญาของสหพันธรัฐส่วนใหญ่ไม่มีบทบัญญัติเรื่องอายุความไว้เฉพาะ หากแต่จะมีการกล่าวถึงเรื่องอายุความโดยรวมใน 18 U.S.C. มาตรา 3282 ซึ่งกำหนดว่า “ห้ามไม่ให้ฟ้อง พิสูจน์ หรือลงโทษการกระทำความผิดใดๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษถึงประหารชีวิต หากไม่มีการฟ้องโดยผ่านคณะลูกขุนใหญ่หรือมีการยื่นฟ้องภายในกำหนดห้าปีนับจากที่มีการกระทำความผิด”⁴⁷

การกำหนดอายุความในสหรัฐอเมริกา ถือเป็นเครื่องมือของรัฐในการที่จะป้องกันจำเลยจากการถูกดำเนินคดีและพิพากษาผิดพลาด เนื่องจากพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นมานาน และยังเชื่อกันว่าบทบัญญัติเรื่องอายุความจะสามารถป้องกันอาชญากรรมเพราะจะทำให้มีการเร่งรัดนำคดีขึ้นสู่ศาล และป้องกันไม่ให้เกิดความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากระยะเวลาที่เนิ่นนาน บทบัญญัติเรื่อง

⁴⁴ คณิง ภาไชย. (2529. ธันวาคม). “วิธีพิจารณาความอาญาตามกฎหมายอังกฤษ.” วารสารอัยการ, ตอนที่ 1, 9, 108. หน้า 16.

⁴⁵ อัครวัฒน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. เล่มเดิม. หน้า 7.

⁴⁶ แหล่งเดิม. หน้า 8.

⁴⁷ ไบรอัน เพ็ชช. (2547). รับบัญญัติเรื่องอายุความของกฎหมายอาญาของสหพันธรัฐในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี. (แปลโดย ฉัฐวสา ถัตรไพบุลย์. หน้า 1.)

อายุความในสหรัฐอเมริกาจะแตกต่างกันออกไปแม้ในความคิดประเภทเดียวกัน แต่ส่วนใหญ่แล้วมักจะกำหนดให้ไม่มีอายุความในความคิดที่มีโทษประหารชีวิต หรือความผิดฐานฆ่าผู้อื่นแม้ไม่มีโทษประหารชีวิต⁴⁸ ซึ่งเป็นไปตามหลัก “nullum tempus occurit regi” ในระบบ Common Law ซึ่งรัฐสามารถฟ้องคดีแก่ผู้กระทำความผิดเมื่อใดก็ได้⁴⁹

แม้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) โดยได้รับอิทธิพลมาจากประเทศอังกฤษ แต่ปัจจุบันในการดำเนินคดีอาญานั้น ระบบการดำเนินคดีอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกาคลับใช้ระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Public Prosecution) โดยมีพนักงานอัยการทำหน้าที่เป็นผู้ฟ้องคดี ซึ่งพนักงานอัยการอาจพิจารณาสั่งฟ้องคดีหรือไม่ฟ้องคดีได้เอง แต่ในคดีที่เป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรง (Felony) การฟ้องคดีจะกระทำได้เมื่อได้มีการให้คณะลูกขุนใหญ่ (grand jury) พิจารณาคดีมีมูลพอที่จะสั่งฟ้องหรือไม่ (indictment) ซึ่งพนักงานอัยการต้องฟ้องคดี หรือได้รับคำยืนยันให้ฟ้องคดีจากคณะลูกขุนใหญ่ภายในกำหนดอายุความ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดนั้นเป็นการกระทำความผิดที่กฎหมายกำหนดให้มีอายุความในการดำเนินคดี⁵⁰ ส่วนผู้เสียหายนั้น โดยหลักไม่มีอำนาจฟ้องคดีอาญา แต่มีข้อยกเว้นในคดีที่เห็นได้ชัดเจนว่าผู้ต้องหาควรจะถูกฟ้องและพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง หากศาลได้รับฟังเหตุผลของพนักงานอัยการในการสั่งไม่ฟ้องแล้วผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีเห็นว่า ควรให้นักกฎหมายของผู้เสียหาย (Private Prosecutor) เป็นโจทก์แทนพนักงานอัยการ ดังนี้ ในคดีประเภทดังกล่าวผู้เสียหายหรือเอกชนจึงจะมีอำนาจฟ้องคดีอาญา⁵¹ ซึ่งถือได้ว่าผู้พิพากษามีส่วนร่วมทำให้ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดี

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการฟ้องคดีอาญาในประเทศสหรัฐอเมริกาจะไม่มีอายุความในการฟ้องคดี เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

จากการศึกษาแนวความคิดในการกำหนดอายุความในคดีอาญาหรืออายุความในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ จะเห็นได้ว่าในระบบ Civil Law จะใช้กฎแห่งการลืมและจะมีการกำหนดอายุความในการฟ้องคดีโดยกำหนดให้สัมพันธ์ระหว่างความผิดและโทษ เช่นในประเทศ

⁴⁸ ฉัฐสา ฉัตรไพบุลย์. เล่มเดิม. หน้า 30.

⁴⁹ อัครวัฒน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. เล่มเดิม. หน้า 6.

⁵⁰ From <http://en.wikipedia.org/wiki/Indictment>. (อ้างถึงใน ปวีณา วิโรจน์ชนะชัย, 2551, : 11-12)

⁵¹ วรินทร์ แต่ประยูร. (2545). เล่มเดิม. หน้า 48.

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้กำหนดอายุความขั้นต่ำไว้ 3 ปี และสูงสุดคือ 30 ปี เว้นแต่ในความผิดอาญาร้ายแรง ถือเป็นความผิดที่ไม่มีอายุความ

ส่วนในประเทศ Common Law ซึ่งตามหลักทั่วไปการฟ้องคดีทำได้ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นเวลาใดหลังจากที่เกิดการกระทำความผิดขึ้น ซึ่งเป็นไปตามหลักที่ว่า “nullum tempus occurrit regi” หรือ “time does not run against the King” หรือ “อายุความจะไม่ใช้กับกษัตริย์” คือเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาแล้ว สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้เสมอ ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าไร ซึ่งใช้กันกับคดีที่เป็นความผิดอาญาร้ายแรง ส่วนความผิดอื่นๆ ที่ไม่ร้ายแรง จะมีการกำหนดอายุความในการฟ้องคดีไว้เป็นการเฉพาะ

2.3 หลักเกณฑ์ทั่วไปในการกำหนดอายุความฟ้องคดีอาญา

อายุความฟ้องคดีอาญาใช้ในกรณีที่จะนำคดีมาฟ้องต่อศาลไม่ว่าจะเป็นพนักงานอัยการหรือผู้เสียหายเป็น โจทก์ฟ้องคดีเองก็ไม่ต่างกัน⁵² ซึ่งอายุความนี้หมายถึง ช่วงเวลาหรือกำหนดเวลาที่กฎหมายให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ฟ้องร้อง หรือดำเนินการใดๆ ภายใต้หลักเกณฑ์บังคับของกฎหมายในเรื่องนั้นๆ หากไม่ฟ้องร้องหรือดำเนินการภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด สิทธิดังกล่าวถือว่าการนำคดีมาฟ้องเป็นอันระงับสิ้นไป ซึ่งจะเห็นได้ว่าเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น มีเหตุผลว่าจะต้องลงโทษผู้กระทำความผิด แต่ก็ยังต้องอาศัยกำหนดเวลาที่จะดำเนินการลงโทษ⁵³ ทั้งนี้ก็เพราะเหตุที่ว่า หากปล่อยให้เวลาเนิ่นนานไปความทรงจำของพยานหรือการหาพยานหลักฐานอื่นๆ ย่อมยากขึ้น การพิสูจน์ความผิดย่อมมีโอกาสผิดพลาดได้มาก และเมื่อเหตุการณ์ผ่านไปนานๆ จนไม่เป็นที่สนใจอีกต่อไปแล้ว การลงโทษผู้กระทำความผิดก็ไม่น่าจะเกิดประโยชน์⁵⁴

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของกำหนดความยาวนานของระยะเวลาขาดอายุความฟ้องร้องกฎหมายอาญาของแต่ละประเทศก็จะมีแตกต่างกัน เช่น อายุความฟ้องร้องสูงสุดของไทย คือ 20 ปี⁵⁵ ส่วนในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีกำหนดเวลาของอายุความฟ้องร้องสูงสุดคือ 30 ปี⁵⁶

⁵² จิตติ ดิงศภัทย์. เล่มเดิม. หน้า 1274.

⁵³ รังสรรค์ แสงสุข. (2524). คำบรรยายกระบวนวิชากฎหมายอาญา 2. หน้า 125.

⁵⁴ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ข. เล่มเดิม. หน้า 424.

⁵⁵ คณิศ ฌ นคร. เล่มเดิม. หน้า 444.

⁵⁶ คูประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 78 (3).

2.3.1 การนับอายุความฟ้องคดีอาญาตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127

บทบัญญัติ ในเรื่องอายุความการฟ้องคดีกำหนดไว้ใน หมวดที่ 9 ว่าด้วยกำหนดเวลาที่จะฟ้องความและที่จะลงโทษในคดีอาญา⁵⁷ มีดังนี้

มาตรา 77 ความชอบธรรมที่จะร้องฟ้องผู้ใดว่ากระทำความผิดก็ดี หรือที่จะลงอาชญาแก่ผู้ใดตามคำพิพากษาก็ดี ท่านให้ถือว่าเป็นอันระงับด้วยความมรณภาพของผู้นั้น

มาตรา 78 การฟ้องร้องคดีทางอาชญาขึ้น ถ้ามิได้ยื่นฟ้องต่อศาลภายในเวลาที่ท่านได้ตั้งไว้เป็นกำหนดไซ้ ท่านว่าคดีนั้นขาดอายุความ อย่าให้ศาลรับไว้พิจารณาเลย

และ อายุความนั้น ท่านตั้งไว้ตามประเภทคดีต่างกันดังนี้ คือ

(1) คดีที่ความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกจนตลอดชีวิต ให้ฟ้องได้ในสี่สิบปี

(2) คดีที่ความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไปจนถึงสี่สิบปี ให้ฟ้องได้ในสิบห้าปี

(3) คดีที่ความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเดือนหนึ่งขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี ให้ฟ้องได้ในห้าปี

(4) คดีที่ความผิดต้องระวางโทษอย่างอื่น นอกจากที่ว่ามานี้ให้ฟ้องได้ในปีหนึ่ง

มาตรา 79 เวลาในระหว่างคดีเรื่องใดอยู่ในศาล คือ ในระหว่างร้องขอต่อศาลด้วยประการใดก็ดี ในระหว่างเวลาเรียกหรือจับตัวจำเลยตามหมายสั่งของศาลก็ดี ท่านว่าเป็นเวลาหยุดอายุความมิให้นับเวลาระหว่างคดีที่กล่าวมานี้เข้าในอายุความ

มาตรา 80 ในคดีจำพวกความผิดต่อส่วนตัวนั้น ถ้าผู้ที่ควรร้องทุกข์ได้ตามกฎหมายรู้เรื่องความผิด และรู้จักผู้กระทำผิดแล้วมิได้ร้องทุกข์พ้นสามเดือนไป ท่านว่าคดีนั้นขาดอายุ

มาตรา 81 ในคดีจำพวกความผิดต่อส่วนตัวนั้น ถ้าได้ถอนฟ้องหรือได้ยอมความต่อกันโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วไซ้ ท่านว่าหมดความชอบธรรมที่จะเอาคดีนั้นมารื้อร้องฟ้องต่อไป

มาตรา 82 ผู้ใดศาลได้พิพากษาให้ลงโทษ และยังไม่ได้ตัวมันมาลงโทษตามคำพิพากษาจนล่วงเลยพ้นเวลาที่ท่านตั้งเป็นกำหนดไว้ในมาตรานี้แล้ว ท่านว่าเป็นอันเวลาล่วงเลยเสียแล้วให้ยกเลิก อย่างลงโทษแก่มันตามคำพิพากษานั้นเลย

(1) โทษประหารชีวิต หรือจำคุกจนตลอดชีวิต สี่สิบปีเป็นพ้นกำหนด

(2) โทษจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไปจนถึงสี่สิบปี สิบห้าปีเป็นพ้นกำหนด

(3) โทษอย่างอื่น ๆ ห้าปีเป็นพ้นกำหนด

มาตรา 83 กำหนดเวลาล่วงเลยในการลงอาชญาขึ้น ท่านให้นับตั้งแต่วันพิพากษาโทษอันเป็นคำพิพากษาชั้นที่สุดของคดีเรื่องนั้น หรืออีกนัยหนึ่งท่านให้นับตั้งแต่วันมันผู้ต้องโทษนั้น

⁵⁷ พระบริรักษ์นิติเกศตร. (ม.ป.ป.). กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127. หน้า 54-58.

พ้นอาชญาไป แต่ท่านมิให้นับเวลาที่งดการลงอาชญาไว้ตามกฎหมายนั้นเข้าไปในเวลาล่วงเลยการลงอาชญา

มาตรา 84 เวลาล่วงเลยในการลงอาชญา นั้น เป็นอันหยุดมิให้นับในระหว่างเวลาที่มีเหตุการณืเหล่านี้คือ

- (1) เมื่อจับตัวมันผู้ต้องโทษได้
- (2) เมื่อเจ้าพนักงาน ผู้มีตำแหน่งหน้าที่สำหรับให้ลงอาชญาได้สั่งให้ทำโทษ

มาตรา 85 ถ้ากำหนดอายุความก็ดี กำหนดเวลาล่วงเลยในการลงอาชญาที่ดี ต้องหยุดด้วยประการใดๆ ท่านให้ตั้งต้นนับกำหนดไปใหม่แต่วันที่หยุดนั้น

มาตรา 86 กำหนดอายุความและกำหนดเวลาล่วงเลยในการลงอาชญาถึงผู้ต้องหาจะมีได้หรือร้อง ก็ให้คงใช้ตามท่านบัญญัติไว้จนทุกประการ

ตามมาตรา 78 เป็นบทบัญญัติกำหนดเรื่องอายุความฟ้องร้องคดีอาญา ซึ่งต้องถือเอากำหนดโทษอย่างสูงในต้วบทไม่ใช่ถืออัตราโทษที่ศาลกำหนดไว้ และกำหนดอายุความดังกล่าวนี้ให้เริ่มนับตั้งแต่การกระทำความผิดเกิดขึ้น จนถึงเวลาก่อนที่ศาลตัดสินคดีถึงที่สุด⁵⁸ ในการเริ่มต้นนับอายุความนี้ เห็นได้ว่าจะเหมือนกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ที่ให้เริ่มต้นนับแต่วันที่กระทำความผิดเช่นเดียวกัน

2.3.2 การนับอายุความฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายอาญา

การกำหนดอายุความฟ้องคดีอาญาที่ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ เป็นการกำหนดอายุความเมื่อมีการกระทำความผิด ดังจะเห็นได้จากประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 บัญญัติว่า

“มาตรา 95 ในคดีอาญาถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ

- (1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี
- (2) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปี แต่ไม่ถึงยี่สิบปี
- (3) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (4) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี
- (5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

⁵⁸ หยุด แสงอุทัย ก. (2548). คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127. หน้า 236.

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือ วิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือ วันที่ ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน”

หลักเกณฑ์ของมาตรา 95 มีดังนี้

1) ต้องมีการฟ้อง และได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาล⁵⁹

หากมีการยื่นฟ้องแล้ว แต่ยังไม่ได้ตัวจำเลยมาศาล อายุความก็ยังไม่หยุด อายุความจะ หยุดนับเมื่อได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาลแล้ว หากผู้เสียหายเป็น โจทก์ฟ้องเอง ซึ่งศาล จะต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องของโจทก์ระหว่างนั้น จะถือว่าตัวจำเลยมาขังศาลและจำเลยอยู่ใน เขตอำนาจศาลแล้วไม่ได้ อายุความยังไม่หยุดนับ

ตัวอย่างเช่น จำเลยกระทำความผิดวันที่ 3 ธันวาคม 2527 วันสุดท้าย ของอายุความ 10 ปี คือ วันที่ 3 ธันวาคม 2537 โจทก์ฟ้องจำเลยวันที่ 2 ธันวาคม 2537 โดยไม่ได้ตัวจำเลยมาศาล จนกระทั่งวันที่ 7 มีนาคม 2538 อันเป็นวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง โจทก์ก็ไม่มีตัวจำเลยมาศาล คดีโจทก์ ขาดอายุความ⁶⁰

อายุความโทษปรับ ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 ซึ่งมีโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท อายุความ คือ หนึ่งปีตามมาตรา 95 (5) โดยถือว่าเป็น “โทษอย่างอื่น” ดังนั้น หากจำเลยกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 วันที่ 15 มิถุนายน 2537 โจทก์ฟ้องจำเลย วันที่ 4 พฤศจิกายน 2542 คดีของโจทก์สำหรับจำเลยใน ความผิดข้อหาดังกล่าว จึงเป็นอันขาดอายุความ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (6) ชอบที่ศาลจะต้องยกฟ้องโจทก์สำหรับความผิดข้อหา ดังกล่าวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185

ข้อสังเกต หากคดีแรกฟ้องภายในกำหนดอายุความแต่ฟ้องผิดศาล การนำคดีนั้นมาฟ้อง ใหม่ยังศาลที่มีอำนาจ ต้องฟ้องภายในกำหนดอายุความด้วย

2) ภายในกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในมาตรา 95 อนุมาตรา 1-5 แบ่งเป็น 2 กรณี คือ⁶¹

(1) ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคหนึ่ง เป็นอายุความฟ้องคดีนับแต่ วันกระทำผิด หรือวันเกิดเหตุแห่งคดีนั่นเอง คือ เหตุเกิดวันใด อายุความจะเริ่มนับแต่วันนั้นเป็นต้นไป จนครบกำหนด ตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (5) ถ้ายังไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องศาล ก็ถือว่าเป็น อันขาดอายุความฟ้องคดีนั้น

⁵⁹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ ก. (2549). คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1. หน้า 905-906.

⁶⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2144/2535.

⁶¹ สมพร พรหมพิตร. เล่มเดิม. หน้า 176.

(2) ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคสอง เป็นอายุความชั้นสองก็เพราะเป็นกรณีที่จับตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องศาลได้แล้ว ภายในกำหนดอายุความตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (5) แต่ระหว่างพิจารณาคดีของศาลผู้ถูกฟ้องหรือจำเลยได้หลบหนีไป หรือเกิดอาการวิกลจริตขึ้นจนศาลต้องสั่งงดการพิจารณาคดีไว้ก่อน กฎหมายให้เริ่มนับอายุความตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (5) ใหม่ โดยให้นับแต่วันที่หลบหนี หรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาเพราะจำเลยวิกลจริต ถ้าครบกำหนดตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (5) นั้นแล้ว ก็ถือเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน

กรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีตามมาตรา 95 วรรคสอง นี้ ก็คือกรณีที่จำเลยถูกฟ้องศาลและคดีอยู่ระหว่างพิจารณานั้นเอง ซึ่งในกรณีนี้ศาลย่อมทำการพิจารณาสืบพยานต่อไปไม่ได้ เพราะการพิจารณาสืบพยานคดีอาญา ศาลต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ดังนั้นศาลจะสั่งให้จำหน่ายคดีชั่วคราวและออกหมายจับจำเลยหมายจับดังกล่าวออกตามอำนาจ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 วรรคท้าย และหมายจับนั้นคงใช้ได้อยู่จนกว่าจะจับได้ แต่ถ้ายังจับไม่ได้จนขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 (1) (2) (3) (4) หรือ (5) นับแต่วันที่หลบหนี ก็ถือว่าหมายจับนั้นสิ้นผลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 68

ส่วนกรณีที่ผู้กระทำความผิดหรือจำเลยวิกลจริตนั้น เป็นกรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 ซึ่งกำหนดไว้ว่าในระหว่างพิจารณา ถ้ามีเหตุอันควรเชื่อว่าจำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ให้ศาลสั่งให้พนักงานแพทย์ตรวจผู้นั้นเสร็จแล้วให้เรียกพนักงานแพทย์ผู้นั้นมาให้ถ้อยคำหรือให้การว่าตรวจได้ผลประการใด

ในกรณีที่ศาลเห็นว่า จำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ให้งดการพิจารณาไว้จนกว่าผู้นั้นหายวิกลจริตหรือสามารถจะต่อสู้คดีได้

ถ้านับแต่วันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ศาลยังมีอาจดำเนินการพิจารณาคดีได้ เพราะจำเลยยังไม่หายวิกลจริตหรือไม่สามารถต่อสู้คดีได้จนครบกำหนดตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (5) แห่งมาตรา 95 ดังกล่าว จึงถือว่าคดีขาดอายุความตามมาตรา 95 วรรคสอง

ถ้าเป็นกรณีที่ศาลพิจารณาสืบพยาน โจทก์จำเลยเสร็จแล้ว นัดฟังคำพิพากษาในวันต่อไป ซึ่งอาจเป็นสามวันหรือเจ็ดวันหรือกว่านั้น นับแต่วันเสร็จการพิจารณาก็ได้ และระหว่างรอฟังคำพิพากษาจำเลยได้หลบหนีไปหรือเกิดอาการวิกลจริตขึ้น สำหรับกรณีวิกลจริต ถ้าจำเลยมาฟังคำพิพากษาตามกำหนดนัด โดยมีอาการวิกลจริตปรากฏชัด หรือศาลสงสัยและส่งตัวไปให้แพทย์ตรวจอาการแล้ว ยืนยันว่าจำเลยวิกลจริต กรณีเช่นนี้ศาลคงอ่านคำพิพากษาให้จำเลยฟังไม่ได้ เพราะจำเลยคงไม่รับรู้และเข้าใจคำพิพากษาที่ศาลอ่าน ศาลคงอนุโลมปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 ดังกล่าวข้างต้น โดยสั่งให้เลื่อนการอ่านคำพิพากษาไปจนกว่าจำเลย

หายวิกลจริต ซึ่งกรณีนี้ถ้าศาลเลื่อนการอ่านคำพิพากษาไปจนกว่าครบกำหนดตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (5) แห่งมาตรา 95 ดังกล่าว นับแต่วันที่ศาลสั่งเลื่อนการอ่านคำพิพากษาไป ก็คงขาดอายุความเช่นกัน

กรณีนี้คงไม่ปรากฏ กล่าวคือ ถ้าเป็นคำพิพากษาให้ยกฟ้อง ศาลก็คงอ่านไปได้เลยเพื่อให้คดีเสร็จไป แต่ถ้าเป็นคำพิพากษาลงโทษจำเลยศาลคงอ่านไม่ได้ เพราะจำเลยวิกลจริตคงไม่รับรู้และเข้าใจว่าศาลส่งตัวไปลงโทษจำคุกในเรือนจำเพราะเหตุใด

แต่ถ้าเป็นกรณีที่จำเลยหลบหนีไประหว่างรอฟังคำพิพากษาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 182 วรรคสาม กำหนดไว้ว่า...ในกรณีที่จำเลยไม่อยู่โดยไม่มีเหตุสงสัยว่าจำเลยหลบหนี หรือจงใจไม่มาฟัง ก็ให้ศาลรอการอ่านไว้จนกว่าจำเลยจะมาศาล แต่ถ้ามีเหตุสงสัยว่าจำเลยหลบหนีหรือจงใจไม่มาฟังคำพิพากษา ให้ศาลออกหมายจับจำเลย เมื่อได้ออกหมายจับแล้วไม่ได้ตัวจำเลยมาภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันออกหมายจับ ก็ให้ศาลอ่านคำพิพากษาหรือสั่งลับหลังจำเลยได้ และให้ถือว่าจำเลยได้ฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้ว

เมื่อศาลได้อ่านคำพิพากษาลับหลังจำเลยดังกล่าวแล้ว ก็จะมีผลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98 ที่ว่าเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้ใด ผู้นั้นยังมีได้รับโทษ ได้รับโทษแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนี ถ้ายังมีได้ตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษ นับแต่วันที่มิคำพิพากษาถึงที่สุด หรือนับแต่วันที่ ผู้กระทำความผิดหลบหนีแล้วแต่กรณี เกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ เป็นอันล่วงเลยการลงโทษ จะลงโทษ ผู้นั้นมิได้ ซึ่งเป็นเรื่องของอายุความล่วงเลยการลงโทษ แต่สามารถ พอจะอธิบายได้ว่า เมื่อศาลได้อ่านคำพิพากษาแล้ว หากยังไม่อาจบังคับโทษตามคำพิพากษาได้ ไม่ว่าจะกรณีใดต้องเป็นเรื่องของอายุความล่วงเลยการลงโทษเพราะได้ผ่านขั้นตอนที่จะใช้อายุความฟ้องคดีไปแล้ว

ความผิดอาญาส่วนมากจะมีโทษจำคุกและหรือปรับควบคู่กันไปเพื่อให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจเลือกลงโทษอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง เช่นนี้ต้องถือโทษจำคุกเป็นหลัก ในการกำหนดอายุความ ซึ่งตรงกับมาตรา 95 (3) คือ อายุความสิบปี สำหรับโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี เป็นต้น แต่ถ้าความผิดใดมีแต่โทษปรับสถานเดียว จึงถือเอาโทษปรับเป็นหลักในการคำนวณอายุความ เช่น ทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในทางสาธารณะ ผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 372 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท อันเป็นโทษอย่างอื่นตามมาตรา 95 (5) มีอายุความหนึ่งปี เป็นต้น

สำหรับโทษริบทรัพย์สิน ก็เป็นโทษอย่างอื่นตามมาตรา 95 (5) แต่บางท่านเรียกว่า เป็นโทษอุปกรณ์ เพราะถ้าไม่ฟ้องความผิดฐานใดฐานหนึ่งซึ่งต้องใช้ทรัพย์สินใดในการกระทำความผิด ก็ไม่อาจขอให้ศาลริบทรัพย์สินนั้นได้ โทษริบทรัพย์สินจึงน่าจะไม่ใช่ตัวกำหนดอายุความ

อีกกรณีหนึ่ง ถ้าอายุความตามกฎหมายเก่าและใหม่ไม่เหมือนกัน เพราะกำหนด ระยะเวลาโทษในความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลจะใช้อายุความที่เป็นคุณแก่จำเลยตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 3 ทั้งนี้ศาลจะพิจารณาตามด้วยทกกฎหมายในขณะที่โจทก์ฟ้องเป็นเกณฑ์ (ดู คำพิพากษาฎีกาที่ 1105/2504)

ถ้าฟ้องคดีที่ไม่ขาดอายุความตามกฎหมายเก่า แต่ขาดอายุความตามกฎหมายใหม่ที่ออกมา ใช้หลังจากฟ้องคดีนั้นแล้ว ถือได้ว่ากฎหมายใหม่ไม่ลบล้างผลแห่งการฟ้องที่ไม่ขาดอายุความใน ขณะที่ฟ้องคดีนั้น

เป็นที่น่าสังเกตว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ถือเอาการฟ้องคดีต่อศาล เป็นเกณฑ์ คือ ผู้กระทำความผิดได้มาอยู่ในอำนาจศาลแล้ว หากหลบหนีหรือวิกลจริตในระหว่างนั้น จึง ได้เริ่มต้นนับอายุความใหม่ แต่ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่อยู่ในอำนาจศาล เช่น ถูกจับและควบคุมระหว่าง สอบสวน ไม่ว่าจะอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนหรือของพนักงานอัยการ ถ้าหลบหนีหรือ วิกลจริตในระหว่างนั้น อายุความไม่เริ่มต้นใหม่ แต่จะดำเนินไปเรื่อยๆ นับแต่วันที่กระทำความผิด จนครบกำหนดตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (5) ของมาตรา 95 ทั้งนี้ เพราะถือว่ายังมีได้ฟ้องและได้ตัว ผู้กระทำความผิดมายังศาลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95

3) นับแต่วันกระทำความผิด

การนับอายุความฟ้องร้อง กฎหมายให้นับแต่วันกระทำความผิด⁶² โดยนับถึงวันที่มี การฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาล ถ้ามีการฟ้องร้องผู้กระทำความผิดแต่ยังไม่ได้ตัว ผู้กระทำความผิดมายังศาล หรือได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้วแต่ยังไม่ได้มีการฟ้องร้อง เช่น ในกรณีที่พนักงานสอบสวนนำตัวผู้กระทำความผิดมาฝากขังต่อศาลแต่ยังทำการสอบสวนไม่เสร็จ จึงยังไม่ได้ฟ้อง อายุความก็ยังดำเนินต่อไปเรื่อยๆ ดังนั้น จะต้องปรากฏว่ามีการฟ้องและได้ตัวมา ยังศาล จึงจะหยุดนับอายุความ⁶³

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าตามที่กล่าวมาเป็นเรื่องการเริ่มนับอายุความเริ่มแต่วันกระทำ ความผิด ปัญหาก็คือว่า จะนับถึงเมื่อใดจึงจะถือว่าคดีขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 บัญญัติไว้ชัดว่า นับแต่วันกระทำความผิดไปจนถึงวันฟ้อง และได้ตัวผู้กระทำความผิด มายังศาล ซึ่งหมายความว่านับจนถึงวันฟ้อง และได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาล ทั้ง 2 ประการ ดังนั้น เพียงแต่ยื่นฟ้องผู้กระทำความผิดต่อศาลแต่ยังไม่ได้ตัวมาศาล อายุความครบกำหนดเสียก่อน ได้ตัวมาศาลก่อนฟ้องก็ต้องถือว่าคดีขาดอายุความ และในอีกกรณีคือ ได้มีการยื่นฟ้องต่อศาลที่ไม่ อยู่ในเขตอำนาจศาล และศาลนั้นยกฟ้อง หรือจำหน่ายคดีคืนฟ้องให้ไปฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจ

⁶² คณิต ฌ นคร. (2547). เล่มเดิม. หน้า 446.

⁶³ อุททิศ แสนโกศิก. (2525). กฎหมายอาญาภาค 1. หน้า 336.

ไม่ใช่กรณีจะนับอายุความใหม่ ยังคงนับตามอายุความเดิม ตั้งแต่วันกระทำความผิดจนถึงวันฟ้อง และส่งตัวจำเลยต่อศาลในคดีที่มีการยื่นฟ้องใหม่

2.3.2.1 ความผิดที่กระทำสำเร็จในครั้งเดียว

ในกรณีนี้ ในการพิจารณาว่าอายุความเริ่มนับตั้งแต่เมื่อใด จะไม่เป็นปัญหา เช่น การฆ่าคนตายโดยยิงด้วยปืน อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้กระทำความผิดได้ยิงปืนอันเป็นการฆาตกรรมครั้งสุดท้าย⁶⁴

2.3.2.2 กรณีความผิดต่อเนื่อง

วันกระทำความผิดมีอยู่ตลอดไปจนกระทั่งเมื่อฐานะที่เป็นผิดกฎหมายได้สิ้นสุดลง เช่น กรณีมีอาวุธปืนในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต วันกระทำความผิด คือ ทุกๆ วันที่มีปืนนั้นในครอบครองจนกว่าปืนนั้นจะพ้นจากความครอบครองไป ดู คำพิพากษาฎีกาที่ 138/2507 ซึ่งตัดสินว่า “ความผิดฐานมีไม้แปรรูปที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายไว้ในครอบครอง เป็นความผิดต่อเนื่องกันมาตลอด จนถึง วันที่เจ้าพนักงานจับกุมจำเลย”⁶⁵

อายุความในความผิดต่อเนื่องเริ่มนับขณะที่การกระทำผิดกฎหมายสิ้นสุดลง เช่น ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง อายุความเริ่มนับเมื่อปล่อยตัวผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง

2.3.2.3 ความผิดที่มีผลต่างจากการกระทำ

การฆ่าคนโดยการยิงด้วยปืน ถือการยิงปืนอันเป็นการฆาตกรรมครั้งสุดท้าย เริ่มนับอายุความตั้งแต่นั้น แม้ว่าต่อมาอีก 1 เดือน ผู้ถูกยิงจึงตาย เพราะมาตรา 95 ให้นับอายุความตั้งแต่วันกระทำความผิด ไม่ใช่ตั้งแต่วันที่การกระทำเกิดผลเป็นความผิดขึ้น ถ้าเป็นการวางยาพิษ ก็ตั้งแต่วันที่ผู้นั้นกินยาพิษเข้าไป ถ้าเป็นเรื่องความผิดที่ผู้กระทำนั้นต้องมีส่วนในผลด้วย ก็นับตั้งแต่วันที่เกิดผล เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง ผู้กระทำต้อง “ได้ไป” ซึ่งทรัพย์สิน เป็นการกระทำของผู้หลอกลวงอีกตอนหนึ่ง คือ รับเอาด้วย หรือความผิดเกี่ยวกับเช็ค ความผิดเกิดขึ้นเมื่อธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็ค อายุความนี้ นับจนถึงวันยื่นฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาล การขอให้ศาลชั่งไว้ก่อนแต่ยังไม่ได้ฟ้อง อายุความไม่หยุด⁶⁶

⁶⁴ หยุด แสงอุทัย ข (2547). กฎหมายอาญาภาค 1. หน้า 225.

⁶⁵ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. เล่มเดิม. หน้า 909.

⁶⁶ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ ข เล่มเดิม. หน้า 252-253.

2.3.2.4 ความผิดที่พิจารณาได้ความ

ในกรณีอายุความที่ฐานความผิดที่โจทก์ฟ้องกับอายุความที่ความผิดที่ปรากฏในชั้นพิจารณาคดีแตกต่างกัน ปัญหาการนับอายุความจะนับอย่างไร ซึ่งในเรื่องนี้จะต้องถือตามอัตราโทษของความผิดที่ปรากฏในชั้นพิจารณาคดี หากจะถือตามข้อหาหรือฐานความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยอาจไม่ได้รับความเป็นธรรม และอาจทำให้มีการฟ้องในข้อหาที่มีอัตราโทษสูงกว่าที่ได้กระทำความผิดจริง⁶⁷ ซึ่งจะเป็นโทษแก่จำเลย

จากการศึกษาการนับอายุความตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 กับประมวลกฎหมายอาญา มีหลักเกณฑ์ที่เหมือนกันคือ ในเรื่องการนับอายุความให้เริ่มนับแต่วันที่กระทำความผิดและอายุความฟ้องร้องสูงสุดคือ 20 ปี และต่ำสุดคือ 1 ปี เช่นเดียวกัน และแนวความคิดที่กำหนดให้มีอายุความฟ้องร้องก็คือว่า ถ้าปล่อยให้เวลาเนิ่นนาน ความทรงจำของพยานบุคคลอาจเสื่อมเลือนไปได้ตามกาลเวลา และพยานเอกสารหรือพยานวัตถุอาจสูญหายไป และยังเป็นภาระเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอีกทางหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 และประมวลกฎหมายอาญา จะมีแนวความคิดและหลักเกณฑ์การกำหนดอายุความฟ้องร้องที่เหมือนกัน แต่ก็ยังมีข้อที่แตกต่างกันอยู่ คือ

1. การฟ้องคดีต่อศาลตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 นั้น โจทก์ไม่จำเป็นต้องนำตัวจำเลยมาศาล แต่ประมวลกฎหมายอาญาในวันที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลต้องนำตัวจำเลยมาศาล หรือจำเลยอยู่ในอำนาจของศาลแล้ว ศาลจึงจะรับฟ้องของพนักงานอัยการไว้พิจารณา

ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ แม้จะได้ฟ้องและได้สวนมูลฟ้องจนตั้งคดีมีมูลให้ประทับฟ้องไว้พิจารณา ถ้ายังไม่ได้ตัวจำเลยมาศาล ศาลก็ยังไม่มีความพิจารณาคดี อายุความตามมาตรา 95 ก็ยังคงดำเนินต่อไป จะหยุดนับเมื่อได้ตัวจำเลยมาศาล ถ้ายังจับตัวจำเลยมาศาลไม่ได้ จนพ้นกำหนดตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (5) แห่งมาตรา 95 ถือว่าคดีขาดอายุความ

2. เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาล หรือศาลออกหมายเรียกหรือหมายจับ ตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 79 แม้ว่ายังไม่ได้ตัวจำเลยมาศาลก็ตาม ก็จะมีการหยุดนับอายุความซึ่งเมื่อหยุดแล้วก็ตั้งต้นนับหนึ่งใหม่ต่อจากวันสุดท้ายซึ่งการหยุดนับอายุความสิ้นสุดลง⁶⁸ โดยไม่นำอายุความที่นับมาก่อนนี้มารวมด้วย ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/14, 193/15 ถือว่าเป็นเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง และเริ่มต้นนับอายุความใหม่ แต่ในประมวล

⁶⁷ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ ก (2549). เล่มเดิม. หน้า 910.

⁶⁸ หยุด แสงอุทัย ก. หน้า 236.

กฎหมายอาญาไม่ได้บัญญัติถ้อยคำนี้ไว้ จึงมีนักกฎหมายนำคำดังกล่าวมาใช้ในคดีอาญา ผู้เขียนเห็นว่าควรจะใช้คำว่า “การหยุดนับอายุความเป็นการชั่วคราว”

ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 กำหนดไว้ว่า ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาล ภายในอายุความฟ้องร้อง ต่อมาในระหว่างชั้นพิจารณาของศาล จำเลยได้หลบหนีไป ซึ่งเป็นเหตุให้ศาลสั่งงดการพิจารณาคดี ซึ่งการฟ้องและได้ตัวจำเลยมายังศาลเป็นเหตุให้หยุดนับอายุความเป็นการชั่วคราว และการหลบหนีจนศาลต้องงดการพิจารณาเป็นเหตุให้ต้องเริ่มนับอายุความใหม่ ในกรณีนี้ให้เริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่จำเลยหลบหนี⁶⁹ หากครบกำหนดอายุความฟ้องร้องตามมาตรา 95 (1) - (5) ยังไม่ได้ตัวจำเลยมาศาล ก็ถือว่าคดีขาดอายุความ การฟ้องคดีตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ไม่ต้องนำตัวจำเลยมาศาล แต่ประมวลกฎหมายอาญาต้องนำตัวจำเลยมาศาลในวันที่มีการยื่นฟ้องคดี

2.4 คดีขาดอายุความมีผลต่อกระบวนการยุติธรรม

เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น การฟ้องคดีจะต้องฟ้องภายในกำหนดอายุความหลักทั่วไป ในเรื่องอายุความฟ้องคดีอาญา มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95, 96 แต่ความผิดตามกฎหมายอื่นอาจมีกำหนดเวลาฟ้องร้องไว้เป็นพิเศษตามกฎหมายนั้นๆ⁷⁰ เมื่อปรากฏว่าคดีขาดอายุความ ในเบื้องต้นย่อมเกิดผลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (6) ว่า “สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไป” นอกจากนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 ยังบัญญัติด้วยว่าถ้าศาลเห็นว่าคดีขาดอายุความแล้ว ให้ศาลยกฟ้องโจทก์ปล่อยจำเลยไปด้วย แต่เนื่องจากบทบัญญัติแห่ง มาตรา 185 ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติในชั้น คำพิพากษาและคำสั่ง ซึ่งแตกต่างจากมาตรา 39 (6) ที่เป็นบทบัญญัติในชั้นการฟ้องคดีอาญา ดังนั้น ในทางปฏิบัติหากความปรากฏต่อศาลก่อนคดีเสร็จการพิจารณาว่าคดีโจทก์ขาดอายุความ ศาลจะถือว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตามมาตรา 39 (6) และจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีเสียออกจากสารบบความ แต่หากปัญหาเรื่องคดีโจทก์ขาดอายุความดังกล่าว ปรากฏต่อศาลในชั้นทำคำพิพากษาและคำสั่ง ศาลก็จะใช้อำนาจตามมาตรา 185 พิพากษายกฟ้องโจทก์ปล่อยจำเลย และในที่สุดหากปรากฏต่อศาลตั้งแต่ในชั้นตรวจรับคำฟ้องว่าคดีของโจทก์ขาดอายุความไปแล้วตั้งแต่ก่อนโจทก์ยื่นฟ้อง ถือว่าสิทธิฟ้องคดีอาญาระงับ ปัญหาเรื่องคดีอายุความในทางอาญานั้น ศาลฎีกายังวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานตลอดมาว่าเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ซึ่งศาลมีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ อันแตกต่างจากอายุความในคดีแพ่ง ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/29

⁶⁹ คณิต ฌ นคร. เล่มเดิม. หน้า 447.

⁷⁰ กนิง ภาไชย. (2551). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. หน้า 160.

บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “เมื่อไม่ได้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ ศาลจะอ้างเอาอายุความมาเป็นเหตุยกฟ้องไม่ได้”⁷¹

2.4.1 ในชั้นศาล

ถ้าปรากฏว่าคดีที่โจทก์ฟ้องขาดอายุความแล้ว ศาลต้องพิพากษายกฟ้องสถานเดียว ถึงแม้ว่าข้อเท็จจริงที่ว่าคดีโจทก์ขาดอายุความแล้วนั้นปรากฏแก่ศาลเอง ไม่ว่าจะในชั้นศาลชั้นต้น ศาลชั้นอุทธรณ์ หรือชั้นฎีกา⁷²

กรณีอาจมีได้ที่โจทก์ฟ้องโดยเห็นว่าคดียังไม่ขาดอายุความ และจำเลยไม่รู้ว่าจะคดีโจทก์ขาดอายุความแล้ว จึงมิได้ยกประเด็นเรื่องขาดอายุความขึ้นต่อสู้ไว้ในคำให้การจำเลย ทั้งๆ ที่ตามข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายในสำนวน ปรากฏว่าคดีโจทก์ขาดอายุความแล้ว

ทั้งนี้เพราะศาลถือว่า ปัญหาว่าคดีโจทก์ขาดอายุความแล้วหรือไม่ เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ซึ่งศาลยกขึ้นวินิจฉัยได้เอง โดยไม่จำเป็นที่คู่ความฝ่ายใดจะยกขึ้นอ้างหรือต่อสู้ไว้

มีข้อควรสังเกตว่าในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 96 และ 97 ต่างก็มิได้บัญญัติไว้ว่า เมื่อคดีขาดอายุความแล้ว ห้ามมิให้ฟ้องคดีนั้นต่อศาล หรือห้ามมิให้ศาลรับคดีไว้พิจารณาพิพากษา ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่ามีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (6) ห้ามมิให้ฟ้องคดีอาญาที่ขาดอายุความไว้แล้ว

อายุความที่ว่านี้ รวมทั้งอายุความทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 และอายุความร้องทุกข์ในคดีความผิดอันยอมความได้ตามมาตรา 96

อนึ่ง ถ้าโจทก์ฟ้องในขณะที่คดียังไม่ขาดอายุความ แต่ระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น ปรากฏว่าคดีขาดอายุความแล้ว หรือขาดอายุความระหว่างพิจารณาอยู่ในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา เช่นนี้ถือว่าศาลชั้นต้น มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนั้นต่อไปได้จนถึงที่สุด ส่วนกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 บัญญัติว่า “ถ้าศาลเห็นว่าคดีขาดอายุความแล้ว ให้พิพากษายกฟ้องปล่อยจำเลยไปนั้น เป็นกรณีที่ในขณะที่โจทก์ฟ้อง ทั้งโจทก์และศาลเห็นว่าคดียังไม่ขาดอายุความ ศาลจึงสั่งประทับรับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณาต่อไป แล้วในชั้นพิจารณาสืบพยานโจทก์จำเลย มีข้อเท็จจริงปรากฏขึ้นว่าคดีนั้นขาดอายุความแล้ว มาตรา 185 จึงให้ศาลพิพากษายกฟ้องปล่อยจำเลยไป

กรณีราษฎรเป็นโจทก์ซึ่งศาลต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องก่อน ถ้าปรากฏว่าในระหว่างไต่สวนมูลฟ้อง คดีโจทก์ขาดอายุความแล้ว แต่ในขณะที่ฟ้องยังไม่ขาดอายุความ เช่นนี้ก็ถือว่าศาลมี

⁷¹ ธานีศ เกศวพิทักษ์. (2549). คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 ภาค 1-2. หน้า 449.

⁷² สมพร พรหมหิตาธร. เล่มเดิม. หน้า 234.

อำนาจทำการได้สวนมูลฟ้องต่อไปได้ อย่างไรก็ตามก็ดีถ้าศาลสั่งคดีมีมูล แต่ยังไม่ได้อำนาจศาลจนคดีขาดอายุความสำหรับความผิดนั้น ก็ถือว่าคดีขาดอายุความเช่นเดียวกัน เพราะประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 กำหนดตายตัวว่า ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาล คือ ต้องฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดไปศาลพร้อมฟ้องนั้น หรือได้ตัวผู้กระทำความผิดไปศาลในภายหลัง ในขณะที่คดียังไม่ขาดอายุความสำหรับความผิดนั้นๆ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ศาลจึงจะทำการพิจารณาพิพากษาคดีนั้นได้

ถ้าโจทก์ฟ้องคดีอาญาต่อศาลซึ่งโจทก์เห็นว่าเป็นศาลที่มีเขตอำนาจเหนือคดีนั้น แต่ศาลตั้งไม่รับฟ้องคดีของโจทก์ โดยวินิจฉัยว่าคดีที่โจทก์ฟ้องไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลนั้น โจทก์จึงไปฟ้องต่อศาลอื่นซึ่งคดีอยู่ในเขตอำนาจ ศาลนั้นตั้งรับฟ้องและหมายเรียกตัวจำเลย พร้อมกับส่งสำเนาฟ้องไปให้ จำเลยรู้ว่าคดีโจทก์จะขาดอายุความในอีกสองวันข้างหน้า จึงไปศาลในวันที่สามซึ่งคดีขาดอายุความแล้ว เช่นนี้ต้องถือว่าคดีโจทก์ขาดอายุความ เพราะถึงแม้จะได้ฟ้องภายในกำหนดอายุความ แต่เพิ่งได้ตัวจำเลยมาศาลเมื่อคดีขาดอายุความแล้ว

ในระยะเวลาที่ใกล้จะขาดอายุความนี้ ไม่ว่าจะระยะเวลาจะกระชั้นชิดเพียงใดก็ไม่อาจขยายอายุความอาญาให้เป็นผลร้ายแก่จำเลยได้ และศาลก็จะออกคำสั่งกำหนดระยะเวลาให้โจทก์นำฟ้องไปยื่นต่อศาลที่มีเขตอำนาจ โดยระยะเวลาดังกล่าวเกินกำหนดอายุความแล้วก็ได้ ทั้งนี้ต่างกับคดีแพ่ง ซึ่งมาตรา 193/17 วรรคสอง ได้ขยายอายุความให้เป็นคุณแก่เจ้าหนี้ คือ ในกรณีที่คดีนั้นศาลไม่รับ หรือคืน หรือยกคำฟ้อง เพราะเหตุคดีไม่อยู่ในอำนาจศาล หรือศาลให้ยกคำฟ้องโดยไม่ตัดสิทธิโจทก์ที่จะฟ้องใหม่ และปรากฏว่าอายุความครบกำหนดไปแล้วในระหว่างพิจารณา หรือจะครบกำหนดภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นถึงที่สุด ให้เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้องหรือเพื่อชำระหนี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นถึงที่สุด

เฉพาะอายุความร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 ย่อมไม่ผูกพันศาล กล่าวคือ แม้ผู้เสียหายจะได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่วันรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด แต่ได้ฟ้องผู้กระทำความผิดต่อศาลภายในกำหนดสามเดือนนับแต่วันรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้ว ศาลย่อมรับฟ้องนั้นไว้พิจารณาพิพากษาต่อไปได้ เพราะการร้องทุกข์ภายในสามเดือนดังกล่าวนี้ เป็นเงื่อนไขในการดำเนินคดีอาญาความผิดอันยอมความได้ของพนักงานสอบสวนและอัยการเท่านั้น

อย่างไรก็ดี ถ้าผู้เสียหายได้ฟ้องคดีความผิดต่อส่วนตัวต่อศาลภายในกำหนดสามเดือนนับแต่วันรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด แต่เพิ่งได้ตัวจำเลยมาขังศาลหลังพ้นกำหนดสามเดือนดังกล่าวไปแล้ว เช่นนี้ก็ยิ่งถือว่าคดีโจทก์ไม่ขาดอายุความ เช่น ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้อง

จำเลยซื้อหาหมิ่นประมาทภายในสามเดือนนับแต่วันรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด ศาลนัดไต่สวนมูลฟ้องและจำเลยได้รับหมายเรียกกับสำเนาฟ้องแล้ว แต่ไม่มาศาลในวันไต่สวนมูลฟ้อง จนศาลตั้งคดีมีมูลหลังจากเลยกำหนดสามเดือนดังกล่าวไปแล้ว ถ้าได้ตัวจำเลยมาศาลภายในกำหนดห้าปีตามมาตรา 95 (4) ก็ถือว่าคดีไม่ขาดอายุความ ศาลย่อมทำการพิจารณาพิพากษาคดีนั้นได้

ในส่วนของอายุความล่วงเลยการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98 หรืออายุความบังคับค่าปรับตามมาตรา 99 หรืออายุความบังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามมาตรา 100 และ 101 นั้น เป็นขั้นตอนของการบังคับคดีหลังจากศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว จึงเป็นเรื่องของโจทก์และกรมราชทัณฑ์ที่จะต้องคอยดูแลติดตามให้การบังคับโทษหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง อย่าให้ล่วงเลยอายุความที่กำหนดไว้สำหรับโทษหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นๆ

2.4.2 ในชั้นพนักงานอัยการ

เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งสำนวนมายังพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการรับสำนวนนั้นไว้แล้ว สำนวนการสอบสวนดังกล่าวจึงอยู่ในอำนาจของพนักงานอัยการที่จะพิจารณาสั่งคดี⁷³ โดยที่อัยการมีอำนาจหน้าที่เป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาทั้งปวงที่ราชอาณาจักร จึงต้องคอยสอดส่องว่าคดีใดขาดอายุความแล้วหรือไม่ ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (6) ถ้าคดีอาญานั้นขาดอายุความแล้ว ถือว่าสิทธินำคดีอาญาไปฟ้องของอัยการเป็นอันระงับไป ในการนี้ อัยการจะสั่งว่า “สิทธิฟ้องคดีอาญาระงับ เพราะคดีขาดอายุความยุติการดำเนินคดี” โดยไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 145 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2528 ข้อ 29⁷⁴

2.4.3 ในชั้นพนักงานสอบสวน

การสอบสวนเป็นเงื่อนไขการฟ้องคดีของพนักงานอัยการ กล่าวคือ พนักงานอัยการจะฟ้องคดีโดยที่ไม่ได้ทำการสอบสวนมาก่อนไม่ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120⁷⁵ ถ้าปรากฏว่าคดีอาญาใดขาดอายุความแล้ว พนักงานสอบสวนจะไม่สอบสวนก็ได้ เฉพาะคดีความผิดอันยอมความได้หรือความผิดต่อส่วนตัว ถ้าปรากฏว่าผู้เสียหายมาร้องทุกข์ เมื่อ

⁷³ ชัยเกษม นิตสิริ. (2551). *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 2 สอบสวน*. หน้า 139.

⁷⁴ สมพร พรหมพิตร. เล่มเดิม. หน้า 237.

⁷⁵ เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์ ข (2551). *คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าด้วยการดำเนินคดีในขั้นตอนก่อนการพิจารณา*. หน้า 139.

เกินสามเดือนนับแต่วันรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้ว พนักงานสอบสวนจะไม่สอบสวนก็ได้ เพราะถือว่ากรรองทุกข์เกินสามเดือนดังกล่าว ถือเสมือนว่าไม่มีการร้องทุกข์เลย ต้องห้ามมิให้สอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 121 วรรคสอง

ถ้ามีการออกหมายจับผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีหน้าที่ต้องจัดการตามหมายจับนั้น และปรากฏว่าความผิดตามหมายจับนั้นขาดอายุความแล้ว ถือว่าหมายจับนั้นหมดสภาพบังคับไปด้วยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 68

2.4.4 ในชั้นการกระทำความผิด

มีข้อแตกต่างระหว่างกำหนดอายุความฟ้องคดีกับอายุความล่วงเลยการลงโทษ กล่าวคือ อายุความฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ให้คำนวณตามระวางโทษในความผิดนั้นๆ เช่น ลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 มีระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี ให้เอาโทษจำคุกสามปีนี้เป็นตัวตั้ง เพื่อปรับกับอนุมาตราใดอนุมาตราหนึ่งของมาตรา 95 ก็จะเข้า (3) ของมาตรา 95 คือ อายุความสิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี เป็นต้น

ส่วนอายุความล่วงเลยการลงโทษ ให้เอาโทษตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลเป็นตัวตั้ง คือ โทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต จำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงสิบปี จำคุกกว่าหนึ่งปี ถึงเจ็ดปี หรือจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีลงมาหรือโทษอย่างอื่น ตามมาตรา 98 (1) (2) (3) หรือ (4) เป็นตัวตั้งเพื่อปรับกับกำหนดอายุความล่วงเลยการลงอาญาในอนุมาตรานั้นๆ

มีข้อสังเกตมาตรา 95 และ 98 เห็นได้ชัด คือ ตามมาตรา 95 จะเห็นได้ว่า กฎหมายใช้คำว่า “สำหรับความผิดต้องระวางโทษ...” ทุกอนุมาตรา เพื่อให้รู้ว่าเป็นโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในความผิดนั้นๆ ส่วนอายุความล่วงเลยการลงโทษตามมาตรา 98 ใช้คำว่า “สำหรับโทษ...” เพื่อให้เข้าใจว่าเป็นโทษตามคำพิพากษาของศาล มิใช่โทษตามที่กำหนดไว้ในตัวบทสำหรับความผิดนั้นๆ

ในความผิดบางมาตรา กฎหมายมีระวางโทษขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ เช่น ในความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 กฎหมายกำหนดว่า “ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี” ให้เอาโทษจำคุกสามปีเป็นตัวตั้งเพื่อเทียบอายุความตามมาตรา 95 หรือความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 กฎหมายกำหนดว่า “ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี” ก็ให้เอาโทษขั้นสูง คือ ห้าปีเป็นตัวตั้ง เพื่อเทียบอายุความตามมาตรา 95

การกระทำความผิดบางอย่าง กฎหมายมีบทเพิ่มโทษด้วย เช่น ความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 ถ้าเป็นชิงทรัพย์ธรรมดา มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตตาม

มาตรา 339 วรรคท้าย ก็ให้เอาโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตเป็นตัวตั้งเพื่อเทียบกำหนดอายุความตามมาตรา 95 หรือชิงทรัพย์โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจ หรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธปืนเพื่อกระทำความผิดหรือพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 340 ตรี ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ กิ่งหนึ่ง เช่น ชิงทรัพย์ธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี ถ้าแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจไปชิงทรัพย์ตามมาตรา 340 ตรี ก็ต้องระวางโทษหนักกว่าที่กำหนดไว้ในมาตรา 339 วรรคแรก กิ่งหนึ่ง คือ ต้องระวางโทษเจ็ดปีครึ่งถึงสิบห้าปี แล้วเอาระวางโทษที่เพิ่มขึ้นนี้เป็นตัวตั้งเพื่อเทียบกำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ต่อไป

กรณีเช่นเดียวกัน ถ้าเป็นความผิดที่กฎหมายกำหนดระวางโทษไม่เต็มอัตราสำหรับความผิดสำเร็จ เช่น พยายาม หรือสนับสนุน หรือใช้ให้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80 84 85 หรือ 86 สำหรับการพยายามกระทำความผิด มาตรา 80 ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ถ้าเป็นความผิดพยายามฆ่าตามมาตรา 288 สำหรับความผิดสำเร็จ ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าถึงยี่สิบปี ถ้าเป็นพยายามฆ่าต้องระวางโทษสองในสาม ก็เอามาตรา 52 มาคำนวณว่าได้ผลเป็นโทษเท่าใดสำหรับโทษประหารชีวิต เมื่อจะลงสองในสามก็ต้องลดอัตราโทษลงหนึ่งในสามตามมาตรา 52 (1) เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต แล้วกำหนดอายุความระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต ถ้าเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต ก็ใช้มาตรา 53 ลดโดยอัตโนมัติ โดยให้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกห้าสิบปี แล้วคำนวณอายุความตามมาตรา 95 ต่อไป

2.5 แนวคิดการหย่อนอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม

การที่กฎหมายกำหนดให้มีการฟ้องร้องผู้กระทำความผิดภายในกำหนดอายุความ เหตุผลที่สำคัญก็คือ “กฎแห่งการลืม” ถ้าปล่อยให้เวลาผ่านไปนานเท่าใดความทรงจำของพยานบุคคลอาจลืมเลือนไปได้ตามกาลเวลา นอกจากนี้ยังเป็นการเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมต้องรีบดำเนินการคดีกับผู้กระทำความผิด⁷⁶ โดยการรวบรวมพยานหลักฐานให้เสร็จสิ้นก่อนคดีจะขาดอายุความ

การนับอายุความตามประมวลกฎหมายอาญาให้เริ่มนับแต่วันกระทำความผิดตามมาตรา 95 และในกรณีผู้กระทำความผิดถูกจับและฟ้องคดีต่อศาล ต่อมาหลบหนีในระหว่างการ

⁷⁶ กุลพล พลวัน. (2549, สิงหาคม). “อายุความสะดุดหยุดลงกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี.” *ข่าวเนติบัญญัติ* สภา, 19, 205. หน้า 15.

พิจารณาคดี อายุความเดิมจะหยุดนับและเริ่มนับอายุความใหม่ในกำหนดเท่าเดิมตามมาตรา 95 วรรคสอง เห็นได้ว่าเป็นการหยุดนับอายุความไว้เป็นการชั่วคราว ดังนั้นถ้าผู้กระทำความผิด หลบหนีจนคดีขาดอายุความ รัฐก็ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้

ในอดีตที่ผ่านมา การกระทำความผิดอาจจะไม่มีความรุนแรง และส่งผลกระทบต่อ สังคมและประเทศชาติมากเท่าใด ดังนั้นประมวลกฎหมายอาญาที่เริ่มใช้บังคับในปี พ.ศ.2500 จึง กำหนดอายุความไว้สูงสุดเพียง 20 ปีเท่านั้น แต่ ณ ปัจจุบันเป็นเวลากว่า 50 ปีที่ได้มีการใช้กฎหมาย ดังกล่าว การกระทำความผิดในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้เปลี่ยนแปลงไป อาชญากรรม ส่วนใหญ่มีผลกระทบต่อสังคมและความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศชาติ เช่น คดีอาชญากรรม ทางเศรษฐกิจ และคดียาเสพติด เป็นต้น นอกจากการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในประเทศแล้วยังมี การกระทำในต่างประเทศซึ่งมีลักษณะอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องจากว่าในปัจจุบันการเดินทางไป ในประเทศต่างๆ ทำได้โดยง่ายและสะดวกกว่าในอดีตที่ผ่านมา และการกระทำความผิดมีลักษณะ สลับซับซ้อนเป็นการยากแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นๆ ที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ตาม เวลาที่กฎหมายกำหนดไว้

ในประเทศต่างๆ จะกำหนดอายุความฟ้องคดีไว้ซึ่งอายุความจะสั้นหรือยาวก็ขึ้นอยู่กับ ลักษณะของความผิดว่ามีความร้ายแรงมากน้อยเท่าใด แต่อย่างไรก็ตามในบางประเทศจะกำหนดให้ ไม่มีอายุความในความผิดในความผิดที่ร้ายแรง ซึ่งมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน เป็นอย่างมาก

เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าผู้กระทำความผิดจะหลบหนีจาก การถูกดำเนินคดี ซึ่งในบางคดีอายุความก็สั้น บางคดีอายุความก็ยาว แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าอายุความ จะยาว ถ้าผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม เช่น ไปต่างประเทศจนคดีขาดอายุ ความ และเมื่อกลับเข้ามาในประเทศไทย รัฐก็ไม่สามารถนำตัวมาดำเนินคดีได้

ปัจจุบันเป็นเวลากว่า 50 ปี ที่ประมวลกฎหมายอาญามีผลใช้บังคับบทบัญญัติเรื่องอายุ ความ กำหนดอายุความฟ้องคดีสูงสุดคือ 20 ปี ทำให้น่าคิดว่ากำหนดเวลาดังกล่าวจะเหมาะสมกับ สภาพการกระทำความผิดในปัจจุบันหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่เป็นความผิดร้ายแรง เมื่อ ผู้กระทำความผิดแล้วหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม ซึ่งตามมาตรา 95 วรรคสอง กำหนดให้ เริ่มต้นนับอายุความใหม่ แต่อย่างไรก็ตาม มาตรา 95 ไม่ได้มีมาตรการใดๆ รองรับ เช่นการหยุดนับ อายุความไว้จนกว่าจะนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี ซึ่งในที่สุดผลสุดท้ายคดีก็ขาดอายุความ ทำให้ผู้กระทำความผิดใช้ช่องว่างของกฎหมายหลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดี

ในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้ มีหลักเกณฑ์การหยุดนับอายุความในระหว่างที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม

กล่าวคือเมื่อมีการหลบหนีจะมีการหยุดนับอายุความไว้ และจะมีการนับอายุความอีกครั้งก็ต่อเมื่อมีการจับตัวผู้กระทำความผิดได้

แนวความคิดในเรื่องการกำหนดให้หยุดนับอายุความฟ้องคดีอาญาตามกฎหมายต่างประเทศ มีสองกรณีด้วยกัน กล่าวคือ การกำหนดให้หยุดนับอายุความโดยสิ้นเชิง (Interruption) และการกำหนดให้หยุดนับอายุความไว้เป็นการชั่วคราว (Tolling)⁷⁷

2.5.1 การกำหนดให้หยุดนับอายุความโดยสิ้นเชิง (Interruption)

โดยหลักแล้วได้แก่ การที่มีเหตุใดๆ เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่มีการนับอายุความ และเหตุนั้นเป็นเหตุที่กฎหมายกำหนดให้เป็นเงื่อนไขที่จะทำให้การนับอายุความหยุดลงก่อนมีการฟ้องคดี โดยในการหยุดนับอายุความนี้เป็นการหยุดนับโดยสิ้นเชิง เช่น การหยุดนับอายุความเมื่อมีการออกหมายจับแล้ว ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี⁷⁸ และภายหลังจากนั้นอายุความในการฟ้องคดีจึงจะเริ่มนับใหม่ โดยในการนับอายุความในครั้งหลังนี้ จะไม่นำเอาระยะเวลาตั้งแต่วันที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้นจนถึงวันที่มีการออกหมายจับ เข้ามานับรวมอยู่ด้วยซึ่งจะมีผลทำให้อายุความในการดำเนินคดีต้องเริ่มนับใหม่

2.5.2 การกำหนดให้หยุดนับอายุความไว้เป็นการชั่วคราว (Tolling)

โดยหลักแล้ว ได้แก่ การที่มีเหตุใดๆ เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่มีการนับอายุความ และเหตุนั้นเป็นเหตุที่กฎหมายกำหนดให้เป็นเงื่อนไขที่จะทำให้การนับอายุความหยุดลงก่อนมีการฟ้องคดี โดยในการหยุดนับอายุความนี้เป็นการหยุดนับโดยชั่วคราว เช่น ในประมวลกฎหมายของรัฐบาลกลางแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา โดยบทบัญญัติ 18 U.S.C. มาตรา 3290 บัญญัติให้ หยุดนับอายุความไว้เป็นการชั่วคราว ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากเขตอำนาจศาล หรือผู้ต้องสงสัยไม่ปรากฏตัวด้วยจุดประสงค์ในการหลีกเลี่ยงการจับกุม หรือการดำเนินคดี ดังนั้นอายุความที่เริ่มนับมาตั้งแต่วันที่การกระทำผิดเกิดขึ้นก็จะหยุดนับ และเมื่อได้ตัวผู้กระทำความผิดแล้ว อายุความก็จะเริ่มนับต่อจากการนับในคราวแรก ซึ่งทำให้อายุความที่ดำเนินต่อไปอีกสั้นลงไปเรื่อยๆ

ดังนั้น ถ้ามีการนำแนวความคิด การหยุดนับอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดแล้วหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมมาใช้ในประมวลกฎหมายอาญาจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดได้เป็นอย่างดี และจะทำให้เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีความตื่นตัวในการที่ได้รับประโยชน์จากกฎหมายดังกล่าว นอกจากนี้ยังเป็นการส่ง

⁷⁸ ปวีณา วิโรจน์ธนะชัย. (2551). อายุความในฐานะเงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดี : ศึกษาเฉพาะขั้นตอนนำคดีขึ้นสู่ศาล. หน้า 83-84.

⁷⁹ StGb 78c.

สัญญาณเตือนผู้กระทำความผิดที่คิดจะหลบหนีจากระบบการยุติธรรม เพราะคดีจะไม่ขาดอายุ
ความในการถูกดำเนินคดีเหมือนที่ผ่านมา

บทที่ 3

การหยุดนับอายุความในต่างประเทศ

การกำหนดอายุความในคดีอาญาโดยปกติแล้วไม่ค่อยมีผู้ใดสนใจนัก เนื่องจากบทบัญญัติได้กำหนดไว้แน่นอนแล้วในการเรียนกฎหมาย นักศึกษาก็ไม่ค่อยจะให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ แม้แต่ในการทำงานก็ไม่มีผู้ใดให้ความสนใจมากนัก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหลายประเทศจะมีการกำหนดอายุความในการฟ้องคดีหรืออายุความในการลงโทษไว้ แต่ถ้าศึกษาคดีอาญาในต่างประเทศแล้ว จะพบว่าหลายประเทศที่กำหนดให้บางฐานความผิดไม่มีอายุความ เช่น อาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ (genocides) หรือ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (crime against humanities) ที่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะหลบหนีไปนานเพียงใดก็ตาม รัฐบาลๆ ที่ได้รับความเสียหายสามารถที่จะนำตัวมาดำเนินคดีและลงโทษได้ ในบทนี้จะศึกษาถึงหลักเกณฑ์การหยุดนับอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมในต่างประเทศ และแนวทางขององค์การสหประชาชาติในเรื่องการหยุดนับอายุความเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดที่หลบหนี แม้ว่าเวลาจะล่วงเลยไปนานก็ตาม

สำหรับเหตุผลที่มีการนำเรื่องอายุความมาใช้ในต่างประเทศจะไม่แตกต่างจากประเทศไทยมากนัก นั่นคือเพื่อ “ความเป็นธรรม” และ “ความแน่นอนในการดำเนินคดี”¹

3.1 การหยุดนับอายุความในประเทศระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law)

แนวความคิดเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาในประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) จะมีกำหนดอายุความในการฟ้องคดีอาญาซึ่งจะใช้หลักเรื่อง “กฎแห่งการลืม” (La loi de l'oubli) เป็นหลักในการกำหนดอายุความ การมีอายุความฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดก็เพื่อที่จะเป็นการเร่งรัดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้รีบนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี ดังนั้นหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้หยุดนับอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจะเป็นการช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

¹ ธีรวัสส ถังตรีไพฑูรย์. (2549). เล่มเดิม. หน้า 23.

3.1.1 ประเทศฝรั่งเศส

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศสใช้บังคับมาตั้งแต่สมัยนโปเลียน มีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งแรกในปี ค.ศ. 1810 และใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน คือ Code pénal (nouveau) ในกรณีที่มีความผิดอาญาเกิดขึ้น ถือว่าการกระทำความผิดอาญาเป็นการรบกวนความสงบเรียบร้อยของรัฐ และโดยที่รัฐมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ รัฐเท่านั้นที่จะเป็นผู้เสียหาย เฉพาะอัยการแต่เพียงผู้เดียวที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาเนื่องจากอัยการเป็นผู้ฟ้องคดีแทนรัฐ ผู้เสียหายที่เป็นประชาชนไม่สามารถที่จะฟ้องคดีอาญาได้ เว้นแต่จะขอเป็นคู่ความทางแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาในเรื่องนั้น การสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาเป็นดุลพินิจของพนักงานอัยการที่จะพิจารณาสั่งการในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นสมควรสั่งฟ้องคดีอาญาในเรื่องใด พนักงานอัยการจะต้องฟ้องคดีดังกล่าวภายในกำหนดอายุความตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ในกรณีที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาเป็นเพียงการชะลอการฟ้องชั่วคราว ซึ่งอัยการอาจกลับมาฟ้องเป็นคดีใหม่ได้อีกภายในกำหนดอายุความ²

ประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดอายุความ (la prescription) ในประมวลกฎหมายอาญาใหม่ (le Code pénal nouveau) ดังนี้³

1) ความผิดอุกฉกรรจ์ (crime) ได้แก่ความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จนถึงจำคุกตลอดชีวิต มีอายุความ 20 ปี⁴

2) ความผิดที่มีโทษปานกลาง (délit) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษปรับเกินกว่า 2,000 ฟรังก์ขึ้นไป (3,000 ยูโร) หรือจำคุกตั้งแต่ 2 เดือนถึง 5 ปี มีอายุความ 5 ปี⁵

3) ความผิดลหุโทษ (contravention) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษปรับไม่เกิน 2,000 ฟรังก์ (3,000 ยูโร) จำคุกตั้งแต่ 1 วันถึง 2 เดือน มีกำหนดอายุความ 3 ปี⁶

อย่างไรก็ตาม มีความผิดบางฐานความผิดที่ไม่มีการนำเอาหลักการเรื่องกฏแห่งการลืม (la loi de l'oubli) มาใช้ ซึ่งจะบัญญัติไว้เป็นกรณีพิเศษและเป็นคดีอาญาที่ไม่มีอายุความ คือ ความผิดในประมวลกฎหมายอาญา เล่มที่ 2 หมวดที่ 1 ความผิดอุกฉกรรจ์เกี่ยวกับมนุษยชาติ เช่น

² โกลเมน ภัทรภิรมย์. เล่มเดิม. หน้า 6.

³ อัครวัฒน์ เทพหัสดิน. เล่มเดิม. หน้า 5-6.

⁴ CODE PENAL (ARTICLE 133-2) Subject to the provisions of article 213-5 the penalties imposed for a felony are barred by limitation after twenty years have passed from the date when the conviction became final.

⁵ CODE PENAL (ARTICLE 133-3) A sentence imposed for a misdemeanour is barred by limitation after five years have passed from the date from the date when the conviction became final.

⁶ CODE PENAL (ARTICLE 133-4) The penalties imposed for a petty offence are barred by limitation after three years have passed from the date when the conviction became final.

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ หรือคดีอุกฉกรรจ์อื่นๆ ที่กระทำต่อมนุษยชาติ เช่น การเอาคนลงเป็นทาส การลักพาตัว การทรมานหรือดูหมิ่นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยมีเหตุชกแจงใจทางการเมือง ปรัชญา การเหยียดผิว หรือศาสนา และความผิดตามกฎหมายหมายเลข 64-1326 วันที่ 26 ธันวาคม 1964 เกี่ยวกับความผิดตามมติสมัชชาสหประชาชาติในกรณีอาชญากรรมที่กระทำต่อมนุษยชาติตามกฎหมายบัตรสาละระหว่างประเทศ วันที่ 8 สิงหาคม 1945 เป็นคดีอาญาที่ไม่มีอายุความ ซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อยกเว้นของกฎแห่งการลืม (la loi de l'oubli)⁷ ประเทศฝรั่งเศสแม้ว่าจะใช้กฎแห่งการลืมเป็นหลักในการกำหนดอายุความ แต่ในความคิดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะความคิดที่เกี่ยวกับอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ หรือความคิดที่เกี่ยวกับมนุษยชาติ เช่น การกระทำทรมาน จะกำหนดให้เป็นคดีอาญาที่ไม่มีอายุความ เนื่องจากคดีเหล่านี้ตามกฎหมายระหว่างประเทศถือว่าการกระทำที่ละเมิดต่อพันธกรณีระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง จึงไม่ยอมให้มีอายุความ และประเทศฝรั่งเศสก็เคยประสบเหตุการณ์ดังกล่าวมาแล้วในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง⁸

จากการศึกษา การกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศสนั้น ในความคิดที่ร้ายแรงมีผลกระทบต่อความสงบของประชาชนและความคิดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ จะกำหนดให้เป็นคดีที่ไม่มีอายุความ ซึ่งรัฐจะมีระยะเวลาในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดโดยไม่ขาดอายุความ และเป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศฝรั่งเศสจะไม่มีหลักเกณฑ์การหยุดนับอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมเหมือนกับประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและสหรัฐอเมริกา

3.1.2 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ในส่วนของเรื่องกำหนดให้หยุดนับอายุความ ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Criminal Code (Strafgesetzbuch, StGB)) ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 78 บี และ 78 ซี⁹ ตามมาตรา 78 บี กำหนดไว้ว่า ให้หยุดนับอายุความในกรณีต่อไปนี้ จนกว่าผู้เสียหายจากการกระทำความผิดอาญาทางเพศ ตามมาตรา 176 ถึง 179 จะมีอายุครบ 18 ปี หรือตามที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าไม่ให้เริ่มนับอายุความหรือให้นับต่อ กรณีนี้จะไม่นำมาใช้หากไม่อาจฟ้องคดี

⁷ แหล่งเดิม. หน้า 6.

⁸ ปวีณา วิโรจน์ธนะชัย. (2551). อายุความในฐานะเงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดี : ศึกษาเฉพาะชั้นตอนนำคดีขึ้นสู่ศาล. หน้า 61.

⁹ เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. .... (2550). สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

เพราะไม่มีการร้องทุกข์หรือขอให้ฟ้องคดี¹⁰ เมื่อไม่อาจฟ้องคดีได้เพราะผู้กระทำความผิดเป็นสภานิติบัญญัติ (Bundestag หรือ legislative body of a land) ให้หยุดนับอายุความตั้งแต่วันที่พนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบถึงการกระทำและรู้ตัวผู้กระทำความผิด หรือมีข้อมูลการกระทำความผิดอาญาหรือการร้องทุกข์เกี่ยวกับผู้กระทำความผิด¹¹ เมื่อมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้นก่อนขาดอายุความ กำหนดอายุความจะไม่สิ้นสุดลงก่อนการเสร็จสิ้นกระบวนการพิจารณา¹² เมื่อกฎหมายได้กำหนดโทษจำคุกไม่เกินกว่า 5 ปี ในการเพิ่มโทษโดยเฉพาะในคดีร้ายแรง และได้มีกระบวนการพิจารณาในศาลประจำเขต (Landgericht หรือ Regional Court) ให้หยุดนับอายุความตามมาตรา 78 (3) no. 4 โดยเริ่มจากวันที่ศาลเริ่มการพิจารณาเป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี¹³ กรณีที่ผู้กระทำความผิดอยู่ต่างประเทศ หากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้ยื่นคำร้องขอให้ส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนไปยังประเทศดังกล่าวแล้ว ให้หยุดพักการนับอายุความตั้งแต่วันที่หน่วยงานต่างประเทศได้รับคำร้อง

1. จนกว่าจะมีการส่งตัวผู้กระทำความผิดให้เจ้าหน้าที่สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี
2. จนกว่าผู้กระทำความผิดจะเดินทางออกนอกประเทศนั้นด้วยวิธีอื่นๆ
3. จนกว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจะได้รับหนังสือปฏิเสธคำขอ หรือ
4. จนกว่าเจ้าหน้าที่จะถอนคำขอนั้น

หากไม่ทราบวันที่เจ้าหน้าที่ของต่างประเทศได้รับหนังสือคำขอ ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของต่างประเทศได้รับหนังสือคำขอเมื่อเวลาผ่านไปแล้วหนึ่งเดือนนับตั้งแต่วันที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้ส่งหนังสือคำขอ เว้นเสียว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีทราบว่าเจ้าหน้าที่ของต่างประเทศไม่ได้รับหนังสือหรือได้รับในเวลาหลังจากนั้น

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ซี (Interruption) ซึ่งเป็นเรื่องที่ยุคนับอายุความโดยการขอต่อศาล¹⁴ มาตรา 78 ซี กำหนดไว้ว่า

“ให้หยุดนับอายุความในกรณีดังต่อไปนี้¹⁵

1. ในการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาครั้งแรก ได้ความว่าการสอบสวนเป็นไปในทางที่เป็นปฏิปักษ์แก่ผู้ต้องหา หรือมีคำสั่งให้มีการสอบสวน
2. มีการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาโดยศาล หรือมีคำสั่งเช่นนั้น

¹⁰ มาตรา 78 บี (1).

¹¹ มาตรา 78 บี (2).

¹² มาตรา 78 บี (3).

¹³ มาตรา 78 บี (4).

¹⁴ ธีรวุฒา ฉัตรไพฑูรย์, เล่มเดิม, หน้า 25.

¹⁵ มาตรา 78 ซี (1).

3. มีการดำเนินการใดๆ ของผู้เชี่ยวชาญตามคำสั่งศาลหรือพนักงานอัยการ หากผู้ถูกกล่าวหาเคยถูกสอบปากคำ หรือบุคคลดังกล่าวได้รับหมายให้เริ่มดำเนินการสอบสวน
  4. มีการออกหมายยึดหรือค้นและมีคำพิพากษาของศาลต่อผู้นั้น
  5. มีการออกหมายจับ คำสั่งให้ควบคุมตัว (placement order) คำสั่งให้นำตัวมาศาลเพื่อการสอบปากคำและมีการตัดสินของศาลต่อผู้นั้น
  6. มีการพิจารณาสั่งคดีโดยสาธารณชน (public indictment)
  7. มีการดำเนินการในชั้นศาล
  8. มีการกำหนดวันสืบพยาน
  9. มีคำสั่งทางอาญาหรือการตัดสินอย่างอื่นที่เท่ากับการทำคำพิพากษา
  10. มีคำสั่งให้จำหน่ายคดี เนื่องจากไม่มีตัวผู้ต้องหาที่ได้มีการสั่งฟ้องไว้ หรือคำสั่งใดๆ ของศาลหรือพนักงานอัยการซึ่งมีขึ้นภายหลังจากที่มีการจำหน่ายคดี หรือในขั้นตอนที่ไม่ได้ตัวผู้ต้องหาที่มีการสั่งฟ้องไว้มาเพื่อให้ได้ความแน่ชัดเรื่องที่อยู่ของบุคคลดังกล่าวเพื่อรักษาพยานหลักฐาน
  11. มีคำสั่งศาลให้จำหน่ายคดีเนื่องจากผู้ต้องหาที่มีการสั่งฟ้องไว้ไม่สามารถต่อสู้คดี หรือมีคำสั่งใดๆ ของศาลหรือพนักงานอัยการที่ออกภายหลังจากที่มีการจำหน่ายคดีเพื่อทบทวนความสามารถในการต่อสู้คดีของจำเลยที่มีการสั่งฟ้องไว้
  12. มีคำขอใดๆ ของศาลเพื่อให้มีการสอบสวนในต่างประเทศ ในขั้นตอนการกักตัวไว้เพื่อป้องกันและในขั้นตอนอื่น ให้มีการหยุดนับอายุความเมื่อมีการกักตัวไว้เพื่อการป้องกัน”
- การหยุดนับอายุความตามมาตรานี้จะต้องเป็นไปโดยคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรของศาลที่จะมีผลบังคับในเวลาที่มีการลงนามคำสั่งนั้น อย่างไรก็ตามหากไม่มีการดำเนินการตามคำขอเพื่อออกคำสั่งดังกล่าวในทันที กฎหมายให้ถือเอาเวลาที่มีการเสนอเพื่อพิจารณาเป็นเวลาที่มีผลบังคับ¹⁶ ให้นับอายุความต่อ (anew) เมื่อเหตุการณ์ที่ทำให้การหยุดนับอายุความนั้นหมดไป โดยการฟ้องคดีจะต้องทำภายในกำหนดอายุความล่าสุด หากอายุความที่เพิ่มขึ้นได้หมดลงในเวลากำหนดไว้ในมาตรา 78 เอ หรือ 3 ปี (หากเวลาดังกล่าวสั้นกว่า 3 ปี) โดยไม่นับมาตรา 78 บี มาใช้บังคับ¹⁷ ให้การหยุดนับอายุความมีผลเฉพาะกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกรณี¹⁸ หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมแนวทางปฏิบัติ (ที่นำมาใช้แก่กรณี) ในเวลาที่กรณีก่อนการตัดสินและทำให้อายุความสั้นลง ให้การกระทำที่

¹⁶ มาตรา 78 ซี (2).

¹⁷ มาตรา 78 ซี (3).

¹⁸ มาตรา 78 ซี (4).

ทำให้การหยุดนับอายุความ (ซึ่งใช้ก่อนการบังคับตามกฎหมายใหม่) มีผลบังคับใช้ แม้ว่าในเวลาที่ยุคความจะไม่อาจฟ้องคดีได้เพราะขาดอายุความแล้ว¹⁹

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ยังได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ในการหยุดนับอายุความไว้ โดยให้หยุดนับอายุความไว้เป็นการชั่วคราว (Tolling) ในบางกรณี เช่น ในการกระทำผิดเกี่ยวกับเพศต่อเด็กอายุไม่เกิน 14 ปี อายุความจะเริ่มนับก็ต่อเมื่อผู้เสียหายที่เป็นเด็กนั้นมีอายุครบ 18 ปี หรือในกรณีที่การฟ้องคดีไม่อาจทำได้ด้วยเหตุประการใดๆ อายุความก็จะยังไม่เริ่มนับเว้นแต่การที่ฟ้องคดีไม่ได้นั้นเป็นเพราะเหตุจากความบกพร่องของคำร้องทุกข์ คำฟ้อง และการมอบอำนาจเป็นต้น รวมทั้งยังบัญญัติถึงเหตุต่างๆ ที่อาจทำให้ต้องหยุดนับอายุความโดยสิ้นเชิง (Unterbrechung หรือ Interruption) เช่น ในกรณีได้มีการสอบสวนผู้ต้องหาครั้งแรกแล้ว หรือมีการออกหมายจับแล้ว²⁰

การฟ้องคดีอาญาในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้น นอกจากจะเป็นการฟ้องร้องดำเนินคดีในการกระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา (Strafgesetzbuch หรือ Penal Code) แล้ว ยังมีการฟ้องร้องดำเนินคดีในการกระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่เป็นความผิดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ (Völkerstrafgesetzbuch หรือ Code of Crime against International Law) หรือ VSIGB ด้วย ซึ่งใน VSIGB ได้บัญญัติว่า การกระทำผิดที่เป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Genocide) อาชญากรรมอันเป็นการต่อต้านมนุษยชาติ (Crime against Humanity) และอาชญากรรมสงคราม (War Crimes) แม้จะมีได้กระทำการในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี หรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ กับประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ก็ถือเป็นการกระทำผิดตามกฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ทั้งนี้เนื่องจากการกระทำผิดทั้งหลายดังกล่าว ถือเป็นการละเมิดพันธกรณีระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง ตามอนุสัญญาเจนีวา (Geneva Conventions) โดยได้กำหนดให้ไม่มีอายุความในการฟ้องคดี²¹

จากการศึกษาเรื่องการหยุดนับอายุความของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีตาม มาตรา 78 บี และ 78 ซี นั้นเห็นได้ว่า เจอนใจในกรณีต่างๆ ที่ทำให้ต้องหยุดนับอายุความไว้ซึ่งหมายความว่า เมื่อมีเหตุการณ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ทำให้อายุความที่ดำเนินมาต้องหยุดนับทันที คือไม่นับอายุความต่อไป และจะเริ่มนับใหม่เมื่อเหตุการณ์ที่ทำให้การหยุดนับอายุความหมดไป

¹⁹ มาตรา 78 ซี (5).

²⁰ <http://www.gesetzesweb.de/StGB.html>, <http://www.iuscomp.org/gla/index.html>. (อ้างถึงใน ปวีณา วิโรจน์ระชัย, 2551 : 20-21)

²¹ <http://bundesrecht.juris.de/vstgb/index.html>, <http://www.iuscomp.org/gla/index/index.html>. (อ้างถึงใน ปวีณา วิโรจน์ระชัย, 2551 : 20-21)

เช่น ผู้กระทำความผิดหลบหนีและมีการออกหมายจับ ก็จะหยุดนับอายุความทันที และให้มีการนับอายุความต่อเมื่อจับตัวผู้กระทำความผิดได้ โดยไม่ให้นำอายุความที่ดำเนินมาก่อนนี้มานับรวมเข้าด้วย ซึ่งเป็นการหยุดนับอายุความโดยผลของกฎหมาย

3.2 การหยุดนับอายุความในประเทศระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law)

ในคดีอาญานั้น เนื่องจากการฟ้องคดีอาญาเป็นการกระทำแทนกษัตริย์ ซึ่งกษัตริย์สามารถกระทำการสิ่งใดก็ได้โดยปราศจากความผิด ดังนั้นแม้จะปล่อยให้คดีอาญาขาดอายุความก็ยังคงฟ้องคดีได้ ในกฎหมายคอมมอนลอว์จึงมีกฎว่า “nullum tempus occurit regi” หรือ “Time does not run against the King” หรืออายุความจะไม่ใช้กับกษัตริย์

3.2.1 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษซึ่งเป็นประเทศแม่แบบของ Common Law ได้ใช้หลักเรื่อง “nullum tempus occurit regi” เป็นหลักในการดำเนินคดีอาญาซึ่งกฎหมายอังกฤษไม่ยอมรับว่ามีอายุความฟ้องคดีอาญาเพราะจะอ้างอายุความต่อรัฐไม่ได้²²

ต่อมาแนวความคิดในเรื่องอายุความได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเนื่องจากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีการออกกฎหมายขึ้นมาเพื่อบังคับใช้ในสังคม²³ และได้มีการออกเป็นพระราชบัญญัติกำหนดอายุความฟ้องคดีอาญาในบางเรื่อง²⁴ เช่น

1. ความผิดฐานกบฏตาม Treason Act, 1695 ยกเว้นความผิดฐานประทุษร้ายต่อองค์พระมหากษัตริย์ จะต้องฟ้องคดีภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
2. ความผิดฐานจลาจลตาม Riot Act, 1714 จะต้องฟ้องคดีภายในสิบสองเดือนนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
3. ความผิดตาม Night Poaching Act, 1828 จะต้องฟ้องคดีภายในสิบสองเดือนนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
4. ความผิดทางเพศที่กระทำต่อเด็กหญิงอายุสิบสามปีถึงสิบหกปี จะต้องฟ้องคดีภายในสิบสองเดือนนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
5. ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (corrupt or illegal practice at election) จะต้องฟ้องคดีภายในหนึ่งปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น

²² จิตติ ดิงศภัทย์. เล่มเดิม. หน้า 1271.

²³ กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2546). นิติวิธีในระบบซีวิลลอว์และคอมมอนลอว์. หน้า 72.

²⁴ Kenney and Turner. (n.d.). (อ้างถึงใน จิตติ ดิงศภัทย์, 2546 : 1274)

6. ความผิดตาม Customs Acts จะต้องฟ้องภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น

7. ความผิดตาม Perjury Act, 1911 ในกรณีเกี่ยวกับการปลอมแปลงสูติบัตรและมรณะบัตร จะต้องฟ้องคดีภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น

8. ความผิดตาม Merchandise Marks Act, 1887 จะต้องฟ้องคดีภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น หรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายทราบการกระทำความผิด

9. บรรดาคดีที่มีโทษสถานเบาจะต้องฟ้องคดีภายในหกเดือนนับแต่ความผิดเกิดขึ้น²⁵

จากการศึกษากฎหมายของประเทศอังกฤษแต่เดิมจะไม่มีอายุความในการฟ้องคดีอาญา แต่เนื่องจากสังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีการออกกฎหมายมาบังคับใช้โดยกำหนดอายุความไว้เป็นการเฉพาะเรื่องเท่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง แต่อย่างไรก็ตามประเทศอังกฤษจะไม่มีบทบัญญัติเรื่องการหยุดนับอายุความเหมือนกับประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

3.2.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ให้ความสำคัญกับบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องอายุความและได้มีการพัฒนาหลักเกณฑ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้หลักเกณฑ์ของกฎหมายค่อนข้างทันสมัยและมีประสิทธิภาพในการนำมาใช้ในการบริหารงานยุติธรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา²⁶ ทั้งนี้ประมวลกฎหมายอาญาสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้มีบทบัญญัติเรื่องการหยุดนับอายุความ (tolling) ไว้โดยมาตรา 3290 ของ 18 U.S.C. ได้กำหนดไว้ว่า “ไม่ให้นำบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้ในกรณีของบุคคลที่หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายดังกล่าวนี้ไม่ได้นิยามสิ่งที่เรียกว่าการกระทำหรือเจตนาที่จะถือว่าเป็นการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม (fleeing or flight from Justice)²⁷

ศาลอุทธรณ์ของสหพันธรัฐมีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องที่ว่า การออกจากเขตอำนาจศาลจะถือว่าเป็นการหลบหนีกระบวนการยุติธรรมหรือไม่ ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าจำเลยจะต้องออกจาก

²⁵ คณิง ภาไชย. (2529, ธันวาคม). “บทความพิเศษ วิธีพิจารณาความอาญาตามกฎหมายอังกฤษ.” วารสารอัยการ, 9, 108. หน้า 16.

²⁶ ณัฐวสา ฉัตรไพฑูรย์. เล่มเดิม. หน้า 37.

²⁷ เอกสารประกอบการพิจารณากฎหมายต่างประเทศ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ... (2550, กรกฎาคม). สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

เขตอำนาจของศาล (Jurisdiction) ด้วยความตั้งใจที่จะหลบเลี่ยงจากการถูกฟ้อง เช่น จำเลยจับเครื่องบินไปประเทศคิวบาถือว่าหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นจึงมีการหยุดนับอายุความไว้²⁸

ประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วยมลรัฐหลายมลรัฐแต่ละมลรัฐจะบังคับใช้กฎหมายของตนเองซึ่งในบทนี้จะได้นำเสนอกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับอายุความฟ้องคดีอาญาของรัฐบาลกลางกับมลรัฐนิวยอร์กเพียงบางส่วนเพื่อเป็นกรณีศึกษา

รัฐบัญญัติแห่งสหรัฐอเมริกาว่าด้วยเรื่องอายุความ (Federal Statute of Limitations) ที่บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา (United States Code หรือ U.S.C.)²⁹

1. การกระทำผิดร้ายแรงที่มีโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต เช่น การกระทำผิดตามบทบัญญัติของ 18 U.S.C. มาตรา 1091 ซึ่งได้แก่ การกระทำผิดฐานอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ (Genocide) หรือการกระทำผิดตามบทบัญญัติของ 18 U.S.C. มาตรา 229 ซึ่งได้แก่ การกระทำผิดฐานใช้ มีไว้เพื่อใช้ครอบครอง ผลิต พัฒนา หรือจำหน่ายด้วยประการใดๆ ซึ่งอาวุธเคมี ไม่มีอายุความในการฟ้องคดีตามบทบัญญัติของ 18 U.S.C. มาตรา 3281

2. การกระทำผิดฐานก่อการร้ายที่เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต หรือเล็งเห็นได้ว่าอาจทำให้อื่นเสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บสาหัส ไม่มีอายุความฟ้องคดี ส่วนการกระทำผิดฐานก่อการร้ายอื่น ๆ นั้น มีอายุความในการฟ้องคดี 8 ปี นับแต่การกระทำผิดเกิด ตามบทบัญญัติของ 18 U.S.C. มาตรา 3286

3. การกระทำผิดฐานโจรกรรมงานศิลปะจากพิพิธพันธ์ หรือโจรกรรมงานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม มีอายุความในการฟ้องคดี 20 ปี นับแต่การกระทำผิดเกิด ตามบทบัญญัติของ 18 U.S.C. มาตรา 3294

นอกจากนี้ในบทบัญญัติ 18 U.S.C. มาตรา 3292 ก็ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ให้ศาลที่มีเขตอำนาจเหนือคดีที่ต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานจากต่างประเทศ มีอำนาจสั่งให้หยุดนับอายุความในคดีประเภทดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะมีการส่งพยานหลักฐานต่างๆ จากต่างประเทศเป็นที่เพียงพอแก่การดำเนินคดีแล้ว ทั้งนี้ ไม่เกิน 3 ปี³⁰

²⁸ ไบรอัน เพ็ชช. (2547). รัฐบัญญัติเรื่องอายุความของกฎหมายอาญาของสหพันธรัฐในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี. (แปลโดย ฉัฐวสา ฉัตรไพฑูรย์).

²⁹ United States Code Title 18. (อ้างถึงใน ปวีณา วิโรจน์ธนัชชัย, 2551 : 56)

³⁰ ศรีสมบัติ โขภระจักษ์ชัด,เอมอร ไชยบัวแดง,สุนีย์ แสงผล และอัจฉรา ปรีชาจิตต์. (2548). “ปัญหาอายุความของความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542”. บทบัญญัติ 63.2. หน้า 109.

ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ คือ ตัวอย่างของอายุความฟ้องคดีอาญาในประเทศสหรัฐอเมริกา ตามที่บัญญัติในประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา อันเป็นกฎหมายของรัฐบาลกลาง

อายุความฟ้องคดีอาญาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของมลรัฐนิวยอร์ก (New York State Criminal Procedure Law)³¹

1. การกระทำผิดร้ายแรงในระดับ Class A felony³² คือการกระทำผิดที่มีโทษประหารชีวิต หรือโทษจำคุกตลอดชีวิต เช่น การฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน³³ กำหนดให้ไม่มีอายุความฟ้องคดี

2. การกระทำความผิดร้ายแรงอื่น เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา (Class B felony)³⁴ ต้องทำการฟ้องคดี ภายในระยะเวลา 5 ปี นับแต่การกระทำผิดเกิด

3. การกระทำผิดที่เป็น Misdemeanor อันมีความร้ายแรงน้อยกว่า Felony เช่น การบุกรุกเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น โดยไม่มีอาวุธ³⁵ ต้องทำการฟ้องคดีภายในระยะเวลา 2 ปี นับแต่การกระทำผิดเกิด

4. การกระทำผิดที่เป็นความผิดเล็กน้อยอื่นๆ เช่น การไม่แจ้งความกรณีอาวุธปืนหาย³⁶ ต้องทำการฟ้องคดีภายใน 1 ปี นับแต่การกระทำผิดเกิด

นอกจากนี้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามลรัฐนิวยอร์ก ยังได้บัญญัติถึงเหตุที่จะหยุดนับอายุความไว้เป็นการชั่วคราว (Tolling) ไว้ ได้แก่

³¹ New York State Criminal Procedure Law 30.10. อ้างในปวีณา วิโรจน์ระชะชัย. (2551). อายุความในฐานะเงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดี : ศึกษาเฉพาะชั้นตอนนำคดีขึ้นสู่ศาล. หน้า 58.

³² ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของมลรัฐนิวยอร์ก ได้แบ่งประเภทของการกระทำผิดไว้โดยสัมพันธ์กับอัตราโทษ ดังนี้

1. “Felony” ได้แก่การกระทำผิดชั้นร้ายแรง ที่มีโทษจำคุกเกินกว่า 1 ปี และแบ่งระดับออกเป็น Class ซึ่งมีตั้งแต่ Class A Felony-Class felony.

2. “Misdemeanor” ได้แก่ การกระทำผิดที่มีความร้ายแรงน้อยกว่า “Felony” ที่มีโทษจำคุกเกินกว่า 15 วัน แต่ไม่เกิน 1 ปี และแบ่งระดับออกเป็น Class ซึ่งแบ่งเป็น Class A misdemeanor, Class B misdemeanor และ Unclassified misdemeanor.

3. “Violation” ได้แก่ การกระทำผิดที่มีโทษจำคุกเล็กน้อย คือมีโทษจำคุกไม่เกิน 15 วัน.

4. “Traffic infraction” ได้แก่ การกระทำผิดที่เป็นการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับการจราจร.

³³ New York State Penal Law 125.27.

³⁴ New York State Penal Law 130.35.

³⁵ New York State Penal Law 140.20 and 140.25.

³⁶ New York State Penal Law 400.10.

1. จำเลยยังคงอยู่นอกรัฐ
2. ไม่ปรากฏแหล่งที่อยู่ของจำเลยภายหลังการค้นหาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
3. ในกรณีที่เป็นการกระทำทางเพศต่อเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ผู้เสียหายยังมีอายุไม่ครบ 18 ปี บริบูรณ์

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า อายุความจะเริ่มนับต่อไปเมื่อเหตุต่างๆ ที่ทำให้ต้องหยุดนับอายุความได้จบลงไปแล้ว ในเรื่องการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม จะเห็นได้ว่าเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะนำสืบว่าการที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องคดีต่อศาลได้ เนื่องจากว่าได้หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม และโดยทั่วไปแล้วศาลจะยอมรับฟังนำมาใช้กับเรื่องอายุความหากเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทำหน้าที่ในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดอย่างเต็มที่แล้ว บทบัญญัติเรื่องการหยุดนับอายุความไม่ได้นำมาใช้เฉพาะกับผู้กระทำความผิดที่กระทำการขัดขืนต่อศาล เช่น หนีประกัน แต่ยังนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่หลบหนีในชั้นก่อนนำตัวมาศาลด้วย³⁷ ซึ่งอาจจะเป็นการหลบหนีตั้งแต่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยที่ยังไม่ถูกจับดำเนินคดี

จากการศึกษาบทบัญญัติเรื่องอายุความของประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีความแตกต่างกันไปตามแต่ประเภทของอาชญากรรม ซึ่งในแต่ละรัฐก็ได้กำหนดอายุความต่างกันออกไป แม้ในความผิดประเภทเดียวกัน แต่ในความผิดที่ร้ายแรง เช่น ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต หรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย จะเป็นความผิดที่ไม่มีอายุความ ซึ่งกฎหมายของรัฐบาลกลางและมลรัฐนิวยอร์กได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการหยุดนับอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไว้ด้วย ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามผู้กระทำความผิด

3.3 กฎหมายระหว่างประเทศ

3.3.1 ธรรมนูญแห่งกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ (Rome Statute of the International Criminal Court)

ความผิดที่ร้ายแรงที่เป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาคมโลกเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงมีการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศขึ้น ซึ่งอาชญากรรมร้ายแรงที่อยู่ในเขตอำนาจศาลอาญาระหว่างประเทศ ได้แก่³⁸

1. อาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ (Genocide)
2. อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (Crimes Against Humanity)

³⁷ ฐิติวสา ฉัตรไพฑูรย์. (2549). เล่มเดิม. หน้า 35.

³⁸ http://www.un.org/law/ice/statute/99_corr/cstatute.htm. (อ้างถึงใน ปวีณา วิโรจน์ระชะชัย, 2551 : 51-52)

3. อาชญากรรมสงคราม (War Crimes)

4. อาชญากรรมการรุกราน (The Crimes of Aggression)

การฟ้องคดีตามธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศมีหลักเกณฑ์เรื่องอายุความอยู่ในเรื่องการไม่นำอายุความมาใช้บังคับตาม ข้อ 29 ดังนี้

อาชญากรรมภายในเขตอำนาจของศาลนี้ไม่อยู่ภายใต้บังคับของอายุความ

ซึ่งเหตุที่มีการกำหนดอายุความเช่นนี้ก็เนื่องมาจาก อาชญากรรมและการกระทำผิดดังกล่าว ถือเป็น การกระทำที่ละเมิดพันธกรณีของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 (Geneva Conventions) อย่างร้ายแรง (grave breach)³⁹ โดยเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน อันเป็นสิ่งต้องห้ามในกฎหมายระหว่างประเทศ และถือว่าทุกรัฐต่างมีหน้าที่ที่จะต้องนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้จงได้⁴⁰ การกำหนดให้ไม่มีอายุความในการฟ้องคดีอาชญากรรมและการกระทำผิดประเภทนี้ปัจจุบันได้กลายเป็นหลักที่ถือปฏิบัติกันทั่วไปในกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว⁴¹ โดยมีกฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับที่กำหนดให้ไม่มีอายุความในการฟ้องคดีประเภทนี้ เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการไม่นำอายุความมาใช้บังคับใช้ในอาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ค.ศ. 1968 (United Nations Convention on the Non-Applicability of Statutory Limitations to War Crimes and Crimes against Humanity, 1968) อนุสัญญาสหภาพยุโรป ค.ศ. 1974 (European Convention, 1974) หรือในการตัดสินคดีของศาลพิเศษระหว่างประเทศของอดีตประเทศยูโกสลาเวีย (International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia) คดี Furundzija เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการทรมาน ก็ไม่มีอายุความในการฟ้องคดี⁴²

เมื่อพิจารณาความผิดทั้ง 4 ประเภท ดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นความผิดที่ร้ายแรงมีผลกระทบต่อประชาคมโลกซึ่งจะสร้างความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของพลเมืองอย่างใหญ่หลวง ดังนั้นตามธรรมนูญแห่งกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ จึงกำหนดให้ไม่มีอายุความในการฟ้องคดี

3.3.2 เขตอำนาจศาลที่เป็นสากลว่าด้วยการไม่นับอายุความ

³⁹ Cassese. Op.cit. p. 317.

⁴⁰ คดี Barrios Altos ซึ่งมีการสังหารหมู่ 15 ศพ ในประเทศเปรู เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1991 ในการตัดสินคดีของศาลสิทธิมนุษยชนแห่งทวีปอเมริกา (Inter-American Court of Human Right) ศาลมิให้นำอายุความขึ้นอ้างต่อศาล โดยศาลถือว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อมูลฐานที่สำคัญของสิทธิมนุษยชนอันเป็นบรรทัดฐานของกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ

⁴¹ Cassese. Op.cit. p. 319.

⁴² Ibid.

ในปัจจุบัน ได้มีการเสนอให้ประเทศต่างๆกำหนดให้บัญญัติกฎหมายภายในของตนให้มีเขตอำนาจศาลครอบคลุมความผิดอาญาระหว่างประเทศที่เป็นสากล(Universal Jurisdiction 28 2001)

หลักว่าด้วยเขตอำนาจศาลตามข้อเสนอของนักวิชาการ Princeton University มี 14 ประการ ดังนี้⁴³

1. หลักพื้นฐานว่าด้วยเขตอำนาจศาลที่เป็นสากลกำหนดตามลักษณะอาชญากรรม โดยไม่คำนึงว่าความผิดนั้นจะเกิดในสถานที่ใด สัญชาติของผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย หรือผู้ต้องโทษ ตามคำพิพากษาเพื่อให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีความผิดอาญาระหว่างประเทศที่ร้ายแรง รวมทั้งการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

2. ความร้ายแรงของอาชญากรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศในข้อเสนอนี้ มี 7 ประเภทได้แก่ โจรสลัด การค้าทาส อาชญากรรมสงคราม อาชญากรรมต่อสันติภาพ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และการทรมาน

3. หลักการนี้ใช้ในกรณีที่กฎหมายภายในของประเทศมิได้บัญญัติความผิดไว้ด้วย ให้เป็นไปตามความผิดอาญาระหว่างประเทศ

4. พันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ ประเทศต่างๆจะต้องให้ความร่วมมือในการ บังคับใช้กฎหมาย การสืบสวน การฟ้องร้อง หรือการส่งผู้ร้ายข้ามแดน และความร่วมมือทางอาญา ตามกฎหมายระหว่างประเทศ

5. ความคุ้มกัน การกระทำความผิดอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศตามข้อเสนอนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมุขของรัฐ จะต้องไม่ลดโทษ อภัยโทษ หรือบรรเทาโทษให้แก่ผู้กระทำความผิด

6. อายุความการกระทำความผิดอาญาระหว่างประเทศที่ร้ายแรงตามความผิดในข้อ 2. จะต้องไม่มีอายุความ

7. การนิรโทษกรรม ผู้กระทำความผิดอาญาระหว่างประเทศที่ร้ายแรง จะไม่อยู่ในข่ายที่ได้รับนิรโทษกรรมที่ไม่สอดคล้องกับเขตอำนาจศาลสากลนี้

8. เขตอำนาจศาลซ้อนให้เป็นไปตามสนธิสัญญาพหุภาคี สถานที่เกิดการกระทำความผิด สัญชาติของผู้กระทำความผิด ประโยชน์แห่งความยุติธรรม และความเป็นธรรม และความไม่เป็นธรรม ในการดำเนินคดีอาญา เป็นต้น

⁴³ จาก <http://www.1.umn.edu/humanrts/instree/Princeton.html>. สืบค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2551.

9. หลักการไม่ดำเนินคดีซ้ำ เขตอำนาจศาลสากลนี้จะต้องมีหลักประกันว่า ผู้กระทำความผิด จะไม่ถูกดำเนินคดีซ้ำ เช่น ฟ้องซ้ำหรือลงโทษซ้ำ ในความผิดเดียวกันโดยให้คำนึงถึงความ เป็นธรรมในการดำเนินคดีตามมาตรฐานระหว่างประเทศ

10. เหตุผลในการไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน การไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามหลักเขตอำนาจศาล ที่เป็นสากลนี้จะต้องเป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ และหลักสิทธิมนุษยชน

11. การบัญญัติกฎหมายภายใน ในกรณีที่ทำเป็นประเทศต่างๆ จะต้องบัญญัติกฎหมาย ภายในประเทศของตนให้เป็นไปตามหลักการเขตอำนาจศาลสากลนี้

12. กำหนดให้มีบทบัญญัติที่เป็นความผิดสากลในสนธิสัญญาระหว่างประเทศสำหรับ ความผิดอาญาระหว่างประเทศที่กล่าวแล้วในข้อ 2.

13. ส่งเสริมความรับผิดชอบและเขตอำนาจศาลสากล ประเทศต่างๆจะต้องมีกลไกใน การดำเนินคดีที่สอดคล้องกับหลักเขตอำนาจศาลสากลโดยไม่จำกัดสิทธิและพันธกรณีของรัฐ ใน การป้องกัน หรือการลงโทษในการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญาระหว่างประเทศ

14. การระงับข้อพิพาทในความผิดอาญาระหว่างประเทศจะต้องเป็นไปตามกฎบัตร สหประชาชาติ สันติวิธี โดยเสนอเรื่องให้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศพิจารณา

ทั้งนี้ ตามธรรมนูญแห่งกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ(Rome Statute of the **International Criminal Court**) ที่กำหนดให้อาชญากรรมร้ายแรงที่อยู่ในเขตอำนาจศาลอาญา ระหว่างประเทศมีอยู่ 4 ประเภท กำหนดให้ไม่มีอายุความในการฟ้องคดี จึงมีนักวิชาการของ Princeton University เสนอให้เพิ่มประเภทความผิดซึ่งกำหนดไว้ในข้อ 2. เป็นอาชญากรรมที่ ร้ายแรงและละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนของประชาคมโลกเป็นอาชญากรรมที่อยู่ในเขตอำนาจศาล อาญาระหว่างประเทศเป็นความผิดไม่มีอายุความ นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดจะไม่ได้รับการคุ้มกัน จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมุขของรัฐในการลดโทษ อภัยโทษ หรือบรรเทาโทษ อีกด้วย

3.3.3 อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (United Nations Convention Against Transnational Organized Crime)

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่กำลังเผชิญกับปัญหา “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” ซึ่ง ในปัจจุบันพบว่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้เข้ามาในประเทศไทยในหลายลักษณะความผิด เช่น ขบวนการค้ายาเสพติด เป็นต้น ซึ่งประเทศต่างๆ ได้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาอาชญากรรม ข้ามชาติจึงได้ร่วมมือกันในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยองค์การสหประชาชาติ ได้จัดทำ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 (United

Nations Convention Against Transnational Organized Crime, 2000) โดยมีประเทศต่างๆ ร่วมลงนามในอนุสัญญาดังกล่าวกว่า 140 ประเทศ และประเทศไทยก็ได้ลงนามในอนุสัญญาดังกล่าว⁴⁴

อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งกำหนดให้ประเทศสมาชิกมีบทกฎหมายภายในเกี่ยวกับการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยให้มีมาตรการสำคัญให้เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อประโยชน์ในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

ในอนุสัญญาดังกล่าว ข้อ 11.5 เรียกร้องให้รัฐภาคีปรับปรุงกฎหมายภายในซึ่งกำหนดให้รัฐภาคีแต่ละประเทศพึงกำหนดอายุความสำหรับความผิดที่ระบุไว้ในอนุสัญญานี้ให้มีระยะเวลาที่ยาวพอสมควรสำหรับการฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมายภายในของประเทศนั้น และกำหนดอายุความให้มีระยะเวลายาวมากขึ้นสำหรับกรณีผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีกระบวนการยุติธรรม⁴⁵

อนุสัญญานี้กำหนดให้การกระทำความผิดที่เกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติเป็นความผิดทางอาญา เช่น⁴⁶

1. การมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
2. การฉ้อราษฎร์บังหลวง
3. การมีส่วนร่วมของนิติบุคคลในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
4. การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม

ปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศไทยและประชาคมโลกอย่างมากมาหลายทศวรรษ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่จะนำมาใช้ในการดำเนินคดีแก่องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้มีความทันสมัยสามารถที่จะนำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำมาซึ่งความสงบสุขของสังคมไทยและประชาคมโลก

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า แนวทางป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติขององค์การสหประชาชาติได้คำนึงถึงอายุความในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ซึ่งปัจจุบันการเดินทางไปในต่างประเทศสะดวกและง่ายกว่าในอดีต จึงได้เรียกร้องให้รัฐภาคีปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในให้มีระยะเวลาที่ยาวขึ้นในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีจากระบวนการยุติธรรม เพื่อเป็น

⁴⁴ คมกริช ดุลยพิทักษ์. (2547, เมษายน). “อาชญากรรมข้ามชาติ”. *ข่าวเนติบัณฑิตยสภา*. 17,177. หน้า 4.

⁴⁵ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์,ชาติ ชัยเดชสุริยะ และณัฐวสา นัครไพบูลย์. (2548). *อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม*. หน้า 4.

⁴⁶ คมกริช ดุลยพิทักษ์. เล่มเดิม . หน้า 4.

การเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งกระทำความผิดแล้วหลบหนีกระบวนการยุติธรรมไม่ให้ใช้ช่องว่างของกฎหมายในการหลบหนี และมาตรการที่จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในประเทศต่างๆ สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้ก็คือ การหยุดนับอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม

3.3.4 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการคอร์รัปชัน (United Nations Convention against Corruption)

ปัญหาการคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ทุกประเทศกำลังหาทางป้องกันและปราบปราม เนื่องจากว่าเป็นบ่อเกิดของอาชญากรรมอื่นๆ ที่จะตามมาอีกและมีผลกระทบต่อสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ ซึ่งขณะนี้อุบัติการณ์การสหประชาชาติก็ให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว จึงเพิ่มมาตรการพิเศษในเรื่องอายุความเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี และได้จัดให้มีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการคอร์รัปชัน ค.ศ. 2003 (United Nations Convention against Corruption, 2003)⁴⁷ โดยในอนุสัญญาดังกล่าว ข้อ 29 ที่ว่าด้วยบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยอายุความกำหนดว่า “ประเทศภาคีแต่ละประเทศในกรณีที่เหมาะสม พึงกำหนดบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยระยะเวลาของอายุความภายใต้กฎหมายของประเทศนั้นในเรื่องเกี่ยวกับการฟ้องร้องดำเนินคดีสำหรับความผิดที่ระบุไว้ในสัญญาฉบับนี้ให้นานพอสมควร และกำหนดให้หยุดนับอายุความในกรณีผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดได้หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม”⁴⁸ เห็นได้ว่ามาตรการดังกล่าวจะช่วยป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้มากขึ้น

ในการกระทำความผิดตามที่อนุสัญญานี้กำหนดไว้ให้เป็นความผิด เช่น⁴⁹

- การให้สินบนแก่เจ้าพนักงานของรัฐ หรือการรับสินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การภาครัฐระหว่างประเทศ หรือ การรับสินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การภาครัฐระหว่างประเทศ
- การฉ้อโกงโดยผิดปกติ
- การฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าตามอนุสัญญาดังกล่าวที่ได้กำหนดการกระทำให้เป็นความผิดอาญานั้น ถือเป็นภัยอันร้ายแรง ต่อประชาคมโลกจึงได้กำหนดให้รัฐภาคีกำหนดอายุความสำหรับการฟ้องร้อง

⁴⁷ ฐิติวสา ฉัตรไพฑูริย์. เล่มเดิม. หน้า 35 . .

⁴⁸ กิตติพงษ์ กิตติยารักษ์. เล่มเดิม. หน้า 338.

⁴⁹ แหล่งเดิม. หน้า 334-338.

ดำเนินคดีให้ยาวขึ้น หรือให้หยุดนับอายุความไว้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม เพื่อจะทำให้รัฐสามารถเข้ามาดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังเป็นการตัดแรงจูงใจของอาชญากรรมที่คิดจะกระทำความผิดอีกทางหนึ่งด้วย

จากการศึกษาหลักเกณฑ์การกำหนดอายุความที่กล่าวมาทั้งหมดในบทที่ 3 ในการพิจารณาหลักเกณฑ์นั้น จะขึ้นอยู่กับประเภทของคดี หรือความร้ายแรงของการกระทำความผิด เช่น การฆ่าผู้อื่น อาชญากรรมสงคราม หรืออาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ ถือเป็น การกระทำให้เกิดความหวาดกลัวแก่ประชาชน และมีความโหดร้ายทารุณ เป็นอย่างมาก ในหลายประเทศจึงกำหนดให้ไม่มีอายุความในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี หรือฝรั่งเศส รวมทั้งธรรมนูญแห่งกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ และข้อเสนอของนักวิชาการ Princeton University เป็นต้น

อย่างไรก็ตามเมื่อมีการกำหนดอายุความในการฟ้องคดีแก่ผู้กระทำความผิดถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้หลบหนีไปก่อนที่จะถูกดำเนินคดีก็จะทำให้คดีขาดอายุความ ทั้งนี้ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติให้มีการหยุดนับอายุความไว้เป็นการชั่วคราว (Tolling) เมื่อมีเหตุบางประการเกิดขึ้น เช่น ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมโดยอายุความจะเริ่มนับต่อไปจากคราวแรกเมื่อได้ตัวผู้กระทำความผิดมา เป็นต้น และในกฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ก็ได้บัญญัติถึงการกำหนดให้มีการหยุดนับอายุความโดยสิ้นเชิง (Interruption) คือเลิกนับอายุความต่อไปเมื่อมีเหตุบางประการเกิดขึ้น เช่น เมื่อมีการออกหมายจับผู้กระทำความผิด และภายหลังต่อจากนั้นเหตุสิ้นสุดลง อายุความก็จะเริ่มต้นนับใหม่ ซึ่งจะไม่เป็นการนับต่อจากอายุความที่ได้นับในคราวแรก

นอกจากนี้องค์การสหประชาชาติก็ได้มีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญและได้มีการเพิ่มมาตรการพิเศษในเรื่องอายุความเพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติและในปัจจุบันนี้การคอร์รัปชันมิได้เป็นปัญหาแต่ในระดับระหว่างประเทศเท่านั้นหากแต่ขยายผลลุกลามไปเป็นปัญหาระดับประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีการกระทำความผิดของกลุ่มอาชญากรข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (Transnation Organized Crime) ซึ่งมักจะก่ออาชญากรรมและกระทำผิดในความผิดประเภทที่ว่า“อาชญากรรมที่ปราศจากผู้เสียหาย” (Victimless Crime) เช่นการค้ายาเสพติด การค้าประเวณี การลักลอบค้าอาวุธสงคราม เป็นต้น และเพื่อให้สามารถได้รับผลประโยชน์ที่มีขอบด้วยกฎหมาย รวมถึงการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่จะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายให้ได้มากที่สุด กลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรก็จะใช้วิธีการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการกระทำความผิด และเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ดำเนินคดีกับกลุ่มของตน (Immunity from prosecution) โดยเจ้าหน้าที่ก็จะได้รับ

ผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆเป็นการตอบแทน จะเห็นได้ว่าการที่กลุ่มอาชญากรข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรยังคงดำรงอยู่ได้ก็เพราะความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ⁵⁰

ปัญหาการคอร์รัปชันก่อให้เกิดผลเสียหลายต่อประเทศอย่างร้ายแรงทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และจริยธรรม ในปีหนึ่งๆ นอกจากจะทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียเงินมากมายแล้ว ยังเป็นการบั่นทอนความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของชาติและสะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมทรามทางศีลธรรมของข้าราชการและประชาชน รัฐใดที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันให้น้อยลงได้ รัฐนั้นย่อมไม่อาจแก้ปัญหาความยากจนของประเทศและประชาชนได้

ดังนั้นองค์การสหประชาชาติจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าว โดยเฉพาะการนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีและลงโทษตามกฎหมายเพื่อเป็นการหยุดยั้งวัฏจักรในการประกอบอาชญากรรมและการกระทำผิดข้ามชาติ แต่ในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี แต่ในการกระทำความผิดเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐผู้กระทำความผิดมักจะหลบหนีการจับกุมของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างๆจึงทำให้เป็นการยากลำบากในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้ภายในอายุความ⁵¹

ในการนี้องค์การสหประชาชาติ จึงได้กำหนดให้รัฐภาคีกำหนดอายุความให้ยาวขึ้นกรณีผู้กระทำความผิด หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 (United Nations against Transnational Organized Crime, 2000) ข้อที่ 11.5 ที่กำหนดให้ประเทศภาคีกำหนดอายุความให้มีระยะเวลายาวนานขึ้นในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม

หรือในอนุสัญญาของสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการคอร์รัปชัน ค.ศ. 2003 (United Nations Convention Against Corruption, 2003) ข้อที่ 29 ที่กำหนดให้ประเทศภาคีกำหนดให้หยุดนับอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม เพื่อจะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐประเทศนั้นๆ มีระยะเวลาเข้ามาดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นในการกระทำความผิดที่มีลักษณะข้ามชาติดังกล่าวข้างต้น ควรกำหนดให้หยุดนับอายุความ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีกระบวนการยุติธรรมเพื่อที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐประเทศนั้นๆมีระยะเวลาเข้ามาดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

⁵⁰ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ และคณะ. (2546). การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ(ระยะที่2) (รายงานวิจัย). หน้า 2.

⁵¹ ปวีณา วิโรจน์ชนะชัย. เล่มเดิม. หน้า 49.

ตามที่กล่าวมาในบทที่ 3 กฎหมายอาญากำหนดอายุความโดยยึดฐานความผิดและอัตราโทษสูงสุดเป็นสำคัญ ซึ่งการกำหนดอายุความจะสั้นหรือจะยาวขึ้นอยู่กับว่าการกระทำความผิดมีลักษณะร้ายแรงหรือไม่ ซึ่งการดำเนินการตามกฎหมายของกระบวนการยุติธรรมภายในกำหนดอายุความฟ้องคดีอาญานั้น ควรจะกระทำโดยรวดเร็วเท่าที่จะทำได้ เพราะเหตุผลในการรวบรวมพยานหลักฐานและตัวผู้กระทำความผิดเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายและพิสูจน์ความผิดโดยถูกต้องแม่นยำเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมในการบังคับใช้กฎหมายในการลงโทษผู้กระทำความผิดอันเป็นการป้องกันและข่มขู่อีกวิธีการหนึ่งมากกว่าที่จะปล่อยให้ระยะเวลาล่วงเลยไป

บทที่ 4

วิเคราะห์การนำบทบัญญัติเรื่องการหยุดนับอายุความในคดีอาญา มาใช้ในประเทศไทย

เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาไม่มีบทบัญญัติเรื่องการหยุดนับอายุความ ดังนั้นในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี และกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถนำตัวมาดำเนินคดีได้จนคดีขาดอายุความนั้น รัฐและสังคมย่อมได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรงหรือก่อความเสียหายอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจและความสงบเรียบร้อยของสังคม จึงสมควรที่จะต้องมีการศึกษาและทบทวนหลักเกณฑ์เรื่องอายุความในคดีอาญาในกฎหมายไทยที่ใช้บังคับในช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันนี้ยังเหมาะสมอยู่หรือไม่ เนื่องจากว่าผู้กระทำความผิดหลบหนีไปอาศัยอยู่ในต่างประเทศทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้จนกระทั่งคดีขาดอายุความ แม้ว่ารัฐจะมีกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นเครื่องมือก็ตาม แต่กระบวนการในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและใช้ระยะเวลาในการดำเนินการนานซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คดีขาดอายุความได้เช่นกัน ผลก็คือผู้กระทำความผิดหลบหนีอยู่ในต่างประเทศ โดยที่รัฐไม่สามารถจะนำตัวมาลงโทษได้ นอกจากนี้ เมื่อคดีขาดอายุความแล้วผู้กระทำความผิดก็สามารถที่จะเดินทางกลับประเทศได้โดยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถที่จะดำเนินคดีกับผู้นั้นได้ และอาจกลับมากระทำความผิดอีกและหลบหนีออกนอกประเทศเพื่อรอให้คดีขาดอายุความอีกเช่นที่เคยกระทำมาแล้วได้

การที่กฎหมายไทยไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการหยุดนับอายุความในคดีอาญาไว้นั้น ส่งผลโดยปริยายที่ผู้กระทำความผิดร้ายแรงเลือกที่จะหลบหนีไปจนกว่าคดีขาดอายุความแทนการต่อสู้คดีตามกระบวนการยุติธรรมหรือยอมรับการบังคับโทษตามคำพิพากษา การศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์เรื่องการหยุดนับอายุความตามกฎหมายต่างประเทศดังกล่าว จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพื่อเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายไทยในเรื่องอายุความในคดีอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำหนดให้มีหลักเกณฑ์เรื่องการหยุดนับอายุความในประมวลกฎหมายอาญา

4.1 การกำหนดอายุความตามกฎหมายไทยก่อนบังคับใช้กฎหมายอาญา

ก่อนที่จะมีประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 อายุความในการฟ้องร้องและลงโทษผู้กระทำความผิดยังไม่เป็นที่รู้จักในประเทศไทย ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดอายุ

ความฟ้องร้องดำเนินคดีไว้ต่ำสุดคือ 1 ปี และสูงสุดคือ 20 ปี ส่วนอายุความในการลงโทษ ต่ำสุดคือ 5 ปี และสูงสุดคือ 20 ปี จะเห็นได้ว่าการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยมักจะอาศัยถ้อยคำของพยานบุคคลเป็นหลักมากกว่าพยานวัตถุ ซึ่งมีปัญหาว่าถ้อยคำของพยานบุคคลจะมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดหากจะต้องบิกความถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาแล้ว 15 ปี หรือ 20 ปี แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 นอกจากจะกำหนดอายุความยาวเช่นนี้แล้วยังกำหนดกรณีการหยุดนับอายุความและเริ่มต้นนับอายุความใหม่ ในมาตรา 79, 84 และ 85¹ ซึ่งประมวลกฎหมายอาญานำแนวความคิดเรื่องอายุความมาใช้โดยเริ่มจากนักกฎหมายชาวฝรั่งเศสที่เข้ามาทำหน้าที่ในตำแหน่งที่ปรึกษาในการร่างกฎหมาย(Con-seiller Legislatif)

4.1.1 กฎหมายตราสามดวง

กฎหมายตราสามดวง คือ ประมวลกฎหมายในรัชกาลที่ 1 เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ปฐมกษัตริย์แห่งบรมราชจักรีวงศ์ ได้ทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชำระกฎหมายเก่าที่มีมาแต่ครั้งโบราณ แล้วรวบรวมเป็นประมวลกฎหมายขึ้นเมื่อจุลศักราช 1166 ตรงกับ พ.ศ. 2347 โปรดให้เรียกว่า กฎหมายตราสามดวง และมีบทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความ ปรากฏในพระอัยการลักษณะรับฟ้อง ดังนี้คือ²

บทที่ 11 มาตราหนึ่ง ทวยราษฎรทั้งหลายวิวาท ^{คำ} _{คดี} } กันด้วยเหตุประการใดๆ ถ้าจะร้องฟ้องพิพากษากล่าวหากันให้มาร้องฟ้องแต่ใน 15 วัน พันกว่านั้น อย่าให้รับฟ้องไว้บังคับบัญชาเป็นอันขาดทีเดียว

อนึ่งรู้เห็นว่าโจรลักทรัพย์สิ่งของตนไป ข้อความนั้นพอเป็นแต่สินไหม พิโน โทษเบา
ซึ่งจะยอมรับกันได้คืนนั้นก็ดี แลความ ^{เข้า} _{ฝาก} } ทรัพย์สิ่งของแก่กันประการใดก็ดี แลความอาชญา
ผูกมัดจำนองกันเป็นต้นก็ดี ^{อิม} } อนึ่งมีผู้ใดบอกเล่าว่าเมียมี่ผู้ ฝักรู้จักตัวผู้ ปรากฏ
แล้วก็ดี แลจับผู้ได้ก็ดี ถ้าจะกล่าวหาฟ้องร้องกัน ท่านให้ฟ้องแต่ในสามเดือนลงมา พันนั้นอย่าให้รับ
บังคับบัญชา ถ้าป่วยไข้แลมีกิจราชการไป กลับมาแล้วให้ฟ้องร้องฟ้องคดีนั้น แต่ในเดือนหนึ่งลงมา
พันกว่านั้น อย่าให้รับฟ้องไว้พิจารณาเลย

¹ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2546). บันทึกของนายอรรถ ปาตุซ์ ที่ปรึกษาร่างกฎหมายรัฐบาลสยามเกี่ยวกับร่างกฎหมายลักษณะอาญา. หน้า 82-83.

² กรมศิลปากร. (2521). กฎหมายตราสามดวง. หน้า 194-196.

บทที่ 16 มาตราหนึ่ง ทรัพย์สินของแลทาสทา^{ที่} } ช่างม้าโคกระบือหาย ได้ตัวคืนมา
ถ้าแลเจ้าทรัพย์สินจะหาความแก่ผู้ลักควรให้ว่าแต่ใน^{10 วัน} } พ้นกว่านั้นไซ้ มิควรที่จะว่าความผู้
ลักนั้นเลย เพราะเหตุไม่ได้เอามาว่ากฎหมายแต่แรกได้มานั้น^{เดือน 1}

บทที่ 18 มาตราหนึ่ง ทูบตีแตกฟันหักเอามากฎหมายยังแพ่งอาญาให้พิจารณาสืบไป ถ้าอยู่
ถึง³ } วัน มากกฎหมายจะรับไม่ได้ ถ้าโจทหาร้องฟ้องเรียกพิจารณาได้ เป็นต้น⁴

4.1.2 กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127

หมวดที่ 9 ว่าด้วยกำหนดเวลาที่จะฟ้องความและที่จะลงโทษในคดีอาญา³

มาตรา 77 ความชอบธรรมที่จะร้องฟ้องผู้ใดว่ากระทำความผิดก็ดี หรือที่จะลงอาญาแก่ผู้ใด
ตามคำพิพากษาก็ดี ท่านให้ถือว่าเป็นอันระงับด้วยความมรณภาพของผู้นั้น

มาตรา 78 การฟ้องร้องคดีทางอาญานั้น ถ้ามิได้ยื่นฟ้องต่อศาลภายในเวลาที่ท่านได้
ตั้งไว้เป็นกำหนดไซ้ ท่านว่าคดีนั้นขาดอายุความ อย่าให้ศาลรับไว้พิจารณาเลย

และอายุความนั้น ท่านตั้งเป็นกำหนดไว้ตามประเภทคดีต่างกันดังนี้ คือ

- (1) คดีที่ความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกจนตลอดชีวิต ให้ฟ้องได้ในยี่สิบปี
- (2) คดีที่ความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี ให้ฟ้องได้ในสิบห้าปี
- (3) คดีที่ความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเดือนหนึ่งขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี ให้ฟ้องได้ในห้าปี
- (4) คดีที่ความผิดต้องระวางโทษอย่างอื่น นอกจากที่ว่ามานี้ ให้ฟ้องได้ในปีหนึ่ง

มาตรา 79 เวลาในระหว่างคดีเรื่องใดอยู่ในศาล คือ ในระหว่างร้องขอต่อศาลด้วย
ประการใดใดก็ดี ในระหว่างเวลาเรียกหรือจับตัวจำเลยตามหมายสั่งของศาลก็ดี ท่านว่าเป็นเวลา
หยุดอายุความมิให้นับเวลาระหว่างคดีที่กล่าวมานี้เข้าในอายุความ

มาตรา 80 ในคดีจำพวกความผิดต่อส่วนตัวนั้น ถ้าผู้ที่ควรร้องทุกข์ได้ตามกฎหมายรู้เรื่อง
ความผิด และรู้จักผู้กระทำความผิดแล้วมิได้ร้องทุกข์พ้นสามเดือนไป ท่านว่าคดีนั้นขาดอายุความ

มาตรา 81 ในคดีจำพวกความผิดต่อส่วนตัวนั้น ถ้าได้ถอนฟ้องหรือได้ยอมความต่อกัน
โดยชอบด้วยกฎหมายแล้วไซ้ ท่านว่าหมดความชอบธรรมที่จะเอาคดีนั้นมาฟ้องร้องต่อไป

มาตรา 82 ผู้ใดศาลได้พิพากษาให้ลงโทษ และยังไม่ได้ตัวมันมาลงโทษตามคำ
พิพากษาจนล่วงเลยพ้นเวลาที่ท่านตั้งเป็นกำหนดไว้ในมาตรานี้แล้ว ท่านว่าเป็นอันเวลาล่วงเลยเสีย
แล้วให้ยกเลิกอย่างลงโทษแก่มันตามคำพิพากษานั้นเลย

- (1) โทษประหารชีวิต หรือจำคุกจนตลอดชีวิต ยี่สิบปีเป็นพ้นกำหนด

³ พระบริรักษ์นิติเกษตร. (ม.ป.ป.). กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127. หน้า 54-58.

- (2) โทษจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี สิบห้าปีเป็นขั้นต่ำ
- (3) โทษอย่างอื่น ๆ ห้าปีเป็นขั้นต่ำ

มาตรา 83 กำหนดเวลาล่วงเลยในการลงอาชญา นั้น ท่านให้นับตั้งแต่วันพิพากษาโทษอันเป็นคำพิพากษาขั้นที่สุดของคดีเรื่องนั้น หรืออีกนัยหนึ่งท่านให้นับตั้งแต่วันมันผู้ต้องโทษนั้นพ้นอาชญาไป แต่ท่านมิให้นับเวลาถึงการลงอาชญาไว้ตามกฎหมายนั้นเข้าไปในเวลาล่วงเลยการลงอาชญา

มาตรา 84 เวลาล่วงเลยในการลงอาชญา นั้น เป็นอันหยุดมิให้นับในระหว่างเวลาที่มีเหตุการณืเหล่านี้ คือ

- (1) เมื่อจับตัวมันผู้ต้องโทษได้
- (2) เมื่อเจ้าพนักงาน ผู้มีตำแหน่งหน้าที่สำหรับให้ลงอาชญาได้สั่งให้ทำโทษ

มาตรา 85 ถ้ากำหนดอายุความก็ดี กำหนดเวลาล่วงเลยในการลงอาชญาที่ดี ต้องหยุดด้วยประการใด ๆ ท่านให้ตั้งต้นนับกำหนดไปใหม่แต่วันที่หยุดนั้น

มาตรา 86 กำหนดอายุความ และกำหนดเวลาล่วงเลยในการลงอาชญา นี้ถึงผู้ต้องหาจะมีได้หรือร้อง ก็ให้คงใช้ตามท่านบัญญัติไว้จึงทุกประการ

ตามบทบัญญัติในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ว่าด้วยกำหนดอายุความ มาตรา 79 เรื่องการหยุดนับอายุความดังนี้ “เวลาในระหว่างคดีเรื่องใดอยู่ในศาล คือในระหว่างร้องขอต่อศาลด้วยประการใดก็ดี ในระหว่างเวลาเรียก หรือจับตัวจำเลยตามหมายสั่งของศาลก็ดี ท่านว่าเป็นเวลาหยุดอายุความ มิให้นับเวลาระหว่างคดีที่กล่าวมานี้เข้าไปในอายุความ” คือ เมื่อฟ้องคดีต่อศาลแล้ว แม้ว่าจะไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาล จะมีการหยุดนับอายุความเป็นการชั่วคราวซึ่งเมื่อหยุดแล้วก็ต้องตั้งต้นนับหนึ่งใหม่ต่อจากวันสุดท้ายของการหยุดนับอายุความ

4.2 เปรียบเทียบหลักเกณฑ์การกำหนดให้หยุดนับอายุความกับการกำหนดให้ไม่มีอายุความ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

- (1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี
- (2) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปี แต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (3) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (4) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี
- (5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้เกินกำหนดดังกล่าว นับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน”

เป็นกรณีที่จับตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องศาลได้แล้ว ภายในกำหนดอายุความตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (5) แต่ระหว่างพิจารณาคดีของศาล ผู้ถูกฟ้องหรือจำเลยได้หลบหนีไปหรือเกิดอาการวิกลจริตขึ้นจนศาลต้องสั่งงดการพิจารณาไว้ก่อน กฎหมายให้เริ่มนับอายุความตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (5) ใหม่ โดยให้นับแต่ วันที่หลบหนีหรือวันที่สั่งงดการพิจารณา เพราะจำเลยวิกลจริต ถ้าครบกำหนดตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (5) นั้นแล้ว ก็ถือเป็นอันขาดอายุความ และใน กรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีตามมาตรา 95 วรรคสองนี้ ก็คือ การที่จำเลยซึ่งถูกฟ้องศาลและคดีอยู่ระหว่างพิจารณานั้นเอง ซึ่งในกรณีนี้ศาลยอมทำการพิจารณาสืบพยานต่อไปไม่ได้ เพราะการพิจารณาสืบพยานคดีอาญา ศาลต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172⁴

ดังนั้น ศาลจะสั่งให้จำหน่ายคดีชั่วคราวและออกหมายจับจำเลย หมายจับดังกล่าว ออกตามอำนาจในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 วรรคท้าย และหมายจับนั้นคงใช้ได้ ยู่จนกว่าจะจับได้ แต่ถ้ายังจับไม่ได้จนขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 (1) (2) (3) (4) หรือ (5) นับแต่วันที่หลบหนี ก็ถือว่าหมายจับนั้นสิ้นผลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 68

เป็นที่น่าสังเกตว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ถือเอาการฟ้องคดีต่อศาลเป็นเกณฑ์ คือ ผู้กระทำความผิดได้มาอยู่ในอำนาจศาลแล้ว หากหลบหนีหรือวิกลจริตในระหว่างนั้น จึงให้เริ่มนับอายุความใหม่ แต่ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่อยู่ในอำนาจศาล เช่น ถูกจับและควบคุมระหว่างสอบสวน ไม่ว่าจะอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ถ้าหลบหนีหรือวิกลจริตระหว่างนั้น อายุความไม่เริ่มนับใหม่ แต่จะดำเนินไปเรื่อยๆ นับแต่วันกระทำความผิดจนครบกำหนดตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (5) ของมาตรา 95 ทั้งนี้เพราะถือว่ายังมีได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95

การกำหนดให้ไม่มีอายุความในคดีอาญา ก็คือเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น รัฐสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเมื่อใดก็ได้โดยไม่ถูกจำกัดด้วยระยะเวลา ซึ่งในประเทศฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมนี อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ได้นำมาใช้ในคดีที่เป็นความผิดร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติเป็นอย่างมาก ส่วนการหยุดนับอายุความนั้น

⁴ สมพร พรหมพิตร. เล่มเดิม. หน้า 176.

เป็นกรณีที่มีเหตุตามที่กฎหมายกำหนดไว้และให้หยุดนับอายุความ เช่น ในต่างประเทศจะกำหนดไว้ว่าให้หยุดนับอายุความไว้เมื่อผู้กระทำความผิดหลบหนี และจะนับอายุความใหม่เมื่อได้ตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเมื่อมีการกระทำความผิดแล้วหลบหนีไปจะมีการหยุดนับอายุความซึ่งในระหว่างนี้แม้ว่ายังจับตัวผู้กระทำความผิดไม่ได้ก็ตามอายุความก็จะไม่ดำเนินต่อไป และเมื่อได้ตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีก็จะมีการเริ่มนับอายุความใหม่ต่อไป ที่กล่าวมาเป็นการเปรียบเทียบระหว่างการหยุดนับอายุความกับการกำหนดให้ไม่มีอายุความในคดีอาญาโดยพิจารณาหลักเกณฑ์ต่างๆ ตามกฎหมายของต่างประเทศ

ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคสอง ที่กำหนดไว้ว่า “ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้เกินกำหนดดังกล่าว นับแต่วันที่หลบหนี หรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความ” เมื่อพิจารณาตามกฎหมายดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า การที่ผู้กระทำความผิดหรือจำเลยหลบหนี กฎหมายให้เริ่มนับอายุความใหม่ โดยให้เริ่มต้นนับหนึ่งใหม่ ซึ่งจะไม่นำอายุความที่ดำเนินมาก่อนนี้มารวมเข้าด้วยกัน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ถ้าเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและสหรัฐอเมริกาจะมีการเริ่มต้นนับอายุความใหม่ก็ต่อเมื่อได้ตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี ซึ่งในระหว่างที่ยังไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีอายุความจะหยุดนับทันทีโดยผลของกฎหมาย

จากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศ หลักเกณฑ์การกำหนดให้ไม่มีอายุความกับการหยุดนับอายุความในคดีอาญา จะมีความแตกต่างกันคือ ในคดีที่ไม่มีอายุความเจ้าหน้าที่ของรัฐจะไม่ถูกจำกัดด้วยระยะเวลาในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ส่วนการหยุดนับอายุความจะเป็นเงื่อนไขของกฎหมายกำหนดไว้ถ้ามีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งให้หยุดนับอายุความและจะมีการเริ่มต้นนับอายุความใหม่ก็ต่อเมื่อเหตุที่ทำให้หยุดนับอายุความหมดสิ้นไป เช่น เมื่อมีการกระทำความผิดแล้วหลบหนี ถือเป็นเหตุให้หยุดนับอายุความและเมื่อได้ตัวผู้กระทำความผิดมาแล้วถือเป็นเหตุให้หยุดนับอายุความหมดสิ้นไป จะเริ่มต้นนับอายุความใหม่

4.3 เปรียบเทียบหลักเกณฑ์การกำหนดให้หยุดนับอายุความกับการขยายอายุความ

อายุความสะดุดหยุดลง เป็นศัพท์กฎหมายโดยเฉพาะ ซึ่งหมายความว่า ให้หยุดนับอายุความทำให้อายุความไม่เดินต่อไป แต่จะเริ่มนับอายุความใหม่ในระยะเวลาเท่าเดิม เท่ากับเป็นการยืดอายุความ

โดยผลของกฎหมาย นัยหนึ่งเป็นข้อยกเว้นจากหลักการที่ว่า อายุความนั้นจะยื่นเข้าหรือขยายออกไปไม่ได้นั่นเอง⁵

อายุความสะดุดหยุดอยู่ด้วยเหตุใดบ้างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/14 ได้บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 193/14 “อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ลูกหนี้รับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้อง โดยทำเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ให้ชำระหนี้บางส่วน ชำระดอกเบี้ย ให้ประกันหรือกระทำการใดๆ อันปราศจากข้อสงสัย แสดงให้เห็นเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพหนี้ตามสิทธิเรียกร้อง

(2) เจ้าหนี้ได้ฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้องหรือเพื่อให้ชำระหนี้

(3) เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย

(4) เจ้าหนี้ได้กระทำการอื่นใดอันมีผลเป็นอย่างเดียวกันกับการฟ้องคดี”

การกำหนดอายุความฟ้องร้องในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ

(1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี

(2) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปี แต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี

(3) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี

(4) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี

(5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้เกินกำหนดดังกล่าว นับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน”

ในกรณีที่กฎหมายกำหนดค้ำประกันหรือยื่นอายุความไม่สามารถกระทำได้นั้น ถือเป็นหลักเกณฑ์ที่แน่นอน แต่การขยายอายุความนั้นอาจมิได้ โดยกฎหมายจะกำหนดเงื่อนไขให้ขยายอายุความออกไปได้เอง เช่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/22 อายุความสิทธิเรียกร้องระหว่างสามีภริยา ถ้าจะครบกำหนดก่อนหรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง อายุความนั้นยังไม่ครบกำหนดจนกว่าจะครบหนึ่งปีนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง

⁵ แหล่งเดิม. หน้า 34.

ส่วนอายุความในทางอาญานั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคท้าย บัญญัติไว้ว่า ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริตและศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้ว นับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน คือ เมื่อได้ตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องศาลแล้ว จำเลยหลบหนีหรือวิกลจริตระหว่างการพิจารณา ให้เริ่มนับอายุความตามมาตรา 95 (1) (2) (3) (4) หรือ (5) ใหม่ โดยนับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาไว้ กล่าวโดยสรุปก็เป็นการขยายอายุความออกไปอีกนั่นเอง เหตุผลอาจเป็นการทำโทษจำเลยที่หลบหนีทางอ้อม

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคสอง เป็นการขยายอายุความดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดที่หลบหนีโดยผลของกฎหมาย ส่วนการหยุดนับอายุความนั้น เป็นกรณีที่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้หยุดและให้เริ่มนับใหม่เมื่อเหตุนั้นได้สิ้นสุดลง

4.4 วิเคราะห์การหยุดนับอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดหรือจำเลยหลบหนี

ในกรณีผู้กระทำความผิดแล้วหลบหนีในชั้นก่อนฟ้องคดีนี้ ซึ่งอาจจะเป็นการหลบหนีตั้งแต่แรกทีกระทำความผิดหรือมีการจับกุม และได้รับการประกันตัวไม่ว่าในชั้นพนักงานสอบสวนหรือในชั้นศาล ซึ่งในการหลบหนีนี้ทำให้เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม เช่น ในชั้นพิจารณาคดีของศาลก็จะงดการพิจารณาคดีไว้เป็นการชั่วคราว

ในส่วนชั้นพนักงานสอบสวน ถ้าคดีไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิดก็จะทำสำนวนงดการสอบสวน ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อส่งคดีต่อไป ในทางปฏิบัติมีการกำหนดระยะเวลาก่อนที่จะเสนอความเห็นไปยังพนักงานอัยการตรวจการสอบสวนโดยเหตุผลเพื่อมิให้สำนวนการสอบสวนต้องตกไปอยู่กับพนักงานสอบสวนนานเกินไป⁶ ดังนี้

1. คดีอาญาทั่วไป จะต้องสืบสวน สอบสวน ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน
2. คดีอุกฉกรรจ์ จะต้องสืบสวน สอบสวน ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

สำนวนที่งดการสอบสวนให้เสนอตามลำดับชั้นไปยังผู้กำกับการตำรวจหรือผู้รักษาราชการในตำแหน่ง หรือผู้รักษาราชการแทน ตรวจพิจารณาก่อนเสนอพนักงานอัยการ⁷ ซึ่งเป็นการให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

⁶ คณิง ภาไชย. (2551). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. หน้า 372.

⁷ ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ.2523 ข้อ 11 (อ้างถึงใน คณิง ภาไชย, : 373)

ในคดีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด แต่เรียกหรือจับตัวไม่ได้ เนื่องจากว่าผู้กระทำความผิดหลบหนี⁸ เมื่อได้รับความตามสำนวนการสอบสวนมีพยานหลักฐานพอพ้องให้พนักงานสอบสวนทำความเข้าใจความเห็นควรสั่งฟ้อง ถ้าไม่มีพยานหลักฐานพอพ้องหรือการกระทำไม่เป็นความผิด หรือผู้ต้องหาไม่ใช่ผู้กระทำความผิดให้ทำความเข้าใจเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง แล้วส่งความเห็น ไปยังพนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวน⁹ เพื่อพนักงานอัยการจะได้มีคำสั่งต่อไป

ในส่วนของพนักงานอัยการในคดีที่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่ากรณีที่พนักงานสอบสวนงดการสอบสวนนั้นชอบแล้ว เช่นเห็นว่าพนักงานสอบสวนได้สืบสวนอย่างเต็มที่โดยละเอียดรอบคอบแล้ว¹⁰ และแม้จะมีการสอบสวนต่อไปก็ไม่มีความที่ทราบว่ามีผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด พนักงานอัยการก็จะให้คำสั่งให้งดการสอบสวน¹¹

คดีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด แต่เรียกหรือจับตัวไม่ได้ ไม่ว่าจะพนักงานสอบสวนจะมีความเห็นควรสั่งฟ้องและแจ้งคำสั่งนี้ให้พนักงานสอบสวนทราบ แต่ถ้าผู้กระทำความผิดหลบหนีไปต่างประเทศ พนักงานอัยการมีหน้าที่จัดการเพื่อขอให้ส่งตัวข้ามแดนมาในฐานะเป็นผู้ร้ายข้ามแดน¹²

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในกรณีที่ผู้กระทำความผิดแล้วหลบหนี จะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างมาก และในบางคดีก็ต้องเก็บสำนวนเหล่านั้นไว้ เพื่อรอเวลาให้จับกุมผู้กระทำความผิด จึงจะดำเนินคดีต่อไปได้ ในขณะที่ยังจับตัวผู้กระทำความผิดยังไม่ได้ นั่นอายุความในคดีอาญาไม่ได้หยุดแต่อย่างใด ทำให้คดีต้องขาดอายุความในที่สุด แม้ต่อมาจะปรากฏว่าจับตัวผู้กระทำความผิดได้ก็ตาม รัฐก็ไม่สามารถดำเนินคดีเพื่อลงโทษได้แต่อย่างใด

4.4.1 กรณีที่หลบหนีในชั้นก่อนฟ้อง

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคหนึ่ง ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการฟ้องคดีไว้ว่า “ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมา ยังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” ก่อนฟ้องคดีในชั้นนี้ ศาลจะไม่ประทับรับฟ้องไว้พิจารณา

⁸ วิชาญ จำปาศรี. (2548). คำบรรยายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. หน้า 221.

⁹ คณิง ภาไชย. เล่มเดิม. หน้า 374.

¹⁰ คณะกรรมการอัยการว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2528 ข้อ 31. อ้างใน คณิง ภาไชย. เล่มเดิม. หน้า 375.

¹¹ คู่มือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 141 วรรคสอง.

¹² คณิง ภาไชย. เล่มเดิม. หน้า 376-377.

สำหรับคดีอาญาที่อัยการฟ้อง โดยผ่านการสอบสวนแล้ว พอจะมองเห็นได้ง่ายกว่าคดีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องเอง เพราะคดีที่อัยการเป็นโจทก์ อัยการจะต้องส่งตัวจำเลยพร้อมฟ้องเสมอ ถ้าวันที่อัยการฟ้องและส่งตัวจำเลยพร้อมฟ้องนั้น ยังอยู่ในกำหนดอายุความตาม (1)-(5) นับแต่วันเกิดเหตุในฟ้อง ก็ถือว่าอัยการฟ้องภายในกำหนดอายุความสำหรับคดีนั้นแล้ว ศาลต้องรับประทับฟ้องไว้พิจารณาพิพากษาต่อไป

แต่ปัญหาจะเกิดในคดีอาญาที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องเอง เพราะกฎหมายมิได้บังคับให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นโจทก์ฟ้องต้องส่งตัวจำเลยมาศาลพร้อมฟ้อง และฟ้องของผู้เสียหายต้องผ่านการไต่สวนมูลฟ้องของศาลเสียก่อน

ดังประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165 ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ในวันไต่สวนมูลฟ้องให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล

ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป กับแจ้งวันนัดไต่สวนมูลฟ้องให้จำเลยทราบ จำเลยจะมาฟังการไต่สวนมูลฟ้องโดยตั้งทนายให้ซักค้านพยานโจทก์ด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือจำเลยจะไม่มา แต่ตั้งทนายมาซักค้านพยานโจทก์ก็ได้ ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย และก่อนที่ศาลจะประทับฟ้อง มิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น

มาตรา 169 “เมื่อศาลประทับฟ้องแล้ว แต่ยังไม่ได้อำนาจจำเลยมา ให้ศาลออกหมายเรียกหรือหมายจับมาแล้วแต่ควรอย่างไร เพื่อพิจารณาต่อไป คือ เมื่อศาลไต่สวนมูลฟ้องแล้ว สั่งว่าคดีมีมูลให้ประทับฟ้องไว้พิจารณาต่อไป สำหรับคดีผู้เสียหายเป็นโจทก์ จำเลยยังไม่อยู่ในฐานะจำเลยจนกว่าศาลจะสั่งว่าคดีมีมูล ให้ประทับฟ้องไว้พิจารณา ศาลจะต้องออกหมายเรียกจำเลยมาสอบคำให้การก่อน ถ้าจำเลยไม่ยอมตามหมายเรียกศาลจึงออกหมายจับจำเลยต่อไป ขึ้นตอนนี้ถ้าจำเลยหลบหนีไปและยังจับตามหมายจับไม่ได้ จนกำหนดอายุความครบตาม (1)-(5) แห่งมาตรา 95 นับแต่วันเกิดเหตุที่โจทก์ระบุในฟ้อง ก็ต้องถือว่าได้ฟ้องผู้กระทำผิดแล้ว แต่ยังไม่ได้อำนาจผู้กระทำผิดมาศาล จนขาดอายุความตาม (1)-(5) แห่งมาตรา 95 แล้วศาลต้องจำหน่ายคดีนั้น

มีข้อสังเกตว่า คดีอาญาที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์นั้น ถึงแม้จะได้ฟ้องและศาลไต่สวนมูลฟ้องจนสั่งคดีมีมูลให้ประทับฟ้องไว้พิจารณาก็ตาม ถ้ายังไม่ได้อำนาจจำเลยมาศาล อายุความตามมาตรา 95 ยังคงเดินต่อไป และจะหยุดเมื่อได้อำนาจจำเลยมาศาลแล้ว แต่ถ้าศาลประทับฟ้องไว้แล้ว ยังจับตัวจำเลยไม่ได้จนเลยกำหนดตาม (1)-(5) แห่งมาตรา 95 ก็ถือว่าคดีขาดอายุความ

ต่างกับคดีที่อัยการเป็นโจทก์ ซึ่งตามปกติศาลจะไม่ทำการไต่สวนมูลฟ้อง และอัยการจะต้องส่งตัวจำเลยมาศาลพร้อมฟ้องเสมอ จึงเป็นการตายตัวว่า อัยการฟ้องพร้อมส่งตัวจำเลยมาศาลวันใด อายุความคดีนั้นจะหยุดเดินวันนั้นเลย มีบางคดีโจทก์ฟ้องจำเลยหลายคน จำเลยบางคนรับ

สารภาพ ศาลสั่งให้โจทก์แยกฟ้องจำเลยคนที่ปฏิเสธเป็นคดีใหม่ภายในเจ็ดวัน และตัดสินคดีที่จำเลยรับสารภาพเป็นคดีแดงไปเลย เช่นนี้ถ้าโจทก์ฟ้องจำเลยที่ปฏิเสธเป็นคดีใหม่ภายในเจ็ดวัน ซึ่งปรากฏว่าคดีนั้นขาดอายุความฟ้องในวันที่สามนับแต่ศาลสั่งแยกฟ้อง และโจทก์ยื่นฟ้องคดีใหม่ในวันที่ห้า นับแต่ศาลสั่งแยกฟ้องซึ่งคดีขาดอายุความแล้ว กรณีน่าจะต้องถือว่าโจทก์ฟ้องคดีและส่งตัวจำเลยพร้อมฟ้องภายในกำหนดอายุความแล้ว การที่ฟ้องใหม่หลังจากคดีขาดอายุความแล้ว เป็นการปฏิบัติตามคำสั่งศาลเท่านั้น และไม่เป็นการขยายอายุความอาญาให้เป็นผลร้ายแก่จำเลย

ความผิดฐานใช้เอกสารปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 268 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 264 วรรคหนึ่ง มีกำหนดอายุความฟ้องร้อง 10 ปี นับแต่วันกระทำความผิดตาม มาตรา 95 (3) จำเลยกระทำความผิดข้อหาดังกล่าวเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2527 ต่อมาวันที่ 28 พฤศจิกายน 2537 เจ้าพนักงานตำรวจจับจำเลยส่งมอบแก่พนักงานสอบสวน ในวันเดียวกัน พนักงานสอบสวนอนุญาตให้ประกันตัวไป วันที่ 30 พฤศจิกายน 2527 พนักงานอัยการขอคัดฟ้อง โดยไม่ได้นำตัวจำเลยส่งศาล แม้ศาลชั้นต้นจะอนุญาตให้คัดฟ้องได้ ก็ยังไม่ถือว่าจำเลยมาอยู่ในอำนาจศาลแล้ว เพราะไม่มีการส่งมอบตัวจำเลยต่อศาล โจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหายยื่นฟ้องวันที่ 2 ธันวาคม 2537 จนกระทั่งวันที่ 7 ธันวาคม 2538 ซึ่งเป็นวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง และวันสุดท้ายของอายุความ 10 ปี คือวันที่ 3 ธันวาคม 2537 โจทก์มิได้ตัวจำเลยมาส่งศาล จึงขาดอายุความฟ้องร้อง¹³

คดีนี้เป็นอุทธรณ์อันดีว่า ความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรมเป็นเหตุให้ผู้กระทำผิด ถ้าหากผิดจริง หลุดพ้นมือกฎหมายไปได้โดยอาศัยกลไกของอายุความ ถ้าหากจับผู้กระทำความผิดได้ในเวลาที่ใกล้จะขาดอายุความ ควรหาทางให้ผู้ต้องหาได้อยู่ในอำนาจศาลไว้ เช่น ฝากขังศาลไว้ เป็นต้น แทนที่จะให้ประกันตัวอย่างเช่นคดีนี้

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีก่อนที่จะถูกฟ้องดำเนินคดีนั้น ผู้เขียนเห็นว่า ถ้าตามประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติให้หยุดนับอายุความ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิด หลบหนีคดี ก็จะไม่ขาดอายุความ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิดซึ่งคิดจะหลบหนีหลังจากได้กระทำความผิดแล้ว อีกทั้งยังเป็นการป้องปรามผู้กระทำความผิดแล้วหลบหนีไปเพื่อรอเวลาให้คดีขาดอายุความ

4.4.2 กรณีหลบหนีในระหว่างพิจารณา

หลักการดำเนินคดีอาญาที่สำคัญ คือ หลักฟังความทุกฝ่าย (audiatur et altera pars) หมายความว่า จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาที่จะแก้ข้อกล่าวหาได้ ในการดำเนินคดีอาญาระบบ

¹³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2144/2539. เล่ม 5. หน้า 95.

กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาเป็นประธานในคดี ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิต่างๆ ในอันที่จะสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องได้รับทราบว่าเขาถูกกล่าวหาอย่างไร หรือถูกฟ้องอย่างไร เพื่อเขาจะได้มีโอกาสให้การแก้ไขข้อกล่าวหาในชั้นเจ้าพนักงานหรือให้การแก้ข้อหาฟ้องในชั้นศาลได้อย่างถูกต้อง¹⁴

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การพิจารณาและการสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

บทบัญญัตินี้ก็มีส่วนสัมพันธ์กับ “หลักฟังความทุกฝ่าย” ด้วย เพราะคำว่า “ทำต่อหน้าจำเลย” หมายความว่า ในการพิจารณาและสืบพยานจำเลยมีสิทธิ “สิทธิที่จะอยู่ด้วยในการดำเนินคดี” ซึ่งสิทธิดังกล่าวนี้เป็น “สิทธิในทางกระทำ” (actives recht หรือ active right) ที่สำคัญที่เป็นหลักประกันในการต่อสู้คดี¹⁵

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคสอง เป็นกรณีที่จับตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องศาลได้แล้ว ภายในกำหนดอายุความตาม (1)-(5) แต่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลผู้ถูกฟ้องหรือจำเลยได้หลบหนีหรือเกิดอาการวิกลจริตขึ้นจนศาลต้องสั่งงดการพิจารณาคดีไว้ก่อน กฎหมายให้เริ่มนับอายุความตาม (1)-(5) ใหม่ โดยให้นับวันที่หลบหนี หรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาเพราะจำเลยวิกลจริต ถ้าครบกำหนดตาม (1)-(5) นั้นแล้ว ก็ถือเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน

กรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีตามมาตรา 95 วรรคสองนี้ ก็คือ การที่จำเลยซึ่งถูกฟ้องศาล และคดีอยู่ระหว่างการพิจารณานั้นเอง ซึ่งในกรณีนี้ศาลยอมทำการสืบพยานต่อไปไม่ได้ เพราะการพิจารณาสืบพยานคดีอาญา ศาลต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172

ดังนั้น ศาลจะสั่งให้จำหน่ายคดีชั่วคราวและออกหมายจับจำเลย หมายจับดังกล่าวออกตามอำนาจในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 วรรคท้าย และหมายจับนั้นคงใช้ได้อยู่จนกว่าจะจับได้ แต่ถ้ายังจับไม่ได้จนขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 (1)-(5) นับแต่วันหลบหนี ก็ถือว่าหมายจับนั้นสิ้นผล

เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคสอง ในกรณีที่จำเลยหลบหนีระหว่างพิจารณา และศาลสั่งจำหน่ายคดีชั่วคราว ผู้เขียนเห็นว่า เป็นหลักประกันในการต่อสู้คดีของจำเลย คือหลักฟังความทุกฝ่ายและหลักเปิดเผยซึ่งต้องดำเนินคดีต่อหน้าจำเลย แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อจำเลยหลบหนีในระหว่างพิจารณาคดี ซึ่งถ้าคดีดังกล่าวอยู่ในระหว่างการดำเนินคดีของศาลแม้ศาลจะ

¹⁴ คณิต ผนกร ข เล่มเดิม. หน้า 59.

¹⁵ แหล่งเดิม. หน้า 66.

ตั้งจำหน่ายคดีชั่วคราวและออกหมายจับจำเลยก็ตาม อายุความในการดำเนินคดีแก่จำเลยก็ต้องเริ่มต้นนับใหม่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคสอง ดังนั้น ถ้าคดีขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคสอง กฎหมาย ก็ไม่สามารถลงโทษจำเลยได้ ฉะนั้นถ้าประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติให้หยุดนับอายุความ ในกรณีจำเลยหลบหนีระหว่างพิจารณาของศาล กล่าวคือ อายุความในการดำเนินคดีจะไม่นับต่อไป ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถติดตามตัวจำเลยมาดำเนินคดีได้โดยไม่ถูกจำกัดในเรื่องอายุความ อนึ่งการหลบหนีในชั้นพิจารณานี้ อาจเกิดได้ 2 กรณีคือ

1. จำเลยหลบหนีในระหว่างที่ถูกคุมขัง
2. จำเลยหลบหนีเนื่องจากได้รับการประกันตัว

การที่ผู้กระทำความผิดหรือจำเลยหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม ทำให้เป็นการเพิ่มภาระแก่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ในการที่ต้องติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี และจะต้องกระทำภายในกำหนดอายุความที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นๆ จากการศึกษากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีที่ได้กำหนดให้หยุดนับอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม และกำหนดให้มีการนับอายุความอีกต่อเมื่อจับตัวผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้จะช่วยหยุดนับอายุความไว้ในระหว่างที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นในชั้นก่อนฟ้องคดี หรือในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ดังนั้น ไม่ว่า ผู้กระทำความผิดจะหลบหนีไปเป็นระยะเวลาานเท่าใดคดีก็ไม่ขาดอายุความ

4.5 วิเคราะห์หลักเกณฑ์การหยุดนับอายุความ

ในการที่จะกำหนดให้หยุดนับอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีนั้น มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่าจะถือว่าวันใดหรือกรณีใดเป็นวันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี เพื่อจะได้มีการหยุดนับอายุความไม่นับต่อไป ตามที่ได้ทำการศึกษากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา มาตรา 3282 ของ 18 U.S.C. กำหนดไว้ว่า “ไม่ให้นำบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม” ซึ่งคำว่าหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม ความหมายค่อนข้างกว้างมาก ไม่ได้ให้ความหมายของพฤติการณ์ที่เป็นการกระทำหรือเจตนาที่ถือว่าการหลบหนี และไม่มีกลไกโดยเฉพาะที่จะหยุดนับอายุความ โดยถือเป็นเรื่องของผู้ต้องหาจะกล่าวอ้างว่าไม่ได้

หลบหนี และเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องพิสูจน์ถึงพฤติการณ์ที่แสดงว่ามีการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม¹⁶

ส่วนประมวลกฎหมายอาญานั้น การฟ้องคดีต้องกระทำภายในกำหนดอายุความตามมาตรา 95 ซึ่งอายุความสูงสุดคือ 20 ปี ส่วนมาตรา 95 วรรคสอง นับเป็นกรณีที่ได้ฟ้องผู้กระทำความผิดแล้ว แต่ได้หลบหนีไปในระหว่างการพิจารณา ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ใน 2 กรณี คือ 1) หลบหนีในระหว่างที่ถูกคุมขัง 2) หลบหนีเนื่องจากได้รับการประกันตัว และศาลสั่งการพิจารณาคดีไว้กฎหมายให้เริ่มนับอายุความใหม่ตาม มาตรา 95 (1)-(5) โดยให้นับแต่วันที่หลบหนี ถ้าครบกำหนดตามมาตรา 95 (1)-(5) ก็ถือว่าคดีขาดอายุความเป็นการหยุดนับอายุความเป็นการชั่วคราว

4.5.1 วิเคราะห์หลักเกณฑ์การหยุดนับอายุความในชั้นพนักงานสอบสวน

ในการกำหนดให้หยุดนับอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีเพื่อให้เกิดความชัดเจนและแน่นอนในการหยุดนับอายุความ ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องนั้น ควรจะมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนว่าจะให้หยุดนับอายุความตั้งแต่เมื่อใด เนื่องจากว่าผู้กระทำความผิดอาจจะหลบหนีตั้งแต่ขั้นก่อนฟ้องคดีหรือหลบหนีในชั้นพิจารณาคดีในศาลอย่างไรก็ตาม ผู้เขียนขอเสนอรายงานการประชุมของคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 11¹⁷ ที่ได้มีการประชุมในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีก่อนฟ้องคดี ว่าควรกำหนดให้มีการหยุดนับอายุความตั้งแต่เมื่อใด ซึ่งมีทั้งความเห็นว่าการให้มีการหยุดนับอายุความตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

ในเรื่องนี้มี ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเสนอว่าควรกำหนดให้หยุดนับอายุความตั้งแต่ในชั้นสอบสวน เนื่องจากการหลบหนีของผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นตั้งแต่ชั้นการสอบสวนหรือการจับกุม ส่วนการหลบหนีในชั้นศาลและชั้นบังคับโทษมีน้อยมาก ด้วยเหตุนี้จึงกำหนดให้หยุดนับอายุความตั้งแต่ในชั้นสอบสวน ซึ่งหมายถึง การหลบหนีไปเมื่อมีการออกหมายจับแล้ว ซึ่งมีความแน่นอนพอสมควรแล้ว เนื่องจากว่าได้มีการไต่ตรองโดยศาลแล้วว่ามีเหตุออกหมายจับ トラบใดที่ยังไม่มีการออกหมายจับก็จะไม่เป็นเหตุให้หยุดอายุความแต่อย่างใด¹⁸

กรรมการอีกท่านหนึ่ง เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 กำหนดให้อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันที่กระทำความผิด และจะหยุดนับเมื่อมีการฟ้องร้อง และได้ตัวผู้กระทำความผิดมายัง

¹⁶ ฉัษฐวา ฉัตรไพบุลย์. (2549). เล่มเดิม. หน้า 35.

¹⁷ คณะกรรมการกฤษฎีกา. รายงานการประชุมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 95). ครั้งที่ 2 วันพุธที่ 11 กรกฎาคม 2550.

¹⁸ กุลพล พลวัน. คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 11.

ศาล ดังนั้นหากจะให้หยุดนับอายุความก่อนขึ้นตอนดังกล่าว ก็จะต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจนและอธิบายได้¹⁹

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตจากกรรมการอีกท่านหนึ่งว่า การสอบสวนและการฟ้องร้องเป็นขั้นตอนที่อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ และเป็นอำนาจหน้าที่แยกออกจากกัน โดยพนักงานสอบสวนสามารถขอออกหมายจับต่อศาลได้เองโดยไม่ต้องผ่านพนักงานอัยการ ซึ่งแตกต่างจากหลักกฎหมายของต่างประเทศที่กำหนดให้ขั้นตอนดังกล่าวเป็นอำนาจของพนักงานอัยการเพียงผู้เดียว ดังนั้นหากจะถือเอาการหลบหนีไปเมื่อมีการออกหมายจับซึ่งอยู่ในชั้นของพนักงานสอบสวนเป็นเหตุให้หยุดนับอายุความก็อาจไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่มีความชัดเจนเพียงพอ แต่ถ้าให้เริ่มนับเมื่ออยู่ในชั้นของพนักงานอัยการจะมีความชัดเจนมากขึ้น²⁰

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรกำหนดให้หยุดนับอายุความตั้งแต่ในชั้นพนักงานสอบสวน เนื่องจากว่าเมื่อมีความผิดเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนหลังจากที่มีผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ หรือพนักงานสอบสวนพบด้วยตนเอง และจะรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ส่งลายพิมพ์นิ้วมือ ลายมือการเขียนหนังสือ หรือการส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ การสอบสวนนี้ต้องทำบันทึกรวบรวมไว้ในสำนวน หลังจากรวบรวมพยานหลักฐานได้เพียงพอแล้ว ก็จะทำความเห็นส่งพนักงานอัยการเพื่อสั่งคดี ซึ่งความเห็นนี้อาจจะเป็นการงดการสอบสวน ควรสั่งไม่ฟ้อง หรือควรสั่งฟ้องแล้วแต่กรณี²¹ เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งสำนวนการสอบสวนมายังพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการรับสำนวนไว้แล้ว คดีตามการสอบสวนตกอยู่ในอำนาจของพนักงานอัยการที่จะพิจารณาสั่งคดี และดำเนินการตามที่สั่งต่อไป²² คืองดการสอบสวน สั่งไม่ฟ้อง สั่งฟ้อง สั่งสอบสวนเพิ่มเติม หรือหากยังจับตัวผู้ต้องหาไม่ได้ ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการจับตัวผู้ต้องหา จากนั้นถ้าเห็นควรสั่งฟ้องจะออกคำสั่งฟ้อง และร่างคำฟ้องพร้อมนำตัวผู้ต้องหาขึ้นฟ้องคดีต่อศาลต่อไป ตามขั้นตอนดังกล่าวเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนจับตัวผู้กระทำความผิดได้ และมีการสอบสวน และส่งตัวผู้กระทำความผิดให้พนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดี ดังนั้นเมื่อการเริ่มการดำเนินคดีอยู่ในชั้นของพนักงานสอบสวน ถ้ามีการออกหมายจับผู้กระทำความผิดแล้ว และไม่มาตามหมายจับ ก็น่าจะเป็นที่แน่นอนแล้วว่าผู้กระทำความผิดได้หลบหนีไปจากอำนาจรัฐแล้ว ควรจะให้หยุดนับอายุความทันที เพื่อพนักงานสอบสวนจะได้มีระยะเวลาในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีต่อไป แม้ว่าจะหลบหนีออกไปต่างประเทศก็ตาม ซึ่งในขั้นตอนดังกล่าวนี้ก็มี

¹⁹ เกียรติจิตร วัจนะสวัสดิ์. คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 11.

²⁰ คณิต ฒ นคร. คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 11.

²¹ ณรงค์ ใจหาญ. (2550). หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. หน้า 43.

²² คณิง ภาไชย. (2548). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. หน้า 355.

ความชัดเจนและแน่นอนเพียงพอแล้ว เนื่องจากหมายจับดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาจากศาลแล้วว่ามีเหตุให้ออกหมายจับได้

4.5.2 วิเคราะห์หลักเกณฑ์การหยุดนับอายุความในชั้นพนักงานอัยการ

ในเรื่องนี้มีคณะกรรมการเสนอว่า หากกำหนดให้หยุดนับอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี เมื่อพนักงานอัยการสั่งฟ้องจะเหมาะสมหรือไม่²³

ซึ่งได้มีคณะกรรมการ เห็นว่า ภายหลังจากการสอบสวน ถ้าพนักงานสอบสวนเห็นว่าควรสั่งฟ้อง ก็จะส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการ ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิดและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาแล้ว ซึ่งจะผ่านกระบวนการแจ้งข้อกล่าวหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 แล้ว หากพนักงานอัยการควรสั่งฟ้องก็จะออกคำสั่งฟ้อง ส่วนอีกกรณีคือ กรณีที่ยังไม่ได้ตัวผู้ต้องหา เมื่อพนักงานอัยการเห็นควรสั่งฟ้อง แต่เมื่อไม่มีตัวผู้กระทำความผิดก็ต้องให้พนักงานสอบสวนจัดการเพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาก่อนจึงจะสั่งฟ้องได้ ดังนั้นจึงเห็นว่า หากกำหนดให้หยุดนับอายุความเมื่อพนักงานอัยการออกคำสั่งฟ้องแล้ว ก็อาจไม่เกิดประโยชน์มากนัก เพราะตราบไต่ที่ยังไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิด พนักงานอัยการก็ไม่สามารถสั่งฟ้องได้ จึงเห็นว่าถ้ากำหนดให้หยุดนับอายุความเมื่อพนักงานอัยการเห็นควรสั่งฟ้อง ก็จะเป็นประโยชน์มากกว่า และกรณีดังกล่าวก็มีหลักการค่อนข้างชัดเจนเพราะผ่านการกลั่นกรองของพนักงานอัยการแล้ว²⁴

นอกจากนี้ก็มีกร กล่าวว่าการที่ที่ประชุมแก้ไขโดยกำหนดให้หยุดนับอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี โดยเริ่มตั้งแต่ในชั้นพนักงานอัยการเห็นว่าควรสั่งฟ้องนั้นเหมาะสมดีแล้ว เนื่องจากมีพยานหลักฐานและมีความชัดเจนในระดับหนึ่งแล้ว และข้อกังวลเรื่องการไม่เร่งรีบดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ลดลงไปเช่นกัน²⁵

เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งสำนวนมายังพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการได้รับสำนวนไว้แล้ว สำนวนการสอบสวนดังกล่าวตกอยู่ในอำนาจของพนักงานอัยการที่จะพิจารณาสั่งคดีตามระเบียบสำนวนอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 ข้อ 57 กำหนดว่า กรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาที่ยังเรียกหรือจับตัวไม่ได้ ให้แจ้ง

²³ เกียรติจิตร วัจนะสวัสดิ์. คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่11.

²⁴ เรวัต ฉ่ำเฉลิม. คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่11.

²⁵ อรรถนิกิ ดิษฐอำนาจ. คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่11.

ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ได้ตัวมาภายในอายุความ²⁶ กรณีจะเห็นได้ว่า เมื่อผู้กระทำความผิดแล้วหลบหนี พนักงานสอบสวนก็ยังมีอำนาจทำสำนวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเสนอพนักงานอัยการ แต่ในระหว่างที่ทำสำนวนรวบรวมพยานหลักฐาน อายุความในการดำเนินคดีไม่ได้หยุดนับแต่อย่างใด ในกรณีนี้ถ้าหากว่าจะกำหนดให้หยุดนับอายุความในชั้นพนักงานอัยการ ในกรณีที่มีคำสั่งควรสั่งฟ้องผู้กระทำความผิดที่ยังหลบหนีอยู่ ผู้เขียนเห็นว่า หากในบางคดีที่พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานเป็นจำนวนมาก เนื่องจากคดีมีความสลับซับซ้อน อาจทำให้คดีดังกล่าวขาดอายุความ ก่อนที่จะมีการเสนอสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการก็เป็นได้ ฉะนั้น การกำหนดให้หยุดนับอายุความในชั้นการสั่งคดีของพนักงานอัยการจึงไม่เหมาะสม ถ้าเปรียบเทียบกับกำหนดให้หยุดนับอายุความในชั้นพนักงานสอบสวนตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว

4.5.3 วิเคราะห์การนำหลักเกณฑ์การหยุดนับอายุความมาใช้ในประมวลกฎหมายอาญา

จากการศึกษากฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่กำหนดให้ไม่ให้นำบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้ในกรณีของผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมตาม มาตรา 3282 ของ 18 U.S.C. กฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดมาตรการใดๆ ทั้งไม่ได้นิยามสิ่งๆที่เรียกว่าสภาพจิตใจหรือการกระทำประกอบการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม (Fleeing or Flight from Justice)

ส่วนตามกฎหมายอาญาของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กำหนดให้หยุดนับอายุความตาม มาตรา 78 บี และ มาตรา 78 ซี ซึ่งกำหนดไว้ค่อนข้างละเอียด ผู้เขียนเห็นว่าตามกฎหมายดังกล่าวมีรายละเอียดที่ชัดเจนที่กำหนดให้เหตุผลต่างๆ ที่ทำให้ต้องหยุดนับอายุความ มากกว่ากฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่ไม่มีความชัดเจนและแน่นอน หากจะนำบทบัญญัติเรื่องการหยุดนับอายุความมาใช้ในประมวลกฎหมายอาญา ควรนำเอาหลักกฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสภาพสังคมของประเทศไทย

ในส่วนปัญหาที่ว่าจะกำหนดให้มีหยุดนับอายุความเมื่อใด จากการศึกษารายงานการประชุมของคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 11 มี 2 ความเห็น คือให้หยุดนับอายุความตั้งแต่ในชั้นพนักงานสอบสวน ซึ่งมีการขอออกหมายจับและในชั้นที่พนักงานอัยการมีความเห็นสั่งฟ้องหรือควรสั่งฟ้อง เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่มีความชัดเจนเพียงพอ เพราะได้ผ่านขั้นตอนของพนักงานสอบสวนมาแล้ว และในที่สุดก็ได้ข้อยุติคือให้มีการหยุดนับอายุความในชั้นพนักงานอัยการ

²⁶ ชัยเกษม นิตสิริ. (2551). ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 2 สอบสวน. หน้า 141.

ตามที่กล่าวมาในบทที่ 4 ข้อ 4.5.1 และ 4.5.2 คือการกำหนดให้หยุดนับอายุความในชั้นพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการหยุดนับอายุความในระหว่างผู้กระทำความผิดหลบหนีตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวน เนื่องจากเป็นการเริ่มต้นในการดำเนินคดี จะทำให้ทราบถึงพฤติการณ์ต่างๆ ของผู้กระทำความผิดที่ถือว่าหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม ซึ่งหลังจากรวบรวมพยานหลักฐานได้เพียงพอแล้วพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบจะทำความเห็นส่งพนักงานอัยการเพื่อสั่งคดี ซึ่งความเห็นของพนักงานสอบสวนอาจจะเป็นการงดการสอบสวน ควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องแล้วแต่กรณี ในการเสนอความเห็นสั่งฟ้องพนักงานสอบสวนต้องนำตัวผู้กระทำความผิดส่งต่อพนักงานอัยการพร้อมสำนวนการสอบสวน แต่อย่างไรก็ตามถ้าปรากฏว่าได้มีการออกหมายจับแต่ผู้กระทำความผิดไม่สามารถมาตามหมายจับโดยไม่แจ้งเหตุขัดข้อง ก็น่าจะเป็นที่แน่นอนแล้วว่าได้หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมแล้ว ก็ควรที่จะให้มีการหยุดนับอายุความทันทีโดยผลของกฎหมาย ซึ่งในขั้นตอนของการออกหมายจับนี้จะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนได้แจ้งให้ศาลทราบถึงพฤติกรรมต่างๆ ของผู้กระทำการผิดและศาลได้ไต่ตรองพิจารณาแล้วว่ามีความผิดที่ออกหมายจับได้ การที่ศาลออกหมายจับในชั้นนี้ก็มีความชัดเจนและแน่นอนเพียงพอแล้ว ส่วนการให้หยุดนับอายุความในชั้นของพนักงานอัยการ เห็นได้ว่าในบางคดีมีความสลับซับซ้อนต้องใช้เวลาในการรวบรวมพยานหลักฐานและในบางคดีผู้กระทำความผิดได้หลบหนีไปก่อนถูกจับกุม ซึ่งอาจออกไปต่างประเทศก็เป็นได้และในระหว่างนี้อายุความก็จะดำเนินต่อไปเรื่อยๆ และผลสุดท้าย คดีก็จะขาดอายุความก่อนที่พนักงานสอบสวนจะได้ส่งสำนวนไปให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อสั่งคดี ทำให้รัฐไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้จากที่กล่าวมาทั้งหมดจึงเห็นว่าการกำหนดหลักเกณฑ์ให้หยุดนับอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมในชั้นพนักงานสอบสวนจึงน่าจะเหมาะสมกว่าในชั้นของพนักงานอัยการ

4.6 วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบในการกำหนดให้หยุดนับอายุความในคดีอาญา

ระบบกฎหมายที่ยอมรับหลักการในเรื่องอายุความอย่างในระบบกฎหมาย Civil Law การมีอายุความในการฟ้องร้องผู้กระทำความผิดจะใช้หลัก “กฎแห่งการลืม” และในขณะเดียวกันจะเป็นการเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรีบดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด แม้การหยุดนับอายุความไว้โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี จะดูเหมือนเป็นเครื่องมือที่มีอำนาจในการสกัดมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิดของเหล่าอาชญากร เพราะสัญญาณเตือนที่แสดงโดยผ่านบทบัญญัติของกฎหมายว่า รัฐจะดำเนินการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างจริงจังแต่โดยสภาพความเป็นจริงในการดำเนินคดีแล้ว การได้ตัวผู้กระทำความผิดมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เป็นเพียงปัจจัย

หนึ่งที่จะต้องทำควบคู่กัน ไปด้วยกับการรักษาพยานหลักฐานในคดี เพื่อการพิสูจน์ว่าบุคคลดังกล่าวได้กระทำความผิดจริง ดังนั้นพยานหลักฐานจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึง เมื่อนำมาตรการเรื่องการหยุดนับอายุความมาใช้ เนื่องจากในขณะที่มีการหยุดอายุความไว้ วันเวลาไม่ได้หยุดไปด้วย พยานสำคัญในคดีอาจเสียชีวิต ถูกคุกคาม หายตัวไป เปลี่ยนใจไม่ให้ความร่วมมือกับรัฐ หรือสูญหายไปในช่วงนั้น และเนื่องจากระยะเวลาที่จะได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษไม่แน่นอน มาตรการเรื่องการคุ้มครองพยานต่างๆ ที่มีอยู่ในขณะนี้ จึงน่าจะไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การกำหนดให้หยุดนับอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี เพื่อแก้ปัญหาให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการกำหนดอายุความไว้ก็เพื่อประโยชน์ในเรื่องของการแสวงหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิด เพราะเวลายิ่งผ่านไปนานเท่าใด พยานหลักฐานต่างๆ ก็จะสูญหายไปตามกาลเวลา และเมื่อพิจารณาประกอบกับคำพิพากษาศาลฎีกาของไทยที่วางหลักไว้ว่า ในความผิดฐานใดโทษยิ่งสูงศาลยิ่งจะต้องใช้ความระมัดระวังในการรับฟังพยานหลักฐาน แม้หลักเกณฑ์การหยุดนับอายุความมีเจตนารมณ์ที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แต่ก็ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ เพราะเมื่อโทษยิ่งสูง ศาลยิ่งจะต้องรับฟังพยานหลักฐานด้วยความระมัดระวัง เมื่อเวลาผ่านไปพยานหลักฐานก็ยิ่งเลื่อนหายไป ซึ่งจะเป็นเหตุให้ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง ในเหตุยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง

4.6.1 ผลกระทบต่อพยานหลักฐาน

การนำบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้ในประมวลกฎหมายอาญา ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี ซึ่งเป็นความผิดร้ายแรงที่มีโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ห้าปี แม้ว่าจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ก็ตาม แต่ก็ยังมีข้อที่ต้องพิจารณาประกอบอีกอย่างหนึ่งคือ พยานหลักฐาน ไม่ว่าจะพยานบุคคล เอกสาร หรือวัตถุ ซึ่งสามารถพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิดได้ แต่เนื่องจากระยะเวลาที่เนิ่นนาน บุคคลอาจจะลืมเลือนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือพยานเอกสารหรือวัตถุอาจจะสูญหายไปตามกาลเวลาได้

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าในการสืบพยานบุคคลมีหลักทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคหนึ่งว่า “การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย” ถือเป็นหลักประกันสิทธิของจำเลยในการได้รับการเผชิญหน้ากับพยาน (Right of confront witness) เพื่อให้จำเลยได้รับฟังการสืบพยานและการพิจารณาคดีทุกชั้นตอนและทำให้

จำเลยได้ใช้สิทธิในการถามค้าน เพื่อทำลายน้ำหนักพยานหลักฐาน พยานของกลุ่มความฝ่ายที่เป็น
 ประเด็นกับตนทำให้พยานได้รับความกดดันไม่กล้าที่จะเบิกความใส่ร้ายตน (Right of cross-
 examination) ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้จำเลยได้ต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ แต่ในบางสถานการณ์การ
 พิจารณาและสืบต่อหน้าจำเลยก็มีข้อจำกัด ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในกรณีที่มีการกระทำความผิด
 อาญาเกิดขึ้น หากต่อมาผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวไม่ว่าจะเป็นการปล่อยตัว
 ชั่วคราวในชั้นก่อนฟ้องคดีหรือภายหลังฟ้องคดีแล้วก็ตาม หากผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีซึ่งถ้า
 เป็นการหลบหนีในชั้นก่อนฟ้องก็ไม่สามารถฟ้องจำเลยต่อศาลได้เนื่องจากไม่มีตัวจำเลยในคดีอาญา
 การพิจารณาคดีมีหลักสำคัญอยู่ว่า จำเลยต้องมีตัวอยู่ให้ศาลเรียกมาได้เมื่อต้องการไม่ว่าเวลาใด²⁷ แต่
 หากจำเลยหลบหนีภายหลังจากที่ฟ้องคดีต่อศาลแล้ว จึงไม่สามารถพิจารณาและสืบพยานต่อหน้า
 จำเลยได้ ศาลก็ต้องตั้งจำหน่ายคดี จนกว่าจะจับกุมจำเลยมาได้ซึ่งก็ต้องอยู่ภายใต้อายุความฟ้องคดี
 ในแต่ละฐานความผิด หากความผิดนั้นเป็นคดีอุกฉกรรจ์ก็มีอายุความถึง 20 ปี เช่นความผิดอาญา
 ฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ในแต่ละฐานความผิดหากไม่ดำเนินกระบวนการพิจารณาและสืบพยาน
 โดยเร็วก็อาจจะทำให้มีผลกระทบต่อพยานหลักฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานบุคคล ซึ่งการจดจำของ
 บุคคลยิ่งนานวันเข้าก็ทำให้ความจดจำเปลี่ยนแปลงได้ จากกรณีตามปัญหาดังกล่าว การที่ผู้กระทำ
 ความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมก็ควรมีการสืบพยานบุคคลกลับหลังได้ทั้งนี้ถือว่าการที่
 จำเลยหลบหนีเป็นความผิดของจำเลย และถือว่าจำเลยยอมสละสิทธิในการที่จะได้รับการพิจารณา
 ต่อหน้าและสิทธิในการถามค้าน ปัจจุบันกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็มีการบัญญัติหลักการ
 สืบพยานบุคคลกลับหลังจำเลยได้ เช่น มาตรา 180 มาตรา 55/1 มาตรา 237 ทวิ มาตรา 172 ทวิ และ
 มาตรา 230²⁸

4.6.1.1 การสืบพยานบุคคลก่อนฟ้องคดี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 237 ทวิ บัญญัติว่า “ก่อนฟ้อง
 คดีต่อศาล เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าพยานบุคคลจะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร ไม่มีที่อยู่
 เป็นหลักแหล่งหรือเป็นบุคคลมีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากศาลที่พิจารณาคดี หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมี
 การยุ่งเหยิงกับพยานนั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือมีเหตุจำเป็นอันเป็นการยากแก่การ
 นำพยานนั้นมาสืบในภายหน้า พนักงานอัยการ โดยตนเองหรือโดยได้รับคำร้องขอจากผู้เสียหาย

²⁷ ไพจิตร ปุญญพันธ์. (2509, ตุลาคม). “การพิจารณาต่อหน้าจำเลย”. *บทบัญญัติ*, 24,4. หน้า 747.

²⁸ กุ้เกียรติ เมืองสง. (2550). *การสืบพยานบุคคลกลับหลังจำเลย*. หน้า 57.

หรือจากพนักงานสอบสวนจะยื่นคำร้อง โดยระบุการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด ต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งสืบพยานนั้นไว้ทันทีก็ได้ ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้นั้นถูกควบคุมอยู่ในอำนาจพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการให้พนักงานอัยการนำตัวผู้นั้นมาศาล หากถูกควบคุมอยู่ในอำนาจของศาล ให้ศาลเบิกตัวผู้นั้นมาพิจารณาต่อไป

เมื่อศาลได้รับคำร้องเช่นว่านั้น ให้ศาลสืบพยานนั้นทันที ในการนี้ผู้ต้องหาจะซักค้านหรือตั้งทนายความซักค้านพยานนั้นด้วยก็ได้

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าเป็นกรณีที่ผู้ต้องหานั้นถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา ซึ่งหากมีการฟ้องคดีจะเป็นคดีซึ่งศาลจะต้องตั้งทนายความให้ หรือจำเลยมีสิทธิขอให้ศาลตั้งทนายความให้ตามมาตรา 173 ก่อนเริ่มสืบพยานดังกล่าวให้ศาลถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ในกรณีที่ศาลต้องตั้งทนายความให้ ถ้าศาลเห็นว่าตั้งทนายความให้ทันทีให้ตั้งทนายความให้และดำเนินการสืบพยานนั้นทันที แต่ถ้าศาลเห็นว่าไม่สามารถตั้งทนายความได้ทันที หรือผู้ต้องหาไม่อาจตั้งทนายความได้ทันทีให้ศาลซักถามพยานนั้นให้แทน

คำเบิกความของพยานดังกล่าวให้ศาลอ่านให้พยานฟัง หากมีตัวผู้ต้องหาอยู่ในศาลด้วยแล้ว ก็ให้ศาลอ่านคำเบิกความดังกล่าวต่อหน้าผู้ต้องหา

ถ้าต่อมาผู้ต้องหานั้นถูกฟ้องเป็นจำเลยในการกระทำความผิดอาญานั้นก็ให้รับฟังคำพยานดังกล่าวในการพิจารณาคดีนั้นได้

ในกรณีที่ผู้ต้องหาเห็นว่า หากตนถูกฟ้องเป็นจำเลยแล้ว บุคคลซึ่งจำเป็นจะต้องนำมาสืบเป็นพยานของตนจะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือเป็นบุคคลมีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากศาลที่พิจารณาคดี หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการยุ่งเหยิงกับพยานนั้น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือมีเหตุจำเป็นอันอันเป็นการยากแก่การนำพยานนั้นมาสืบในภายหน้า ผู้ต้องหานั้นจะยื่นคำร้องต่อศาลโดยแสดงเหตุผลความจำเป็น เพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยานบุคคลนั้นไว้ทันทีก็ได้

เมื่อศาลเห็นสมควร ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยานนั้นและแจ้งให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องทราบ ในการสืบพยานดังกล่าว พนักงานอัยการมีสิทธิที่จะซักค้านพยานนั้นได้ และให้นำความในวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 172 ตรี มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี”

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นเรื่องการขอสืบพยานบุคคลไว้ล่วงหน้าก่อนฟ้องคดีต่อศาล เพราะมีเหตุจำเป็น บางกรณียังจับตัวผู้กระทำความผิดไม่ได้ เนื่องจากผู้กระทำความผิดหลบหนี แต่มีความจำเป็นต้องสืบพยานบุคคลไว้ก่อน พนักงานอัยการก็อาจยื่นคำร้องต่อศาลขอสืบพยาน

บุคคลไว้ล่วงหน้าก่อนฟ้องได้ โดยที่ยังไม่มีตัวผู้ต้องหาเลย แล้วก็รับฟังคำพยานดังกล่าวในการพิจารณาคดีนั้นได้ด้วย ถือว่าเป็นการสืบพยานลับหลังจำเลยกรณีหนึ่ง ซึ่งเป็นข้อยกเว้นของการสืบพยานต่อหน้าจำเลย มีข้อควรพิจารณาดังนี้²⁹

1) บทบัญญัติมาตรานี้ใช้เฉพาะกับพยานบุคคลเท่านั้น ไม่รวมถึงพยานเอกสารหรือพยานวัตถุ ดังนั้น พนักงานอัยการหรือผู้ต้องหาจะขอสืบพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุไว้ก่อนไม่ได้

2) เหตุที่จะขอให้สืบพยานบุคคลไว้ล่วงหน้าก่อนฟ้องคดีต่อศาลมี 5 กรณี คือ

(1) มีเหตุอันควรเชื่อว่าพยานบุคคลจะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร เช่น ผู้เสียหายเป็นชาวต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวแล้วถูกกระทำผิดแต่มีความจำเป็นต้องเดินทางเดินทางออกนอกประเทศ อาจจะไม่เดินทางกลับเข้ามาในประเทศอีกเลย อันเป็นการยากแก่การนำพยานมาสืบในภายหน้า ทั้งการส่งประเด็นไปสืบในต่างประเทศ ภูมิภาคต่างๆ ของชาวต่างประเทศนั้นอาจเป็นข้อยุ่งยากสิ้นเปลือง

(2) ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

(3) เป็นบุคคลที่มีที่อยู่ห่างไกลจากศาลที่พิจารณาคดี เช่น พยานที่เป็นชาวบ้านหรือชาวเขาซึ่งมีที่อยู่ห่างไกลจากศาล ไม่มีทางรถเข้าถึงหมู่บ้านจะต้องเดินทางเป็นเวลานานแล้วจึงมาขึ้นรถประจำทางมายังศาล

(4) เหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการยุ่งเหยิงกับพยานนั้นไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เช่น พยานอาจถูกพวกของผู้กระทำผิดใช้อิทธิพลต่างๆ ข่มขู่หรือจูงใจไม่ให้มาให้ถ้อยคำหรือถูกล่อลวง บังคับมิให้มาเบิกความในภายหลัง เป็นต้น

(5) มีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันเป็นการยากแก่การนำพยานมาสืบในภายหน้า

3) แม้จะยังจับตัวผู้กระทำความผิดไม่ได้เนื่องจากว่าได้หลบหนีไป หรือยังไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิดก็ตาม ถ้าพยานบุคคลมีเหตุจำเป็นยากแก่การนำพยานมาสืบในภายหน้า พนักงานอัยการก็สามารถร้องขอให้สืบพยานบุคคลนั้นไว้ก่อนตาม มาตรา 237 ทวิ ก็ได้ เพราะบทบัญญัติ มาตรา 237 ทวิ วรรคหนึ่งตอนท้ายที่ว่า “ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้นั้นถูกควบคุมอยู่ในอำนาจพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ให้พนักงานอัยการนำตัวผู้นั้นมาศาล หากถูกควบคุมอยู่ในอำนาจของศาลให้ศาลเบิกตัวผู้นั้นมาพิจารณาต่อไป” แสดงว่ามีได้บังคับว่าต้องได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาลด้วย เพียงแต่ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิด และผู้นั้นถูกควบคุมอยู่ก็ให้นำตัวผู้นั้น

²⁹ ธาณี สิงหนาท. (2551). คู่มือการศึกษาพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา. หน้า 392.

มาด้วยเท่านั้น และความต่อไปในวรรคสี่ ก็บัญญัติว่า “คำเบิกความของพยานดังกล่าวให้ศาลอ่านให้พยานฟัง หากมีตัวผู้ต้องหาอยู่ในศาลด้วยแล้ว ก็ให้ศาลอ่านคำเบิกความดังกล่าวต่อหน้าผู้ต้องหา” ยิ่งเห็นเจตนารมณ์ชัดเจนว่า แม้จะยังไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมา ยังจับตัวผู้กระทำความผิดไม่ได้ หรือยังไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ก็ขอสืบพยานบุคคลไว้ก่อนลับหลังผู้กระทำความผิดได้

ตามบทบัญญัติ มาตรา 237 ทวิ ดังกล่าว นับได้ว่าเป็นอีกกรณีหนึ่งที่กฎหมายยกเว้นให้ศาลมีอำนาจสืบพยานบุคคลล่วงหน้าลับหลังจำเลยได้ ผู้เขียนมีความเห็นว่าถ้ามีการนำหลักการดังกล่าวนี้มาใช้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี ก่อนถูกฟ้องคดีต่อศาล จะทำให้หมดปัญหาในเรื่องความทรงจำของพยานบุคคลอีกต่อไป ทำให้ผู้กระทำความผิดที่หลบหนี และถูกดำเนินคดีในภายหลัง ไม่สามารถใช้ช่องว่างของกฎหมายเพื่อให้ตนหลุดพ้นจากการถูกลงโทษได้

4.6.1.2 การสืบพยานบุคคลหลังฟ้องคดี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 55/1 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์...หากปรากฏว่าพยานโจทก์มีเหตุขัดข้องไม่อาจมาศาลได้ หรือเกรงว่าจะเป็นการยากที่จะนำพยานนั้นมาสืบตามที่ศาลนัดไว้ ก็ให้พนักงานอัยการขอให้ศาลสืบพยานนั้นไว้ล่วงหน้าตามมาตรา 173/2 วรรคสอง”

เดิมมีนักกฎหมายฝ่ายหนึ่งเห็นว่าการสืบพยานบุคคลไว้ล่วงหน้าในคดีอาญากระทำได้เฉพาะก่อนฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 237 ทวิ เท่านั้น แต่บัดนี้ได้มีมาตรา 55/1 วรรคหนึ่ง ที่แก้ไขใหม่ บัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการขอสืบพยานไว้ล่วงหน้าในชั้นหลังฟ้องคดีก่อนถึงกำหนดวันสืบพยานได้ โดยอาศัยเหตุใดเหตุหนึ่งใน 2 ประการ ดังนี้

- 1) พยานโจทก์มีเหตุขัดข้องไม่อาจมาสืบพยานตามกำหนดนัดของศาลได้ หรือ
- 2) เกรงว่าจะเป็นการยากที่จะนำพยานโจทก์มาสืบตามที่ศาลนัดไว้

การสืบพยานล่วงหน้าตามมาตรานี้ใช้เฉพาะกับพยานโจทก์ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์เท่านั้น แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 237 ทวิ ใช้กับพยานผู้ต้องหาด้วย อย่างไรก็ตามฝ่ายจำเลยหรือผู้เสียหายที่เป็นโจทก์ฟ้องคดีเองก็อาจขอสืบพยานหลักฐานไว้ล่วงหน้าได้ตามมาตรา 173/2 วรรคสอง

การสืบพยานไว้ล่วงหน้าตามมาตรานี้ไม่ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการไว้ชัดเจนดังเช่นมาตรา 237 ทวิ จึงมีปัญหว่า กรณีที่จำเลยได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวระหว่างพิจารณา แล้วหลบหนีไปและยังติดตามจับตัวมาไม่ได้ หรือไม่สามรถติดตามตัวจำเลยมาศาลได้ทัน แต่มีความจำเป็นต้องสืบพยานไว้ก่อน มิฉะนั้นจะสูญเสียพยานไป เช่น พยาน

โจทก์ปากสำคัญกำลังจะตายหรือต้องเดินทางไปต่างประเทศยาว ศาลจะให้สืบพยานโจทก์ไว้ล่วงหน้าลับหลังจำเลยได้หรือไม่ เห็นว่าน่าจะทำได้ แม้ว่าจะเป็นการสืบพยานลับหลังจำเลยก็ตาม เพราะแม้ในชั้นก่อนฟ้องที่ยังจับตัวผู้ต้องหาไม่ได้ ศาลฎีกาก็เคยตีความมาตรา 237 ทวิ ให้สืบพยานไว้ก่อนได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2980/2547) ข้อยกเว้นในชั้นหลังฟ้องตามมาตรา 55/1 วรรคหนึ่งนี้ จึงควรตีความให้สอดคล้องเป็นแนวเดียวกัน เนื่องจากบทบัญญัติมาตรานี้มีเจตนารมณ์อย่างเดียวกับมาตรา 237 ทวิ ที่มุ่งหมายจะให้มีการสืบพยานที่อาจสูญหายหรือยากแก่การนำมาสืบในภายหลังก่อนเช่นเดียวกัน นับว่าเป็นข้อยกเว้นอีกประการหนึ่งที่สามารถสืบพยานลับหลังจำเลยได้³⁰

บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการแก้ไขปัญหาการติดตามพยานที่มีมาแต่เดิม ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณาคดี เพราะไม่สามารถนำพยานมาสืบในวันสืบพยานได้³¹ ผู้เขียนเห็นว่า การสืบพยานบุคคลลับหลังจำเลยในชั้นหลังฟ้องคดีต่อศาล ก่อนถึงกำหนดวันสืบพยาน เป็นข้อยกเว้นอีกกรณีหนึ่ง ดังนั้น ถ้ามีบทบัญญัติในการสืบพยานบุคคลลับหลังจำเลย ในชั้นหลังฟ้องคดีต่อศาล ในกรณีที่ย้ายหลบหนีไปในระหว่างนี้ จะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องความทรงจำของพยานบุคคลได้เป็นอย่างดี

หลักเกณฑ์การกำหนดให้สืบพยานบุคคลก่อนฟ้องคดีและภายหลังฟ้องคดี มีเจตนารมณ์เพื่อให้พยานบุคคล ซึ่งในภายภาคหน้าไม่สามารถที่จะมาเป็นพยานในชั้นศาลได้ กฎหมายจึงให้มีการสืบพยานลับหลังจำเลยได้ ในกรณีนี้เห็นได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องพยานบุคคลที่จะสามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ ซึ่งถ้านำหลักเกณฑ์การสืบพยานบุคคลลับหลังผู้กระทำความผิดมาใช้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี จะเห็นได้ว่าปัญหาที่วาระระยะเวลาผ่านไปเนิ่นนานจะทำให้บุคคลลืมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตนั้นหมดสิ้นไป ดังนั้นแม้ว่าผู้กระทำความผิดแล้วหลบหนีไปเป็นเวลานานเท่าใดก็ตาม เมื่อกลับมาถูกดำเนินคดีก็จะทำให้มีพยานบุคคลในส่วนที่ได้มีการสืบพยานไว้แล้ว ลงโทษผู้กระทำความผิดได้

³⁰ แหล่งเดิม. หน้า 399.

³¹ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ข (2548). ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับอ้างอิง. หน้า 115.

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

เนื่องจากกฎหมายของประเทศไทยได้กำหนดเรื่องอายุความไว้ในหมวด 9 ลักษณะที่ 1 ของประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบทบัญญัติเรื่องดังกล่าวนี้ได้ใช้มานานแล้ว ยังไม่มีการทบทวนให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ ทำให้ผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกอย่างต่ำห้าปี ที่หลบหนี การสอบสวน การฟ้องร้อง การพิจารณาคดี จนเกินกำหนดอายุความหลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดี อันมีผลกระทบต่อ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่ก่อความเสียหาย ความสงบสุขของประชาชนในสังคม ความมั่นคงของชาติและระบบเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง จึงสมควรมีการศึกษาว่า หลักเกณฑ์เรื่องอายุความในคดีอาญาที่ใช้อยู่ในขณะนี้เหมาะสมหรือไม่ และหากจะมีการแก้ไข ควรจะมีการแก้ไขอย่างไร จึงจะทำให้เกิดทั้งประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในการดำเนินคดี

โดยที่ขณะนี้ประเทศทางตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาได้นำบทบัญญัติในเรื่องการหยุดนับอายุความมาใช้ ด้วยเหตุผลของการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรง และประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ก็มีบทบัญญัติในเรื่องการหยุดนับอายุความ ซึ่งกำหนดไว้ในหลายๆ กรณีด้วยกัน จากการศึกษาพบว่าทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ต่างให้ความสำคัญกับกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีเป็นอย่างมาก ฉะนั้นในส่วนของประเทศไทยต้องมีการนำบทบัญญัติเรื่องการหยุดนับอายุความมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ผู้เขียนเห็นว่าควรนำมาเฉพาะกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีเท่านั้น เนื่องจากว่าเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดอยู่ในตัว และต้องหลบหนีไปตลอดชีวิต ถ้าไปอยู่ต่างประเทศก็จะไม่มีโอกาสกลับเข้ามาในประเทศไทยได้อีก

นอกจากนี้ตามกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งตามธรรมเนียมกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ก็มีการกำหนดให้อาชญากรรมร้ายแรงที่อยู่ในเขตอำนาจศาลอาญาระหว่างประเทศเป็นความผิดที่ไม่มีอายุความมีหลักเกณฑ์เรื่องอายุความ อยู่ในข้อ 29 ซึ่งกำหนดว่า “อาชญากรรมภายในเขตอำนาจศาลนี้ไม่อยู่ภายใต้บังคับของอายุความ” หมายความว่าเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมารับการพิจารณาพิพากษาคดีได้แม้ว่าเวลาจะผ่านพ้นไปนานเท่าใดก็ตามและตามข้อเสนอของนักวิชาการ Princeton University ก็ได้กำหนด

ให้เพิ่มประเภทความผิด เป็น 7 ประเภท ที่อยู่ในเขตอำนาจศาลอาญาระหว่างประเทศซึ่งถือว่าเป็นอาชญากรรมร้ายแรง จึงสมควรกำหนดให้ไม่มีอายุความในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

การกำหนดให้หยุดนับอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาก็แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ากำหนดอายุความที่มีไว้ก็เพื่อประโยชน์ในเรื่องของการแสวงหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิดเพราะเวลาที่ผ่านไปนานเท่าใดพยานหลักฐานในการกระทำความผิดก็ยิ่งจะลดน้อยลงไป

โดยหลักการแล้วโทษในทางอาญามีไว้เพื่อเป็นการป้องกันทั่วไปในแง่ที่ว่าหากรัฐลงโทษผู้กระทำความผิดแล้วก็จะเป็นการทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในระบบกฎหมายและไม่กล้าที่จะทำความผิด แต่หากรัฐไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ความชอบธรรมในการลงโทษในแง่ของการป้องกันทั่วไปก็จะหมดไปเพราะไม่อาจที่จะทำให้ประชาชนเคารพต่อกฎหมายได้ นอกจากนี้ โทษในทางอาญามีไว้เพื่อป้องกันพิเศษด้วยในแง่ที่การลงโทษจะเป็นการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ผู้กระทำความผิดที่จะกลับมาใช้ชีวิตในสังคมใหม่ได้ การที่รัฐไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้เมื่อเวลาผ่านไปนานเท่าใดโดยผู้นั้นไม่ได้กระทำความผิดขึ้นมาใหม่ก็ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นว่าคุณคดียังกล่าวได้แก้ไขปรับปรุงตนเองแล้ว

ประมวลกฎหมายอาญาของไทยเป็นประมวลกฎหมายที่นำเอาแนวความคิดของประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบ Civil Law มาใช้ เริ่มโดยนักกฎหมายชาวฝรั่งเศสที่เข้ามาทำหน้าที่ในตำแหน่ง “ที่ปรึกษาในการร่างกฎหมาย” (Con-seiller Legislatif) แนวคิดเรื่องอายุความในการฟ้องร้องคดีอาญาและอายุความในการลงโทษผู้กระทำความผิดได้มีการนำเอามาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญาตามลำดับ ซึ่งบทบัญญัติเรื่องอายุความในการฟ้องคดีอาญากำหนดไว้ในมาตรา 95 โดยกำหนดให้อายุความดังกล่าวยึดอัตราโทษที่ระบุไว้ในกฎหมายเป็นหลักในการคำนวณอายุความ แต่สถานการณ์ในปัจจุบัน เมื่อผู้กระทำความผิดหลบหนี รัฐไม่สามารถดำเนินคดีกับบุคคลดังกล่าวได้ ทำให้มีปัญหาคิดว่า อายุความในคดีอาญาที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญานั้น ยังคงเหมาะสมในสถานการณ์ปัจจุบันหรือไม่หรือล้าสมัยเกินไปสำหรับความผิดใหม่ๆ เนื่องจากความผิดที่มีอัตราโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป เป็นความผิดร้ายแรงมีผลกระทบต่อส่วนรวมและสังคมเป็นอย่างมาก เมื่อผู้กระทำความผิดหลบหนี อายุความก็ดำเนินต่อไปเรื่อยๆ จนในที่สุดคดีขาดอายุความ ไม่สามารถฟ้องร้องเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษจนมีผู้เสนอแนะว่า ในกรณีที่เป็นความผิดร้ายแรงควรกำหนดให้หยุดนับอายุความเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

ระบบกฎหมายที่ยอมรับหลักการในเรื่องของอายุความอย่างในระบบกฎหมาย Civil Law ซึ่งรวมทั้งประเทศไทยด้วยนั้น การมีอายุความในการฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดก็เพื่อที่จะเป็นการเร่งรัดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้รับนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี เหตุผลที่มีบทบาทสำคัญเรื่องอายุความฟ้องร้องคดีและกำหนดเวลาด่วงเลยการลงโทษนั้น คือ

1. กฎแห่งการลืม (la loi de l'oubli) ซึ่งเวลาด่วงเลยไปยิ่งนานเท่าใด ความทรงจำก็ยิ่งน้อยลงเท่านั้น ความแม่นยำในเหตุการณ์ที่ผ่านไปก็ลดลง ความยากในการพิสูจน์ทั้งทางฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลยยิ่งเพิ่มขึ้น โอกาสผิดพลาดก็ยิ่งมากขึ้น อีกประการหนึ่งเมื่อเวลาด่วงเลยไปจนไม่มีใครสนใจจำเหตุการณ์ที่เป็นความผิดนั้นแล้ว ก็ย่อมไม่มีประโยชน์อย่างใดที่จะรื้อฟื้นฟ้องร้องพิพากษาลงโทษกันอีก เป็นการก่อความวุ่นวายแก่ประชาชนขึ้นใหม่โดยใช่เหตุ

2. การที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องโทษหลบหนีอยู่นานจนพ้นเวลาที่กำหนดไว้ ย่อมเป็นการทรมาณผู้นั้นพอสมควร เป็นการลงโทษอยู่ทางหนึ่งแล้ว ไม่ควรลงโทษซ้ำอีก

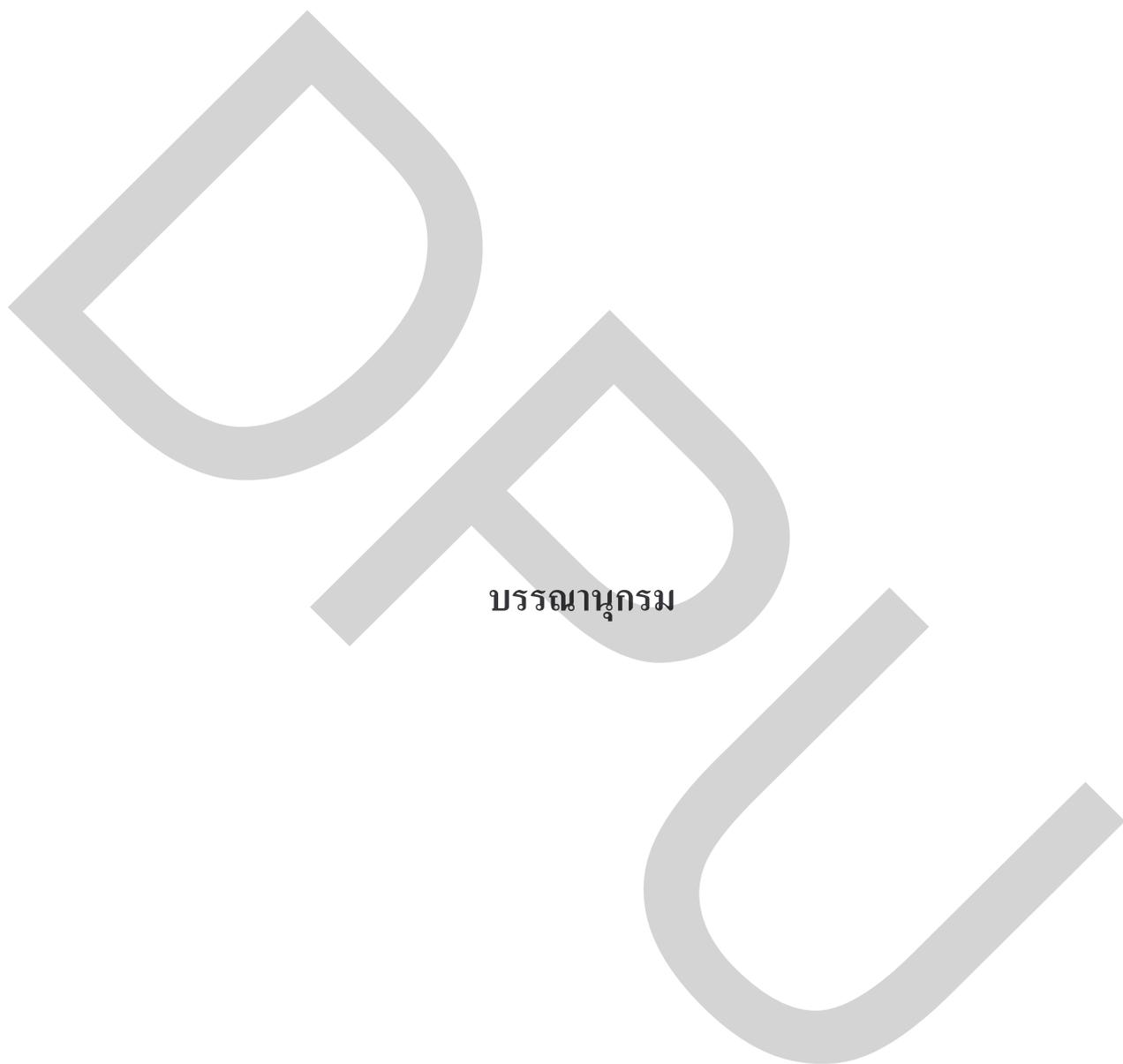
3. การที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องโทษหลบหนีอยู่ได้ด้วยความสะดวก จนพ้นกำหนดเวลานั้น ไม่ทำความผิดให้เป็นที่สนใจของประชาชนจนถูกจับอีก เป็นการแสดงว่าเขาได้ระมัดระวังประพฤติตนจนไม่ควรลงโทษอีกแล้ว อายุความและกำหนดเวลาด่วงเลยการลงโทษจึงเป็นเครื่องปรามให้ผู้นั้นต้องระมัดระวังไม่กระทำความผิดหรือการใดๆ ที่จะก่อความสนใจของประชาชนในตัวเขาขึ้น เป็นนโยบายทางอาญาที่มีผลในทางป้องกันความผิดอาญาทางหนึ่ง

เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นการกระทำดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนโดยตรง ไม่ว่าความผิดนั้นจะเป็นความผิดในตัวเอง (mala in se) หรือความผิดที่กฎหมายห้าม (mala prohibita) ก็ตาม เพราะการกระทำดังกล่าวทำให้ประชาชนในรัฐนั้นเกิดความไม่มั่นใจในสวัสดิภาพและความปลอดภัยของตนในอันที่จะอยู่อาศัยภายในรัฐนั้นอย่างสงบสุขอีกต่อไป รัฐจึงมีหน้าที่ที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เพื่อให้เรียกความเชื่อมั่นจากประชาชนกลับคืนมา โดยหลักการแล้วการฟ้องคดีอาญาจะกระทำได้ตลอดเวลาโดยไม่มีกำหนดอายุความ รัฐสามารถเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้เสมอไม่ว่าระยะเวลาจะล่วงเลยไปนานสักเพียงใดก็ตาม อย่างไรก็ตาม การปล่อยไว้ระยะเวลาเวลาด่วงเลยนานไปก็อาจมีผลเสียในด้านกระบวนการพิจารณา การพิสูจน์พยานหลักฐานและการลงโทษผู้กระทำความผิดได้ ยิ่งระยะเวลาเนิ่นนานออกไปมากเท่าไร ความทรงจำของพยานบุคคลตลอดจนการหาพยานหลักฐานย่อมสูญหายหรือเลือนไปได้ในที่สุด นอกจากนี้ประชาชนก็จะไม่สนใจที่จะติดตามเรื่องอีกต่อไป เนื่องจากอาจจะมีเรื่องอื่นเข้ามาทำให้ไม่สนใจเรื่องเดิมอีกต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากบทบัญญัติเรื่องอายุความในประมวลกฎหมายอาญา ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องการหยุดนับอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม ทำให้ผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่หลบหนีสามารถหลุดพ้นจากการดำเนินคดี โดยที่ไม่สามารถนำตัวมาดำเนินคดีและลงโทษได้ ฉะนั้นควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องอายุความ โดยกำหนดให้มีการหยุดนับอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี การสอบสวน การฟ้องร้อง การพิจารณาคดีในชั้นศาล เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและป้องปรามผู้กระทำความผิดที่คิดจะหลบหนีโดยอาศัยช่องว่างของกฎหมายในเรื่องอายุความ

อย่างไรก็ตาม ในการที่จะกำหนดให้หยุดนับอายุความนั้น หลักเกณฑ์ที่จะเหมาะสมกับกฎหมายไทยควรที่จะกำหนดให้มีการหยุดนับอายุความในชั้นของพนักงานสอบสวนเนื่องจากว่าเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในการดำเนินคดีจะเริ่มตั้งแต่พนักงานสอบสวนก่อน ฉะนั้นพนักงานสอบสวนจึงรู้ว่าผู้กระทำความผิดได้หลบหนีไปและมีการให้หยุดนับอายุความในชั้นนี้ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมที่สุด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กรมศิลปากร. (2521). กฎหมายตราสามดวง. ม.ป.ท.

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, ชาติ ชัยเดชสุริยะ และฉัฐวสา นัตรไพฑูรย์. (2548). อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพัฒนากระบวนการยุติธรรม.

กิตติศักดิ์ ประกติ. (2546). นิติวิธีในระบบชีวิตล่อว์และคอมมอนล่อว์. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ ก. (2549). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพฯ : จีรัชการพิมพ์.

_____ ข (2551). คำอธิบายกฎหมายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าด้วยคดีในชั้นตอนก่อนการพิจารณา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คณิต ณ นคร ก (2547). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

_____ ข (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

คณิง ภาไชย ก (2548). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.

_____ ข (2551). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คำพิพากษาฎีกา จัดพิมพ์โดยบริการส่งเสริมตุลาการ.

_____ จัดพิมพ์โดยเนติบัณฑิตยสภา.

จิตติ ดิงศภัทัย. (2546). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

ชัยเกษม นิตสิริ. (2551). ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 2. กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

ณรงค์ ใจหาญ. (2550). หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ก (2549). กฎหมายอาญาหลักและปัญหา. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.

_____ ข (2550). คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

- ธานีศ เกศวพิทักษ์ ก. (2549). คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 ภาค 1-2 (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- _____ ข. (2549). คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2 ภาค 3-4 (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ธานี สิงหนาท. (2549). คู่มือการศึกษาพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ประธาน วัฒนวาณิชย์. (2546). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาญาวิทยา. กรุงเทพฯ: ประกายพริก.
- พระบริรักษ์นิติเกศตร. (ม.ป.ป.). กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127. ม.ป.ท.
- พิพัฒน์ จักรางกูร และภัทรพร จักรางกูร. (2527). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- รังสรรค์ แสงสุข. (2524). คำบรรยายกระบวนวิชากฎหมายอาญา 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิชาญ จำปาศรี. (2548). คำบรรยายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุตรไพศาล.
- สมพร พรหมหิตาธร. (2546). อายุความแพ่ง-อาญาและคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- สุบิน พูลพัฒน์. (2523). คำอธิบายเรียงมาตราประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จรัญสนิทวงศ์.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ก. (2546). บันทึกของนายอรรถ ปาดูซ์ ที่ปรึกษาร่างกฎหมายของรัฐบาลสยามเกี่ยวกับการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ข. (2548). ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับอ้างอิง (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. (2550). หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 920/2550. กรุงเทพฯ: บริการสำนักงานศาลยุติธรรม
- หยุด แสงอุทัย. (2547). กฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุททิศ แสนโกศิก. (2525). กฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการกองวิชาการ กรมอัยการ.
- อัครวิทย์ สุมาวงศ์. (2549). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรม-สัญญา. กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

วิทยานิพนธ์

- กู้เกียรติ เมืองสง. (2550). การสืบพยานบุคคลลับหลังจำเลย. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- ปวีณา วิโรจน์ระชะชัย. (2551). อายุความในฐานะเงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดี: ศึกษาเฉพาะขั้นตอนการนำคดีขึ้นสู่ศาล. วิทยานิพนธ์ สาขานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- วรินทร์ แต่ประยูร. (2545). สิทธิการฟ้องคดีอาญาโดยผู้เสียหายในศาลทหาร. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- อรรถพล ไหญ่สว่าง. (2524). ผู้เสียหายในคดีอาญา. วิทยานิพนธ์ สาขานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรุณี อนันตชัยศิลป์. (2542). อายุความในคดีอาญา. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชานิติศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทความ

- กุลพล พลวัน. (2549, สิงหาคม). “การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเรื่องอายุความสะกดหยุดลงกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี.” ข่าวเนติบัณฑิตยสภา, ปีที่ 19, ฉบับที่ 204, เล่มที่ 48.
- โกเมน ภัทรภิรมย์. (2513). “การฟ้องคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส.” อัยการนิเทศ, 2, 32.
- คณิต ฌ นคร. (2533). “อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีอาญาของอัยการเยอรมันก่อนฟ้อง.” อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา รวมบทความเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญานานาชาติ. ประเทศ.
- คณิง ภาไชย. (2549). “วิธีพิจารณาความอาญาตามกฎหมายอังกฤษ.” วารสารอัยการ, ตอนที่ 1, ปีที่ 9, ฉบับที่ 108.
- คมกริช คุณยพิทักษ์. (2547, เมษายน). “อาชญากรรมข้ามชาติ.” ข่าวเนติบัณฑิตยสภา, ปีที่ 17, ฉบับที่ 177.
- ณัฐวสา นัตรไพฑูรย์. (2549). เรื่องอายุความสะกดหยุดอยู่ในคดีอาญา. (รายงานการวิจัย) กรุงเทพฯ: สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด.

ไพบรอัน เพ็ชช. (2547). “รัฐบัญญัติเรื่องอายุความของกฎหมายอาญาของสหพันธรัฐในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี.” **บันทึกช่วยจำ.** (แปลโดย ฉัฐวสา ฉัตรไพฑูรย์)

ไพจิตร ปุญญพันธ์. (2509, ตุลาคม). “การพิจารณาต่อหน้าจำเลย.” **บทบัญญัติ,** เล่ม 24, ตอน 4.

ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, เอมอร ไชยบัวแดง, สุนีย์ แสงวงผล และอัจฉรา ปรียาจิต. (2550, มิถุนายน). “ปัญหาอายุความของความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.” **บทบัญญัติ,** เล่มที่ 63, ตอน 2.

โสภณ รัตนการ. (2538, มกราคม-มีนาคม). “การฟ้องเรียกทรัพย์สินคืนมีอายุความหรือไม่.” **ดุลพินิจ,** ปีที่ 42, เล่มที่ 1.

อัครวัฒน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (ม.ป.ป.). “อายุความในคดีอาญา.” **สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.**

อมร จันทรสุมบุรณ์. (2516, ธันวาคม). “อำนาจสืบสวน สอบสวน ฟ้องร้อง ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย” **บทบัญญัติ,** 30, 4.

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

ประมวลกฎหมายอาญา.

เอกสารอื่น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 11. รายงานการประชุมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 95) ครั้งที่ 2 วันพุธที่ 11 กรกฎาคม 2550.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

German Law Archive

Criminal Code (Strafgesetzbuch, StGB)**Chapter Five Statutes of Limitations****Title one Statute of Limitations For Prosecution****Section 78 Period of Limitation**

(1) The imposition of punishment and the ordering of measures (Section 11 subsection (1), no. 8) shall be excluded on expiry of the period of the statute of limitations. Section 76a subsection (2), sent. 1, no. 1, shall remain unaffected.

(2) Serious criminal offenses under Section 220a (genocide) and Section 211 (murder) and not subject to a statute of limitations.

(3) To the extent that prosecution is subject to a statute of limitations, the period of limitation shall be:

1. thirty years in the case of acts punishable by imprisonment for life;
2. twenty years in the case of acts punishable by imprisonment term of imprisonment of more than ten years;
3. ten years in the case of acts punishable by imprisonment term of imprisonment of more than five years but not more than 10 years;
4. five years in the case of acts punishable by a maximum term of imprisonment of more than one year but not more than five years;
5. three years in the case of other acts.

(4) The period shall conform to the punishment threatened by the norm defining the elements of the offense fulfilled by the act. Irrespective of aggravating or mitigating circumstances provided for in the provisions of the General Part or for especially serious or less serious cases.

Section 78a Commencement

The statute of limitations shall commence to run as soon as the act is completed. If a result constituting an element of the offense only occurs later, then the statute of limitations shall commence to run at that time.

Section 78b Tolling

(1) The statute of limitations shall be tolled:

1. until the victim of crimes under Sections 176 to 179 is eighteen years of age;
2. as long as the prosecution may, according to the law, not be commenced or complaint, authorization or request for prosecution are lacking.

(2) If prosecution is not possible because the perpetrator is a member of the Bundestag or a legislative body of a Land, than the tolling of the statute of limitations shall commence upon expiration of the day on which:

1. the public prosecutor or a public authority or a police officer acquires knowledge of the act and the identity of the perpetrator; or
2. a criminal information or criminal complaint has been lodged against the perpetrator (section 158 Code of Criminal Procedure).

(3) If a judgment has been rendered in the proceedings at first instance before the expiration of the period of limitation, then the period of limitation shall not expire before the time the proceedings have been concluded with finality.

(4) If the law provides for imprisonment for more than five years in aggravation in especially serious cases and trial proceedings have been instituted in the Landgericht (Regional Court), then the statute of limitations shall be tolled in cases under Section 78 subsection (3), no.4, from the opening of proceedings in the trial court, but at most for a period of five years; subsection (3) remains unaffected.

Section 78c Interruption

(1) The running of the statute of limitations shall be interrupted by:

1. the first interrogation of the accused, notice that investigative proceedings have been initiated against him, or the order for such interrogation or notice;
2. any judicial interrogation of the accused or the order thereof;
3. any commissioning of an expert by the judge or public prosecutor of the accused has previously been interrogated or he has been given notice of the initiation of investigative proceedings;
4. any judicial seizure or search order and judicial decisions which uphold them;
5. an arrest warrant, placement order, order to be brought before a judge for interrogation and judicial decisions which uphold them;
6. the preferment of a public indictment;
7. the institution of proceedings in the trial court;
8. ant setting of a trial date;
9. a penal order or another decision equivalent to a judgment;
10. the provisional judicial dismissal of the proceedings due to the absence of the indicted accused as well as any order of the judge or public prosecutor which issues after such a dismissal of the proceedings or in proceedings in absentia to ascertain the whereabouts of the indicted accused or to secure evidence;
11. the provisional judicial dismissal of the proceedings due to the lack of capacity of the indicted accused to stand trial as well as any order of the judge or public prosecutor which issues after such a dismissal of the proceedings to review the fitness of the indicted accused to stand trial; or
12. any judicial request to undertake an investigative act abroad. In a preventive detention proceeding and in an independent proceeding, the running of the statute of limitations shall be interrupted by acts in the conduct of a preventive detention proceeding or an independent proceeding which correspond to those in sentence 1.

(2) The running of the statute of limitations shall be interrupted by a written order or decision at the time at which the order or decision is signed. If the document is not immediately processed after signing, then the time it is actually submitted for processing shall be decisive.

(3) After each interruption the statute of limitations shall commence to run anew. Prosecution shall be barred at the latest by the statute of limitations, however, when twice the statutory period of limitation has elapsed since the time indicated in Section 78a, or three years, if the period of limitation is shorter than three years. Section 78a, or three years, if the period of limitation is shorter than three years. Section 78b shall remain unaffected.

(4) The interruption shall have effect only in relation to the person to whom the act relates.

(5) If a norm which applies at the time the act is completed is amended before the decision and the period of limitation is thereby shortened, then acts triggering an interruption, which have been undertaken before the entry into force of the new law, shall maintain their effect, even if at the time of the interruption the prosecution would already have been barred by the statute of limitations under the new law.

Title Two Statute of Limitations Foe Execution

Section 79 Period of Limitation

(1) An imposed punishment or measure (Section 11 subsection (1), no. 8) which has become final may no longer be executed after the expiration of the period of limitation.

(2) The execution of punishments for genocide (Section 220a) and of imprisonment for life are not subject to a statute of limitations.

(3) The period of limitation shall be:

1. twenty-five years for a term of imprisonment of more than ten years;
2. twenty years for a term of imprisonment of more than five years but not more than ten years;

3. ten years for a term of imprisonment of more than one year but not more than five years;
4. five years for a term of imprisonment of not more than one year and fines of more than thirty daily rates;
5. three years for fines of not more than thirty daily rates.

(4) The execution of preventive detention shall not be subject to a statute of limitations. In the case of other measures the period of limitations shall be ten years. If, however, supervision of conduct or a first placement in an institution for withdrawal treatment has been ordered, then the period shall be five years.

(5) If imprisonment and a fine are simultaneously imposed or if, collateral to a punishment, a measure involving deprivation of liberty, forfeiture, confiscation or rendering unusable is ordered, then the execution of the punishment or the measure shall not be barred by the statute of limitations before the execution of the other. However, a simultaneous order of preventive detention shall not prevent the running of the statute of limitations for the execution of punishments or other measures.

(6) The statute of limitations shall commence to run when the decision becomes final.

Section 79a Tolling

The statute of limitations shall be tolled:

1. as long as the execution may not, according to law, be commenced or continued;
2. as long as the convicted person is granted: (a) a deferment or interruption of the execution; (b) suspension of sentence and probation by judicial decision or by act of clemency; or (c) facilitation of payment in the case of a fine, forfeiture or confiscation.
3. as long as the convicted person is held in custody in an institution by order of a public authority in Germany or abroad.

Section 79b Extension

The court may, upon application of the executing authority, extend the period of limitation once before its expiration by one half of the statutory period of limitation, if the convicted person is staying in a territory from which his extradition or transfer can not be obtained.

ที่มา : เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา
(ฉบับที่...) พ.ศ. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรกฎาคม 2550).

ภาคผนวก ข.

U.S. Code

Title 18 – Crimes and Criminal Procedure

Part II – Criminal Procedure

Chapter 213 – Limitations

3281. Capital offenses

An indictment for any offense punishable by death may be found at any time without limitation.

3282. Offenses not capital

(a) In General. – Except as otherwise expressly provided by law, no person shall be prosecuted, tried, or punished for any offense, not capital, unless the indictment is found or the information is instituted within five years next after such offense shall have been committed.

(b) DNA Profile Indictment.-

(1) In general.- In any indictment for an offense under chapter 109A for which the identity of the accused is unknown, it shall be sufficient to describe the accused as an individual whose name is unknown, but who has a particular DNA profile.

(2) Exception.- Any indictment described under paragraph (1), which is found not later than 5 years after the offense under chapter 109A is committed, shall not be subject to-

(A) the limitations period described under subsection (a); and

(B) the provisions of chapter 208 until the individual is arrested or served with a summons in connection with the charges contained in the indictment.

(3) Defined term.- For purposes of this subsection, the term “DNA profile” means a set of DNA identification characteristics.

3290. Fugitives from justice

No statute of limitations shall extend to any person fleeing from justice.

ที่มา : เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา

(ฉบับที่...) พ.ศ. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรกฎาคม 2550) .

ภาคผนวก ค.

CODE PENAL

ARTICLE 133-2 Subject to the provisions of article 213-5 the penalties imposed for a felony are barred by limitation after twenty years have passed from the date when the conviction became final.

ARTICLE 133-3 A sentence imposed for a misdemeanour is barred by limitation after five years have passed from the date from the date when the conviction became final.

ARTICLE 133-4 The penalties imposed for a petty offence are barred by limitation after three years have passed from the date when the conviction became final.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นายสุระทิน ชัยทองคำ
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา 2541 (รุ่นที่ 25) เนติบัณฑิตไทย ปีการศึกษา 2544 (รุ่นที่ 54)
ประวัติการทำงาน	อาจารย์พิเศษ โรงเรียนสารสาสน์โปลีเทคนิค ปี 2550 ทนายความ สำนักงานประทีปธรรมทนายความ